

1827 Tarihli Arap Harfli *Kitâb-ı 'Ahdü'l-'Atik*'te Geçen Yûsuf ve Züleyha Hikâyesi

The Story of Yusuf and Züleyha Published in 1827 in Arabic Letters

Ali CİN*

Öz: Dünya toplumunun sözlü ve yazılı kültür mirasının bugün için yaşayan önemli ürünlerinden biri, *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesidir. Batı toplumları, *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesini, genellikle *Tevrat*'ı merkeze alan bilgi kaynaklarına dayalı olarak işlerken, doğu toplumları İslam'ın kutsal kitabı *Kur'an*'ı temel alan bilgi kaynaklarına göre işlemiştir. Hikâye genel olarak, *adalet, sabır, doğruluk, evlat sevgisi, ayrılık acısı, aşk, ahlak, iffet* gibi evrensel olguları işlediği için toplumların kabuller dünyasında önemli bir yer edinmiştir. *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi, İslam milletleri içerisinde sadece Türkler arasında değil, Arap ve Fars kavimleri arasında da oldukça yaygın olarak ele alınıp işlenen konulardan biridir. *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesini diğer *Leylâ ve Mecnun, Hüsrev ü Şirin* vb. hikâyelerden ayıran en temel özellik, bu hikâyenin dinî kaynaklı olmasıdır. Türk, İran ve Arap edebiyatlarında pek çok kimse tarafından işlenen *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesinin ilk kaynağı, *Tevrat* olarak bilinmektedir. Söz konusu çalışmada, 1827 yılında İngilizlerin himayesinde Arap harfli olarak misyonerlik faaliyetleri için basılan *'Ahdü'l-'Atik*'te geçen *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi Latin harfleri esasında translite edilecek, çevirilen metin Türkçenin ses ve şekil bilgisi açısından değerlendirilecek ve ayrıca söz konusu metnin gramatikal dizini sunulacaktır.

Anahtar sözcükler: Yûsuf ve Züleyha, *Tevrat*, Dinî Hikâyeler, *'Ahdü'l-'Atik*

Abstract: One of the most prominent amongst oral and written literary texts is the story of Yûsuf and Züleyha. Although occidental societies handled this story from the perspective of the Torah, Islamic societies of the orient took the Quran as their source in delivering this story. In essence, because the story encapsulates universal values such as: justice, patience, truthfulness, love of siblings, pain of separation, love, morals and chastity among many others, it has been an important aspiration for many cultures. The story of Yûsuf and Züleyha has popularly been handled not only by Turkish language groups, but also by various Arabic and Farsi language groups that comprise the Islamic nations. The major difference between this story and the others such as *Leylâ and Mecnun, Hüsrev and Şirin*, etc., is that this story is religious in nature and it is well known that this story stemmed from the Torah. In this study, the story of Yûsuf and Züleyha published in 1827 by the English, printed in Arabic letters for missionary work is transliterated and the text's translation is analyzed in terms of its phonetic and morphological properties and a grammatical dictionary is also provided.

Keywords: Yûsuf and Züleyha, Torah, Religious stories, The Torah

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Antalya. alicin@akdeniz.edu.tr

Giriş

Dünya toplumunun sözlü ve yazılı kültür mirasının bugün için yaşayan önemli ürünlerinden biri olan *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi, semavî olan üç dinde de yer almaktadır. Bu hikâyenin ilâhî dinlerde de bulunması, toplumlarının gönül dünyasında özel bir yer elde etmesine imkân sağlamıştır. Türk, İran ve Arap edebiyatlarında pek çok kimse tarafından ele alınıp işlenen *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesinin ilk kaynağı, *Tevrat* olarak bilinmektedir.

Hikâyeler, özellikle eski dönemlerde toplumların temel kültürel ihtiyaçlarını karşılayan en popüler kültür araçları olmuştur. Hatta Türk edebiyatında “roman” türünün geç olarak ortaya çıkması, roman ihtiyacının hikâyeler tarafından karşılanmasına bağlanır. *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi, dinî kaynaklı bir hikâye olup, kutsal kitaplarda yer alarak nesilden nesile sözlü ya da yazılı olarak aktarılan ve asırlardır bir trajedi olarak anlatılagelen, dersler çıkarılan hikâyelerden biridir.

Yûsuf ve Züleyha hikâyesi, *Tevrat*'ta Tekvin-Musa'nın Birinci Kitabı 37-50. baplar arasında geçmektedir. (Kitabı Mukaddes 2000, 37-55). *İncil*' de, *Resullerin İşleri Bap 7*'de (Kitabı Mukaddes 2000, 126). *Zebur*'da Mezmurlar Kitap II, 11-24'de (Kitabı Mukaddes 2000, 600-601) *Kur'anı Kerim*'de ise, *Yûsuf Suresi*'nde 112. ayette anlatılmaktadır. (Yazır 1999, 234). Hatta zaman zaman *Kur'an*'ın başka ayetlerinde de *Yûsuf Suresi*'ne atıfta bulunulmuştur. *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesinin yaşandığı dönem, İsrail Oğulları'nın tarihte firavunlarla tanıştıkları dönem olan Hz. *Yûsuf*'un yaşadığı dönemdir. *Kur'an*'ın açıklamalarına göre, İsrail Oğulları, Hz. *Yûsuf*'un zamanın firavunlarının himayesine girmesi ve devlet yönetiminde önemli bir görev üstlenmesi sayesinde Mısır'a yerleşmişlerdir. Bütün bu gelişmelere sahne olan tarih MÖ XIX. yüzyıldır (Özsoy & Güler 1999, 758).

Arap Edebiyatında Yazılan Yûsuf ve Züleyhalar

Yûsuf ve Züleyha hikâyesi yalnızca Müslüman Türkler arasında değil, Arap ve Fars milletleri arasında da ilgi görmüş hatta hikâye, ilk önce Arap ve Fars edebiyatı ürünleri arasında yer almıştır. Arap edebiyatında yazılan *Yûsuf ve Züleyha* hikâyeleri, genel olarak nesir şeklinde olmakla birlikte zaman zaman nesir içerisinde şiir parçacıkları da bulunur. Arap edebiyatında, birçok *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi olmakla birlikte, şu örnekleri verebiliriz: *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesinin Arap edebiyatındaki ilk örneğini *Gazalî*'nin, *Bahrü'l-Mahabba* adlı eseri oluşturur. Eser, 1894 yılında Bombay'da, 1900 yılında da Delhi'de basılmıştır (Dolu 1953, 97). Arap edebiyatında ikinci *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi, *İbnü'l-Cevzî Abdurrahman b. Ali bin Muhammed Ebu'l-Ferec Cemâlüddin*'in, *Ez-Zehrü'l-Anik fî Kissa-yı Yûsuf u Sıddik* adlı eseridir. Diğer bir hikâye, *El Ensârî el Avsî el Melikî el-Müzekkir* tarafından yazılan *Ez-Zehrü'l-Kimâm fî Kısati Yûsuf* adlı eserdir. Bu eser, *Celalzâde Nişânî Mustafa Çelebi* tarafından *Cevâhiru'l-Ahbâr fî Hasâili'l-Ahyâr* adıyla Türkçeye çevirilmiştir (Kavruk 1998, 64,66). *Molla Mûînî-i Cüveynî*'nin, *Ahsenü'l-Kasas'ı*, *Hazinüşşühi el-Bağdadî*'nin, *Tefsîrü Sîret-i Yûsuf'u*, *Muhammed Yezid Et-Tûsî*'nin, *Câmi-i letâifi'l-Besâtîn* adlı çalışması Arap edebiyatının en meşhur *Yûsuf ve Züleyha* hikâyelerindedir (Dolu 1953, 100).

Türkiye kütüphanelerinde de Arapça yazılmış birçok *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi vardır. Bu hikâyelerden bazıları şunlardır: *Ali İbnü'l Arabî*'nin, *Kıssatu Yûsuf'u* (Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. *Yûsuf Sûresinin tefsiridir*), *Şemseddin Abdurrahman bin Mervan*'ın, *Kıssatu Yûsuf'u*, (Nevşehir Damat İbrahim Paşa Kütüphanesi no: 87'de kayıtlıdır) *Ali et-tamâm*'ın, *Kıssatu Yûsuf'u* (Süleymaniye Kütüphanesi Fatih, no: 40/7 kayıtlıdır), *Ebu Bekr Es-Suyûtî*'nin, *Def'ut-Taassüf an İhvet-i Yûsuf'u* (Süleymaniye Kütüphanesi no: 678 kayıtlıdır) *Mehmet el-Herevî*'nin, *Haşiye alâ Tefsîr-i sûret-i Yûsuf'u* (Süleymaniye Kütüphanesi, 313

kayıtlıdır) bilinen önemli *Yûsuf ve Züleyha* hikâyelerindedir.

Fars Edebiyatında Yazılan Yûsuf ve Züleyhalar

Fars edebiyatında da, Arap edebiyatında olduğu gibi, birçok *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi yazılmıştır. Fars edebiyatında hikâyenin nesir ve şiir biçimlerinin beraberce kullanıldığı görülmektedir. Fars edebiyatında yazılan ilk *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi, *Firdevsî-i Tusî*’ye aittir (Ethé 1908).

Fars edebiyatında diğer bir *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi, *Şehabud-dîn Amak Buhârî ve Heratlı Rüknü’-d-dîn Mesut Bin Muhammed İmam-zâde* tarafından manzum olarak yazılan eserdir. (Dolu 1953, 125) Fars edebiyatında ilk mensur *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi, *Hoca Ebû İsmail Abdullah b. Ebî Mansur Muhammed el-Ensarî Herâtî*’nin *Enîsü’l-Mürîdin ve Şemsü’l-Mecalis* adlı eseridir (Dolu 1953, 166-167). *Firdevsî-i Tusî*’den sonra Fars edebiyatında yazılan *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesinin en önemlisini *Molla Câmî (El-Cami Nureddin Abdurrahman b. Ahmed el-Horasani)* yazmıştır. Türk şairleri, *Molla Câmî*’den çok etkilenmiştir. Türkiye kütüphanelerinde çokça Farsça yazılmış *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi olup bunların tamamına yakını *Câmî*’nin *Yûsuf ve Züleyha* adlı eserine dayanır. Türkiye kütüphanelerinde, *Molla Câmî*’nin yazmış olduğu hikâyenin birçok nüshasının bulunması, bu etkilenmeyi de ortaya koyan en önemli delillerdendir. Farsça yazılmış *Yûsuf* kıssasının *Süleymaniye, Raşit Efendi, Atıf Efendi, Nurosmaniye, Beyazıt* gibi birçok kütüphanede yazma nüshaları bulunmaktadır.

Türk Edebiyatında Yazılan Yûsuf ve Züleyhalar

Türk edebiyatında yazılan *Yûsuf ve Züleyha* hikâyelerini manzum ve mensur biçiminde iki başlık altında değerlendirebiliriz.

Manzum Olarak Yazılanlar

Türk edebiyatında elliye yakın *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi yazılmakla birlikte bugün için bunların hepsine ulaşılmış değiliz. Bilinen belli başlı *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi yazarlar şunlardır: *Ali / Harezmlî Ali* (Cin 2011); *Kırımlı Mahmud* (Ertaylan 1948); *Haliloğlu Ali* (Deniz 1998); *Süle Fakih* (Köktekin 1994); *Şeyyad Hamza* (Dilçin 1946; Yıldız 2008); *Erzurumlu Darir* (Karahan 1994); *İbni Abbas* (Cin 2012); *Garib* (Karakaya 2012); *Tebrişli Ahmedî*, (Kayık 2007); *Hamdullah Hamdi* (Öztürk 2001); *Hatâyî* (Demir 2006); *Durbig* (Elçin 1984); *Kemalpaşazâde* (Demirel 1979); *Taşlıcalı Yahya* (Çavuşoğlu 1979) *Gubârî* (Aktaş 2006); *Şerîfî* (Kültürel 2001); *Bağdatlı Zihni* (Doğan 2014) *Ahmed-i Mürşidî* (Yapıcı 2006); *Bilâl* (Göre 2009); *Kerküklü Nevrûzî* (Uluhan 2007)...

Mensur Olarak Yazılanlar

Yûsuf ve Züleyha, hikâyesi, sadece manzum olarak değil, mensur olarak da yazılmıştır. Söz konusu konuyla ilgili olarak bazı müellifler, müstakil mensur eser yazmıştır. Bunlardan bilenenler şunlardır: *Celâl-zâde Koca Nişancı Mustafa Çelebi, Cevâhirü’l-ahbar fî Hasâil’il-ahyâr* adlı eseri, Arapça *Ahsenü’l-Kasas* adlı hikâyeden tercüme etmiştir. (Kavruk 1998, 64-66). Bir diğer eser, *Galatalı Mehmet Bin İbrahim*’in Sultan III. Murat için telif ettiği *Ahsenü’l-Kasas-ı Şerîfe* adlı eserdir. (Kavruk 1998, 64-66). Bir diğer eser de, *Mehmed bin Altıparmak*’ın *Abûbekir Ahmed Tarsûsî*’nin Arapça eserinden Sultan I. Mustafa adına tercüme ettiği *Yûsufnâme* adlı eserdir (Kavruk 1998, 64-66).

Bazı müellifler de müstakil bir *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesi yazmamış, diğer eserlerin içinde konuya yer vermiştir. Bu tür eserlerin en başında geleni *Kısâs-ı Enbiyâ*lardır. Bunlardan birisi, *Rabguzî’nin Kısâsü’l-Enbiyası*’dır. Hikâye, “*Kısâs-ı Yûsuf-ı Siddik ‘Aleyhisselâm*” başlığı altında verilmiştir (Ata 1997, 90-155). Diğer bir *Kısâsü’l-Enbiya*, yazarı belli olmayan ve Bursa Eski Eserler ve Yazmalar Kütüphanesinde bulunan eserdir. Hikâye, eserin (66b8-96b5) arasında

olup “*Kıssa-i İbrahim ‘Aleyhisselâm*” başlığı altında verilmiştir (Cemiloğlu 1994, 163-185). Bir diğer eser ise, *Şirvanlı Mahmut’un Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi* adlı eserinin içerisinde yer almaktadır. Hikâye, eserin (79a9-86a19) arasında olup, *Kıssa-i Yûsuf ‘Aleyhi’s-selâm*” başlığı altında verilmiştir (Yelten 1998, 256-269). Yakın tarihimizde *Ahmet Cevdet Paşa* tarafından yazılan *Kısâsü’l-Enbiya* adlı eser de herkes tarafından bilinmektedir.

Yukarıda ismi zikrettiğimiz *Kısâsü’l-Enbiyalar*ın dışında Türkiye kütüphanelerinde Arapça-dan ya da Farsçadan tercüme edilen, yazarı belli olmayan pek çok *Kısâsü’l-Enbiyada Yûsuf ve Züleyha* hikâyesine rastlanılmaktadır. Türk edebiyatında yazılan *Yûsuf ve Züleyha* hikâyeleri hakkında verdiğimiz bilgilerden sonra, 1827 tarihli *Tevrat*’ta geçen *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesine geçebiliriz.

Genel itibariyle dinler, anlamak ve anlatmak üzerine kurulu olduğu için işlenmişliği yüksek dillerdir. Diğer diller ise bu dillerle boy ölçüşmek ister ve bunu da çeviri yoluyla yapmaya çalışır. *Tevrat*’ın MÖ III. yüzyılda Hellence’ye, *İncil*’in ise MS IV. yüzyılda Gotçaya çevirildiği bilinmektedir. *Tevrat*’ın ve *İncil*’in Türkçeye ilk çevirileri 1666 yılında *IV. Mehmed* döneminde yaşamış olan tercümanlardan *Ali Ufki Bey* (Albertus Bobovius/Wojciech Bobowski) tarafından tamamlanmıştır. Bu kişi *Kitab-ı Mukaddes*’i Türkçeye ilk tercüme eden kişi olarak da bilinmektedir (Kut 1989, 457). *Ufki*, çalışmasını Hollanda sefiri *Levinus Warner*’in isteği ve onun sağladığı maddi imkânlarla yapmıştır. Bugün kullanılan Türkçe *Kitab-ı Mukaddes*, *Ali Ufki* tarafından tercüme edilen esere dayanmaktadır (Kut 1989, 456-457). Üzerinde çalıştığımız *Tevrat* nüshası, çok büyük bir ihtimalle *Ali Ufki* tarafından hazırlanan ve Paris’te 1827 yılında basılan Arap harfli *Tevrat*’tır.

Üzerinde çalıştığımız 1827 tarihli *Tevrat*, Antalya’nın Elmalı İlçesi, Halk Kütüphanesi 29 numarada kayıtlıdır. Nüsha matbu bir nüshadır, genel olarak sağlam olmakla birlikte yer yer sırt kısmında dağılmalar görülmektedir. Nüshanın içerisinde hem *Kitabü’l ‘Ahdü’l-‘Atik* hem de *Kitabü’l ‘Ahdü’l Cedit* bulunmaktadır. Nüshanın baş kısmında, “*‘Ahd-i ‘Atikun ve Kitâbında vuku‘ bulan ha‘âlarun ve anlarun ısla‘ı defteri budur*” şeklinde geçen bir hata doğru cetveli yer almaktadır. Elimizdeki nüshanın basımıyla ilgili olarak kapaktan sonraki kısımda “*Kitâbü’l ‘Ahdü’l-‘Atik, ki İngiltere’niñ vesâ‘ir rub‘-ı meskûnun etraf ve eknâfına kütüb-i mu‘kaddeslerin intişârı için İngiliz Memleketinde muntazam olan mecma‘ın mesârifi ile tab‘ olunmuştur. Fî-medinetü Pâriz el-ma‘hrûse bi-darü’t-tabâatü’l-mülkiyeti’l ma‘mûre, senetü’l mes‘îhiyye 1827*” şeklinde bir kayıt yer almaktadır.

Yûsuf hikâyesi, *Kur’an*’da bir bütün olarak anlatılan tek hikâyedir. Bugüne kadar Türk edebiyatında yazılmış olan *Yûsuf ve Züleyha* hikâyelerini *Tevrat*’ta geçen biçimiyle mukayese ettiğimizde ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır: *Kur’an*’da anlatılan hikâyede, sadece *Yûsuf ve Yakup* adları geçmektedir. *Tevrat*’ta ise Hz. *Yakup*’un karısından bütün çocuklarına varıncaya kadar hepsinin adı tek tek zikredilmektedir (*fotıfar 39/1; rahil 48/7; şem‘un/ 42/36, 48/5; dina /46/15...*). Bu da bize Türk edebiyatında *Yûsuf ve Züleyha* yazan kişilerin ya *Tevrat*’ta geçen isimleri zikreden bir *Yûsuf ve Züleyha* hikâyesinden esinlendiklerini ya da *Tevrat*’a ait bir takım bilgilerden haberdar olduklarını düşündürmektedir. *Kur’an*’da hikâye 112 ayette kısaca anlatılırken, *Tevrat*’ta daha geniş bir biçimde anlatılmıştır. *Kur’an*’da geçen biçimde cinsellikle ilgili hiçbir bilgi bulunmazken, *Tevrat*’ta yer yer cinsellikle ilgili olaylar anlatılır. *Kur’an*’da geçen biçimde, hikâyede geçen şahıslarla ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmezken, *Tevrat*’ta geçen biçimde şahıslarla ilgili ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır.

İmlâ ve Ses Bilgisi

Üzerinde çalıştığımız, Arap harfli Türkçe *Tevrat*’ın dili sade ve anlaşılır bir düzeydedir. Metni

imlâ ve ses bilgisi açısından değerlendirdiğimizde tespit edebildiğimiz bazı özellikler şunlardır: Metinde /ç/ sesinin kelime başında, kelime içinde ve sonunda gösterildiği görülmektedir. *Tevrat* metninde isimden isim yapma -çi eki -cı biçiminde yazılmıştır: ya’ ni sâkî başı ve *etmekci* başıya ğazbân olup (40/2); *etmekci* (40/1). Metinde üç, çehre, çuval, küçük, çirkin, kaç, kaç-, çik-, çıkar- ve çek- kelimelerinin de /ç/ ile yazıldığı görülmektedir. üç (40/10); pek bed çehrelü hem eti zebûn inek çıkarlar idi çirkinlikde hiç anlar gibi bütün mışr diyârında görmedüm (41/19); ba’ dehu fir’ avun ya’ kuba kaç yaşındasın dedî; (37/11) pes karındaşları aña hâsed çekdiler (47/8); anı anlaruñ elinden kırtarmağa çalışdı (37/21); libâsı birağup kaçdı ve taşraya çıkdı (39/12). babañuzuñ allahı size defineyi çuvallarınıza kodı (43/23); evvel toğışına göre ve küçük olan küçük yaşına göre ol âdemler dağı ta’ accüp edüp birbirine bağışdılar (43/33).

Metinde /p/ ünsüzü gösterilmiştir: pes anuñ libâsını kendü yanında alıkdı (39/16); yûsuf cümle buğday anbarlarını açup mışrlulara şatdı zîrâ mışr diyârında kahtlık pek ağırlandı idi (41/56); anlaruñ babası isrâyl dağı anlara dedî ki çünki böyledür bunu eyleyüñ bu yerüñ eñ eyü yemişlerinden çuvallarınıza alup ol âdeme pişkeş götürüñ (43/11) Ancak kelime sonunda yer alan /p/ ünsüzü /b/ ile gösterilmiştir: aña bu sözler mücibince söyleyüp dedî (39/17); çuvallarınıza alup ol âdeme pişkeş götürüñ (43/11); ol kişiler yûsufuñ evine götürüldükleri için korkup dediler (43/18); menessâyı kendünüñ şolunda ve isrâylilüñ şağında koyup aña yaklaştırdı (48/13).

Türkiye Türkçesi ağızlarında görülen kapalı /è/ sesini *Tevrat* metninde de görüyoruz:

ta’ accüp edüp birbirine bağışdılar (43/33); bir düş dağı gördi ve anı karındaşlarına söyleyüp dedî (38/9) her biri hemân bir gecede verilen ta’ bire münâsip bir düş görmişler (40/5); (18) yûsuf dağı cevâb verüp dedî (40/18).

Metinde damak sesi olan nazal /ŋ/ ünsüzü gösterilmiştir: pes öñünde oturdılar (43/33); anlara nereden geldüñüz dedî (42/7); ol vilâyetüñ şultânı olan âdem bize dedî ki şâdık olduñuzu bundan bileyim bir karındaşuñuzu benüm ile koyuñ ve eviñüzüñ kahtlığına lâzım olan buğdayı aluñ ve gidüñ (42/33).

Metinde /g/ ünsüzü /k/ ile gösterilmiştir. bize getürdüğüñ ‘ibrânî köle baña geldi (39/17); yûsuf anlaruñ huşuşında gördiği düşleri hâtırına getürüp anlara dedî (42/9).

Metinde tenvinin kullanımıyla ilgili bir örnek görülmektedir: birbirine dediler ki tahtkân karındaşumuzuñ huşuşında suçluyız (42/21).

Tevrat metninde, Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi görülen geçmiş zaman teklik ve çokluk üçüncü şahıslarda düz ve dar ünlülü biçimler kullanılmıştır: bir müddet mürürından sonra oldu (39/7) bir düş dağı gördi (37/9) pes karındaşları aña hâsed çekdiler ammâ babası bu nesneyi hâtırında tutdı (37/11); ...yûsuf karındaşlarınuñ ardınca gidüp anları duşayimde buldı. âdemüñ yanında kondı (37/17) ol dağı anı bilüp dedî ki kaftan oğlumundur bir yaramaz cânvar anı yedi tahtkîk yûsuf ifrâs olundu; (38/1); yûsuf dağı babasınuñ yüzine düşüp üzerinde ağladı hem anı öpdî (50/1); aña dağı ziyâde kin tutdılar (37/5); yûsuf karındaşlarına geldiği gibi anuñ kaftanını ya’ ni üzerinde olan alaca kaftanını soydılar (37/23).

Eski Anadolu Türkçesi döneminde görülen yuvarlaklaşma, *Tevrat* metninde de görülmektedir. Metinde görülen yuvarlaklaşmalar daha ziyade dudak ünsüzlerine bağlı olarak ortaya çıkan yuvarlaklaşmalardır. *Benüm* kelimesi, metnin tamamında yuvarlak kullanılmıştır: efendisiniñ ‘avratı yûsufa gözlerini diküp aña gel benümle yat dedî; (39/7); işte bir tarlanuñ ortasında demetler bağlar idük ve benüm demedüm kalğup kâyim turdı (37/7); ve etmekci başı yûsufuñ eyü ta’ bir êdügini gördüğünde aña dedî (40/16); babama varduğum zamân cânı gibi sevduği oğlan bizüm ile olmazsa (44/30); anlara vaşiyet edüp dedî (49/29).

ne aşl: Türkiye Türkçesinde ünlü birleşmesi hadisesi sonucu *nasıl* biçiminde kullanılan *nasıl>ne aşl>nasıl* kelimesi, birleşme hadisesine uğramamış şekliyle "*ne aşl*" *Tevrat* metninde iki yerde geçmektedir: bu senün gördüğün düş *ne aşl* düşdür (37/10); dèyelüm ki anı bir yaramaz cânvar yedi o zamân düşleri *ne aşl* olur görelüm (37/20).

nola: [ne ola>nola] Ne ola, ne ola ki. *Tevrat* metninde ünlü geçişmesi ile ilgili bir örnek bulunmaktadır: isrâyl yūsufa dèdi ki qarındaşlaruñ şeħimde güderler gel seni anlara göndereyim ol daħı *nola* dèdi (37/13).

Tevrat metninde süreklileşmeyle ilgili iki örnek geçmektedir. Eski Türkçe döneminden beri kuvvetlendirme ve bağlama edatı (Hacıeminoğlu 1992, 195). olarak kullanılan *taħı* "ve, ile" (*taħı>daħı>dağı>daħı>daħı*) edatı *Tevrat* metninin tamamında *daħı* biçiminde geçmektedir: yahūda *daħı* anı gördükde qahpedür dèyü zanneyledi (38/15). Metinde *aqşam* kelimesi de süreklileşerek *aħşam* olmuştur: benyāmin yırtıcı qurd gibi olur şabāhdan şikārı yeyüp *aħşamda* gāreti üleşdüre (49/27).

Şekil Bilgisi

Metinde şekil bilgisi açısından gördüğümüz bazı özellikler şunlardır:

-dukta,-dükte zarf fiili: Metinde zarf fiil eklerinin *-dukta,-dükte* biçiminde kullanılan örneklerini görmekteyiz: rubil bunı *işitdükde* anı anlaruñ elinden qurtarmağa çalışdı (37/21); rubil kıuyıya *döndükde* işte kıuyuda yūsuf yok iken eşvāblarını yırttı (37/29); yahūda daħı anı *gördükde* qahpedür dèyü zanneyledi (38/15); yahūda anları *bildükde* dèdi ki (38/26); ammā o oğlan elini gèrü *çekdükde* qarındaşı çıkdı (38/29); anuñ hużūrına *geldükde* boynına şarılıp boynu üzerine vāfir ağladı (46/29); biri kendü eşegine yem vèrmek için konakda çuvalını *açduqda* çuvalınıuñ ağızında kendü aqşesini gördü (42/27); şabāh *olduqda* ol ādemler şalivèrildi (43/3); biri benden ayrı *çıkdıqda* elbetde iflās olundu dèdüm (44/28). Şu örnekte ise ek uyumsuzluna bağlı olarak *yaqlaşdükde* "yaklaşınca, yaklaştığında" biçiminde bir kullanım vardır: ba' dehu isrâylilüñ günleri temām olup ölmeye *yaqlaşdükde* oğlı yūsufi çağırıp aña dèdi (47/29).

-vüz,-vüz: Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde gördüğümüz bu yapı, metinde 6-7 yerde geçmektedir. Bu yapının metinde sınırlı bir şekilde geçmesi, üzerinde çalıştığımız nüshanın, daha önce Eski Anadolu Türkçesi özellikleriyle yazılmış bir nüshadan etkilenerek çoğaltılmış olabileceği fikrini düşündürmektedir: dèdi ki işte işitdüm ki mışrda buğday var oraya inün ve bize oradan iştirā eyleyün ki *dirilevüz* ve *ölmeyevüz*; (42/2); ve yahūda babası isrâyle dèdi ki oğlanı benüm ile gönder ve qalkup varalum ki *dirilevüz* ve hem biz hem sen hem uşaklarımız *ölmeyevüz*; (43/8); gel bizi ve toprağumuzı etmekle şatun al ve biz hem toprağumuz fir' avuna kıullar olalum ve bize toħm vèr ki yaşayup *ölmeyevüz* ve toprak virān olmaya (47/19); bulduğumuz aqşeyi saña ken' ān vilāyetinden gèrü getürdük yā nice efendünüz evinden gümüş yā altun *uğurlayavuz* kıullaruñdan her kimde ki bulunursa kıatl oluna ve biz efendümüzü kıullar *olavuz* (44/8,9).

-yor eki: *Tevrat* metninde şimdiki zaman eki olan *-yor* dokuz kez geçmektedir: qarındaşlarımı *arayorum* (37/16); işte ol düş görücü *geliyor* (37/19); isma' illülerüñ kārbanı *geliyor* (37/25); ırmağın yanında *tırıyor* şanurdu (41/1); oğluñ yūsuf saña *geliyor* dèdiler (48/2); dèdi ki işte ben *öliyorum* (50/5).

-ü zarf fiili: Eski Anadolu Türkçesi döneminde *-i,-i,-u,-ü* olarak görülen zarf fiil ekleri ölçünlü Türkiye Türkçesinde *-a,-e* olarak kullanılmıştır. Ancak Türkiye Türkçesi ağızlarında eski biçimlerin kullanımı devam etmektedir. Metnimizde *-i,-i,-u,-ü* zarf fiil eklerinden sadece *-ü*'lü biçimler kullanılmıştır: nerede sürilerini güderler *dèyü* cevap vèrdi (37/16); anı gördükde qahpedür *dèyü* zanneyledi (38/15); öñünde herkes diz çökün *dèyü* nidā ètdiler (41/43).

-up;-üp zarf fiili: *Tevrat* metninde bu ek, sadece yuvarlak biçim olan *-up,-üp* biçimiyle kullanılmıştır: qarındaşlarına deyivêrdiginde babası anı *âzârlayup* dedi...saña tâ yere dek *tapınup* egilmeye gelem mi (37/10); anı *alup* kuyuya bıraktılar (37/24); anı qarındaşlarına *söyleyüp* dedi (37/9); ol dağı çıkarıldığı zamân qayın atasına *gönderüp* dedi (38/25); ve yûsuf fir' avuna *cevâb vèrüp* dedi (41/16); onun elinde libâsı *bırağup* kaçdı ve taşraya çıkdı (39/12); güzel inek ırmağdan *çıqup* sazlıkta otlarlar idi (41/18).

-diginde zarf fiili: *Tevrat* metninde üç yerde *-diginde* zarf fiili bir yerde de *-düginde* kullanılmıştır: etmekci başı yûsufun eyü ta' bir êtdüğünü *gördiginde* aña dedi (40/16); babasına hem qarındaşlarına *deyivêrdiginde* babası anı *âzârlayup* dedi (37/10); yahûdaya *döndüğünde* anı bulamadum dedi (38/22).

-madın;-madan zarf fiili: *Tevrat* metninde *-madın;-madan* zarf fiil ekiyle ilgili olarak iki örnek geçmektedir. Şüphesiz ki, *-madın* şekli daha arkaiktir. Ancak her ikisi içinde birer örnek yer almaktadır: anlar şehrdan çıqduğdan sonra dağı uzak *olmadın* yûsuf evinün ketğudâsına dedi (44/4); şöyle ki hisâba sığmadığı içün *sayılmadan* kaldı (41/49).

-cığaz eki: Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de görülen küçültme eki *-cığaz* eki *Tevrat* metninde bir yerde geçmektedir: babanun bereketleri ecdâdunun bereketlerine gâlip olup tâ ebedî *tağcığazların* recâlarına ve yûsufun yaşında hem qarındaşlarından muhtarun başı ucında olalar (49/26).

Söz Varlığı

Üzerinde çalıştığımız *Tevrat* metni Türkçe açısından önemli bir söz varlığına sahiptir. *Tevrat* metninde görüp bugün Türkiye Türkçesinde az kullanılan veya kullanılmayan ya da anlamı genişleyip daralan bazı kelimer vardır, bunlardan bazıları şunlardır:

anun: Onun. Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi döneminde üçüncü tekil şahıs zamiri olarak kullanılan *ol* "o" zamirinin /l/ sesi erimiş, /o/ yuvarlak vokali de düz geniş /a/ vokaline dönmüştür. yûsuf qarındaşlarına geldiği gibi *anun* kaftanını ya' ni üzerinde olan alaca kaftanını şoydılar (37/23); anlara başka ve *anunla* yeyen mışırılulara başka qurdılar (43/32); çoçılar ve atlular *anunla* çekildiler (50/9).

bereketle-: Arapça bir kelime olup "nimet, bolluk" anlamındadır. Kelime Türkçenin en işlek yapım eklerinden biri olan *-le* ekiyle fiil yapılmıştır. Kelime *bereketlen-* biçimiyle sözlükte "çoğalmak, artmak" (Komisyon 2011,312) anlamıyla yer alırken *bereketle-* biçimi bulunmamaktadır: ya' kub dağı dedi ki kerem eyle anları baña yaklaşdur ve anları *bereketleyecem* (48/9).

bolayki: "belki" anlamında edat olarak kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde bağlama edatı olarak yer almaktadır (Hacıeminoğlu 1992, 131) *Süheyl ü Nevbahar'da* kelime *bola kim* (Cin 2012, 138), *bolay ki* (Cin 2012, 353), *bolay kim* (Cin 2012, 287) biçiminde "belki" anlamında kullanılmıştır: şila büyüyinceye dek babanun evinde tul qal zîrâ der idi ki *bolayki* bu dağı qarındaşları gibi olmaya (38/11).

dek/degîn: "e...kadar" Eski Türkçeden itibaren *teg>tek>deg* biçiminde bir gelişme gösteren *dek* "e kadar" çekim edatı, Eski Anadolu Türkçesinde *dek* biçiminde kullanıldığı gibi, *degîn* "e kadar" biçiminde de kullanılmıştır (Hacıeminoğlu 1992, 31-33). Çağatay ve Kıpçak Türkçesinde de *tekin>digin>degîn* biçiminde gelişme gösteren *degîn* ve *digin* "e...kadar" şekilleri kullanılmıştır. *Tevrat* metninde dek "e...kadar" birden fazla yerde geçerken *degîn* "e...kadar" bir yerde geçmektedir: tâ oğlum şila büyüyinceye *dek* babanun evinde tul qal (38/11); ol dağı göndericeye *dek* rehin vèr dedi (38/17); eger eglenmemiş olsayduq şimdiye *dek* iki kerre dönerdik (43/10); ve öyle vaqti gelinceye *dek* yûsufa pişkeşi hâzırladılar (43/25); mışır sınırınun

bir başından obir başına *degin* (47/21).

ekin biçin: Ekip biçme işi. Bu ikileme biçiminde kullanılan kelime, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden *Fütuhu's'samda* "*bu yıl ekin biçin olmaz derlerdi*" (Komisyon 1996, 1408) biçiminde geçmektedir. zîrâ yerün çâhtlığının ikinci yılı budur ve dağı beş yıl var ki içinde ne *ekin biçin* olacaktı (45/6).

etmek: ekmek. Uygur Türkçesinde *äkmäk* "ekmek" (Caferoğlu 2011, 70) biçiminde gördüğümüz kelimenin Karahanlı Türkçesinden sonra *etmek* "yenecek ekmek", *etmeklen-* "ekmek sahibi olmak" biçimlerine tanıklık ediyoruz. Doğu Türkçesinde *etmek* biçimi kullanılmaya devam eden kelime, Batı Türkçesinde bir süre *etmek* şekliyle kullanıldıktan sonra yerini *ekmek* biçimine bırakmıştır: andan sonra *etmek* yemeğe oturdılar (37/25); kendü yedüğü *etmekden* gayrı bir nesneye muqayyed degül idi (39/6); mışr melikinün şâkisi ve *etmekcisi* ağaları mışr melikine bir cürm eylediler (40/1).

gir-: *Tevrat* metninde *gir-* fiili sözlüklerde gördüğümüz ilk anlamların dışında bir anlamda "*cinsel ilişkiye girmek*" anlamıyla kullanılmıştır: bir ken' ānī ādemün kızını görüp anı aldı ve aña *girdi* ol dağı gebe olup ve bir oğul çoğurup adını 'ayer çodı (38/2; 38/3); hem elündeki degenegünjî vēr dēdi ve yahūda aña vērüp *girdi* ve şāmār andan gebe çaldı (38/18).

gücin: Güçlülük, güç ile, zorla anlamlarına gelen kelime, *Tevrat* metninde *gücine gel-* "*zorun gitmek*" anlamında kullanılmıştır: yūsuf babası sağ elini eferāmuş başına çodüğünü gördükde anuñ *gücine geldi* (48/17). Kelime *gücünü üz-* "canını sıkmak" (Komisyon 1993, 2210) ve *gücüne git-* "zoruna gitmek" biçimiyle Türkiye Türkçesi ağızlarında da yaşamaktadır.

hased çek-: Kiskanmak, haset etmek. Modern Türkçede *haset*, *hasetçi*, *hasetlen-*, *haset et-* gibi kelimelerin kullanıldığını biliyoruz. Ancak *haset çek-* kelimesinin kullanımını ilk defa görüyoruz. Belki Farsçada kullanılan *hased borden* "*kiskanmak, başkalarına kötü niyet beslemek*" (Salehpur 1385, 424) kelimesinden çeviri olabilir: çarındaşları aña *hased çekdiler* (37/11).

koçu/ koçı: Süslü, kapalı araba. Tarihî metinlerde kelime *koçu* "süslü, kapalı araba" şekliyle de geçmektedir (Komisyon 1996, 2597). anı kendünün ikinci *koçısına* bindürüp öñünde herkes diz çökünj dēyü nidā ētdiler (41/43)

koyun kişileri: *Kutgu Bilig*'de *koy* "çoban" (Arat 1991, 3570) *koyçı* "çoban" (Arat,1412) şeklinde gördüğümüz kelime, *Tarama Sözlüğü*'nün XIV ve XV. yüzyıl metinlerinden aktarılan *koyun eri* "koyun çobanı" *koyun oğlanı* "koyun çobanı" kavramları, *Tevrat* metninde *koyun kişileri* "koyun çobanları" ya da *koyun çobanı* "koyun çobanı" şeklinde geçmektedir: Küçüklüğümüzden be ana dek hem biz hem babalarımız *koyun kişileri*yiz tā kim cāsān vilāyetinde sâkin olasız zîrâ mışırlular her *koyun çobānını* mekrüh tutarlar (46/33-34). Yine *Tevrat* metninde geçen *bāzırgān kişileri* "ticaretle uğraşanalar" kelimesi de *koyun kişileri* gibi bir kullanıma sahiptir. midyānelü *bāzırgān kişileri* geçer iken yūsufi çuyudan çeküp çıkardılar (37/28).

ol: Eski Türkçeden itibaren metinlerde görülen *ol* "o", Eski Anadolu Türkçesinin sonralarına /l/ ünsüzü eriyerek "o" biçimini almıştır. *Tevrat* metninde çoğunlukla *ol* kullanılırken o'nun sıfat ve zamir biçimleri de kullanılmıştır. *ol* dağı nola dēdi (37/13); *ol* ādem dēdi ki (37/17).

obir: Öbür, diğer, öteki. Türkiye Türkçesinde ses değişmesinde uğrayarak *öbür* şeklinde "diğer, öteki" (Komisyon 2001,1835) anlamında kullanılan kelime, *Tevrat* metninde üç yerde geçmektedir. arıç etlü inek ırmağdan çıkup *obir* ineklerün yanında ırmağın kenārında çururlar idi (41/3); mışr sınırının bir başından *obir* başına *degin* (47/21); benyāminün payını *obirlerün* paylarından beş pay artıç eyledi (43/34).

yaykamağ: Yıkamak. Türkiye Türkçesi ağızlarında *yayka-*; *yayhala-* "yıkamak", (Komisyon 1993,4211) Türkçenin tarihî metinlerinde ise, *yayka-* "yıkamak", *yaykan-yayhan-* "yıkamak, yunmak" (Komisyon 1996,445) anlamlarında kullanılan kelime, ölçünlü Türkiye Türkçesinde yer almamaktadır: anlara ayaklarını *yaykamağ* için şu vèrdi (43/24).

yemîn: Kelime Arapça olup, Türkçede "ant, kase" anlamlarında kullanılmaktadır. Ölçünlü dilde *et-* yardımcı fiiliyle *yemin et-* şeklinde kullanılan kelime, tarihi metinlerde *yemin ur-* "yemin etmek, ahtdetmek", Türkiye Türkçesi ağızlarında *yemin çek-* "yemin etmek" (Komisyon 1993, 4242) *Tevrat* metninde de *yemin eyle-* ve *yemin ver-* "yemin etmek" biçiminde kullanılmıştır. isrâylî dağı bağı yemîn eyle dèdi pes ağı yemîn eyledi ve isrâylî döşek başında secde eyledi (47/31); babam bağı yemîn vèrüp dèdi ki (50/5).

pîşkeş: Hediye, armağan. Farsça *pîş* "ön" kelimesi ile *keşiden* "çekmek" fiilinin geniş zaman yapısı olan *keş'in* birleşmesinden oluşmuştur. Türkiye Türkçesinde peşek çek "başkasının malını birine bağışlamak" anlamında kullanılan kelime *Tevrat* metninde *pîşkeş götür-* şeklinde kullanılmıştır. bunu eyleyün bu yerün eğ eyü yemişlerinden çuvallarınıza alup ol âdeme *pîşkeş götürün* (43/11); pes ol âdemler *pîşkeşi* ve ellerine iki o kadar ağıçeyi ve benyâmini alup ve kâküp mışra gitdiler (43/15); öyle vağı gelinceye dek yûsufa *pîşkeşi* hâzırladılar (43/25); ellerinde olan *pîşkeşi* evine getürdiler (43/26).

yavuz: Vahşi. Eski Türkçe dönemi metinlerinde *yavuz* "kötü" (Clouston 1972, 881-882) anlamında kullanılan kelime, anlam değışmesine uğrayarak bugün "güçlü, çetin; iyi gürbüz" (Komisyon 2011, 2553) anlamlarında kullanılmaktadır. Üzerinde çalıştıığımız *Tevrat* metninde de kelime "vahşi" anlamında kullanılmıştır. hem anların gâyzı dağı zîrâ *yavuz* idi (49/7).

Tevrat Metni

otuz yedinci faşl

(1) ve ya' kub ken'ân diyârında babası gârib gibi oturduğı yerde sâkin oldu (2) ya' kubun oğulları bunlardur yûsuf on yedi yaşında oğlan iken karındaşları ile sürileri güderdi ve babası 'avratlarının bilha ve zilfa oğulları ile idi ve anların rûsvâyliklerini babasına ihbar eyledi (3) ve isrâylî yûsufî cümle oğullarından ziyâde severdi zîrâ ağı kocalığında toğmuş idi ve ağı bir alaca kaftan yaptı (4) ve karındaşları babası anı cümle karındaşlarından ziyâde sevdiğini gördüklerinde ağı kin tutarlar idi ve anınla dostâne söyleşmege kâdir degüller idi (5) ve yûsuf bir düş gördü ki anı karındaşlarına söyledi ve ağı dağı ziyâde kin tutdılar (6) zîrâ anlara dèdi ki gelün bu gördüğüm düşümü dinleyün (7) işte bir tarlanın ortasında demetler bağılar idük ve benüm demedüm kâküp kâyim tûrdı sizün demetlerinüz dağı çep çevre tûrup benüm demedime tapınurlar idi (8) karındaşları ağı dèdiler ki 'acabâ üzerimize melik mi olsağı gerek veya bize saltanat mı ètseğı gerek ve bu düşleri için hem sözleri için ağı dağı ziyâde kin tutmuşlar (9) bir düş dağı gördü ve anı karındaşlarına söyleyüp dèdi ki işte bir düş dağı gördüm ki işte güneş ve ay ve on bir yıldız bağı tapınurlar idi (10) ve babasına hem karındaşlarına deyivèrdiginde babası anı âzârlayüp dèdi ki bu senün gördüğün düş ne ağı düşdür hiç ben ve anağı ve karındaşların sağı tâ yere dek tapınup egilmeye gelelüm mi (11) pes karındaşları ağı hâsed çekdiler ammâ babası bu nesneyi hatırında tutdı (12) ve karındaşları babalarının sürisini şehimde gütmege gitdiler (13) ve isrâylî yûsufa dèdi ki karındaşların şehimde güderler gel seni anlara göndereyim ol dağı nola dèdi (14) ve ağı dèdi ki var karındaşlarının selâmetliğini ve sürilerin selâmetliğini gör ve bağı cevâb getir ve anı habrun deresinden gönderdi ol dağı şehime vardı (15) ve bir âdem anı buldiki sahrâda yolu yanılmış gezerdi ol âdem ağı su'al èdüp ne ararsın dèdi (16) karındaşlarımı arayorum kerem eyle bağı deyivèr nerede sürilerini güderler deyü cevab vèrdi (17) ol âdem dèdi ki buradan göçmişler zîrâ işitdüm ki duşayime gidelüm demişler pes yûsuf

karındaşlarının ardınca gidüp anları duşayimde buldı (18) anlar dağı anı ırakdan gördüklerinde anlara yakın gelmezden evvel anı öldürmeğe kaçd eylediler (19) ve birbirine dediler ki işte ol düş görücü geliyor (20) pes şimdi gelün anı öldürelüm ve kıuyuların birisine birağup dèyelüm ki anı bir yaramaz cānvar yedi o zamān düşleri ne aşl olur görelüm (21) ve rubil bunı işitdükde anı anların elinden kıurtarmağa çalışdı ve cānını urmayalum dèdi (22) ve rubil dağı anlara dèdi ki kıan dökmeñ anı beriyyede olan bu kıuyuya birağup ve aña el uzatmañ anı ellerinden kıurtarmağ ve babasına gerü götürmek için bunu söylerdi (23) pes yūsuf karındaşlarına geldüğü gibi anın kıaftanını ya'ni üzerinde olan alaca kıaftanını şoydılar (24) ve anı alup kıuyuya birağdılar ve ol kıuyu boş olup içinde şu yok idi (25) andan sonra etmek yemeğe oturdılar ve gözlerini kıaldurup gördiler ki işte cil'āddan gelen isma' illülerün kārbanı geliyor ve develeri bahārlar ve belesen ve mür şāfi ile yüklü olup mışra götürmeğe giderlerdi (26) ve yahūda karındaşlarına dèdi ki karındaşumızı öldürmekden ve kıanını gizlemekden bize ne fā'ide (27) gelün anı ismā' illülere şatalum elümüz aña degmesün zīrā karındaşumuz ve atumuzdur pes karındaşları kıābil oldılar (28) ve midyānelü bāzīrgān kişileri geçer iken yūsufi kıuyudan çeküp çıkardılar ve anı ismā' illülere yigirmi gümüş parelerine şatdılar anlar dağı yūsufi mışra götürdiler (29) ve rubil kıuyuya döndükde işte kıuyuda yūsuf yok iken eşvāblarını yırtdı (30) ve karındaşlarına dönüp dèdi ki oğlan yokdur yā ben kıanda varayım ben (31) o zamān yūsufün kıaftanını aldılar ve bir oğlak boğazlayup ol kıaftanı kıan ile bulaşurdılar (32) ve ol alaca kıaftanı kendülerün babasına götürmeğe gönderüp dèdiler ki bunı bulduğ hālā kıaftan oğluñun midur degül midür bil (33) ol dağı anı bilüp dèdi ki kıaftan oğlumundur bir yaramaz cānvar anı yedi taḥkīk yūsuf ifrās olundu (34) andan ya' kub eşvāblarını yırtdı ve bellerine bir çul kıoyup ḥayli zamān oğlı için yas tutdı (35) ve cümle oğulları ve cümle kıızları aña teselli vèrmeğe kıalkdılar o ise teselli almağdan imtinā' edüp dèdi ki taḥkīk ben oğluma yas ile mezāra inecem ve babası aña ağladı (36) midyāniler ise anı mışra fir' avununun ağası kıaşşāp başı foḥfara şatdılar.

otuz sekizinci faşıl

(1) ol zamān vāki' oldiki yahūda kendü karındaşlarından ayrılıp ḥīr nām 'adüllemî ādemün yanında kıondı (2) ve orada yahūda şu'a nām bir ken'ānī ādemün kıızını görüp anı aldı ve aña girdi (3) ol dağı gebe olup ve bir oğul toğurup adını 'ayer kıodı (4) ve bir dağı gebe olup ve bir oğul toğurup adını onan kıodı (5) hem tekrār bir oğul toğurup adına şila dèdi ve anı toğırdığı zamān kezibde idi (6) ba'dehu yahūda kendü ilk oğlı 'ayere şāmār adlu 'avratı aldı (7) ve yahūdanın ilk oğlı 'ayer rabbün ḥuzūrunda yaramaz idi ve rabb anı öldürdi (8) ve yahūda onana dèdi ki karındaşunun 'avratına gir ve anı tezevvüc eyle ve karındaşına evlād edin (9) ammā onan nesl kendünün olmayacağını bilmekle karındaşının 'avratına her girdükçe karındaşına nesl kıomamak için yere inzal ederdi (10) ve bu etdüğü nesne rabbün ḥuzūrunda bed görünmekle anı dağı öldürdi (11) pes yahūda gelini şāmāra dèdi ki tā oğlum şila büyüyinceye dek babanın evinde tul kıal zīrā der idiki bolayki bu dağı karındaşları gibi olmaya pes şāmār gidüp babasının evinde kıaldı (12) ve nice eyyām geçdükden sonra şu'anun kıızı yahūdanın 'avratı oldu ve yahūda müteselli olduğdan sonra o hem anın dostı ḥıyr 'adüllemî kendü sürüsünün kıırkıcılarına timneşe çıkıdılar (13) ve şāmāra i' lām olunup dèndi ki işte kıayın atañ kıoyunlarını kıırkımağa timneşe çıkar (14) ol dağı tulıgının eşvāblarını kendüden çıkarup yaşmak ile örtüdü hem büründi timnaş yolında olan iki yoluñ ağzında oturdı çün gördi ki şila büyüyüp aña 'avratlığa vèrilmedi (15) yahūda dağı anı gördükde kıahpedür dèyü zanneyledi zīrā yüzünü örtmiş idi (16) pes yolda aña uğrayup dèdi ki cānum gel saña gireyim zīrā gelini idüğünü bilmezdi ol dağı baña ne vèrirsin ki baña giresin dèdi (17) yahūda cevāb vèrdi ki ben sürilerden bir oğlak göndereceğim ol dağı gönderinceye dek rehin vèr dèdi (18) saña ne rehin vèreyim dèdi ol dağı mührinji ve sarıgını hem elündeki degenegünji vèr dèdi ve yahūda aña vèrüp girdi ve şāmār andan gebe kıaldı (19) ba'dehu kıalkup gitti ve yaşmağını kendüden çıkarup tullıgının eşvābını

geydi (20) yahûda dağı dostı ‘adüllemînün eli ile oğlağı gönderdi ki ‘avratuğ elinden rehini ala ammâ anı bulamadı (21) ve ol yerüğ âdemlerine şorup dëdi ki iki yoluğ ağzında olan şahpe şandadır bunda şahpe yoğıdı dëdiler (22) ve yahûdaya döndüğinde anı bulamadum dëdi ve yerüğ âdemleri bunda şahpe yoğıdı dëdiler (23) yahûda dağı dëdi ki kendüye alsun hemân rüsvâ-yı ‘âlem olmayalum işte ben bu oğlağı gönderdüm ammâ sen anı bulamaduğ (24) ve öldiği üç aydan sonra yahûdaya haber olunup dëdiler ki gelinüğ şâmâr zinâ eyledi ve işte zinâlardan gebe çaldı yahûda dağı anı çıkaruğ ve ateşe yağılsun dëdi (25) ol dağı çıkarıldığı zamân kayın atasına gönderüp dëdi ki şol âdemden ki bu nesnelere anuğdur gebeyim hem dağı dëdi ki kerem eyle bu mühr ve şarığ ve degenek kimüğ idüğini bil (26) pes yahûda anları bildükde dëdi ki benden şadığdur anı oğlum şilaya vërmedüđüm için ve artık dağı aña yağınlık êtmedi (27) ve oldu ki toğuracağ zamânda işte karnında ekizler var idi (28) ve toğırdığı zamân biri el şundi ve ebe bunı alup bu evvel çıktı dëdü eli üzerine bir kırmızı iplik bağladı (29) ammâ o oğlan elini gërü çekdükte şarındaşı çıktı ebe dağı ne yırtık êtdüđ yırtık üzerine olsun dëdi ve adını fâriş şodılar (30) andan sonra şarındaşı çıktı ki elinde kırmızı iplik var idi ve adını zârâh şodılar.

otuz tokuzuncı faşıl

(1) ve yûsuf mışra götürüldünde fir‘avnuğ ağası şassâb başı foşıfar nâm mışırlu âdem anı oraya getüren isma‘illülerün elinde şatun aldı (2) rabb dağı yûsuf ile olmağla bağtlu âdem idi ve mışırlu efendisinüğ evinde olurdu (3) ve çün efendisi gördi ki rabb anuğla idi ve her ne işler idi ise rabb kendüye rast getirür idi (4) yûsuf luř-ı nazarını bulup aña hizmet êderdi ol dağı yûsufi ev kedđudâsı ta‘yîn êdüp cümle mâmelekini eline teslim eyledi (5) ve anı ev ve cümle mâmeleki üzerine ketđudâ êdelden berü rabb ol mışırlunuğ evine yûsuf için bereket vërdi ve cümle emvâlinde eger evde eger şahrâda rabbüğ bereketi var idi (6) pes cemî‘ mâmelekini yûsufuğ eline çodı ve kendü yedüği etmekden ğayrı bir nesneye muşayyed degül idi yûsuf ise nîk manzar ve güzel çehrelü idi (7) bir müddet mürürından sonra oldu ki efendisinüğ ‘avratı yûsufa gözlerini diküp aña gel benümle yat dëdi (8) ammâ o ibâ eyleyüp efendisinüğ ‘avratına dëdi ki işte efendüm evdeki eşyâ için baña muşayyed degüldür belki her nesi var ise elüme teslîm êtmişdür (9) bu evde benden büyük kimse yoğdur ve baña senden ğayrı bir nesneyi yassağ êtmedi zîrâ sen anuğ ‘avratısın yâ ben bu azîm şabâhâti nice êdeyim ki allaha günâhkâr olam (10) ve egerçi ol ‘avrat günbegün yûsufa söyler idi yinede yatmağ ve bile olmağ için aña şâyil olmadı (11) ve bir gün oldı ki kendü işini görmek için eve geldi ve orada ev hâlıından bir âdem evde yoğiken (12) ‘avrat anı libâsından tutup benümle yat dëdi o ise onuđ elinde libâsı bırağup kaçdı ve şaşraya çıktı (13) ol dağı libâsını elinde bırağduğını görüp şaşraya kaçdı (14) ve evinüğ âdemlerini çağırıp ve anlara söyleyüp dëdi ki bađuñ bize bir ‘ibrânî âdemi getürdi ki bizi istihzâya tuta benümle yatmağ için baña geldi ve bülend âvâz ile çağırdum (15) ve oldu ki ben âvâzımı şaldurup çağırduğumu işitdüğinde benüm yanumda libâsını bırağup ve şaçup şaşraya çıktı (16) pes anuğ libâsını kendü yanında alışodı tâ efendisi eve gelinceye dek (17) ve aña bu sözler mücibince söyleyüp dëdi ki beni istihzâya tutamağ için bize getürdüđüñ ‘ibrânî köle baña geldi (18) ve oldu ki ben âvâzımı şaldurup çağırduğum gibi yanumda libâsını berağup şaşraya kaçdı (19) ve oldu ki efendisi kendü ‘avratnuğ sözlerini işitmekle çün aña söyleyerek köleñ şöyle ve böyle eyledi dëmiş idi ziyâdesiyle şarıldı (20) ve efendisi yûsufi alup zindâna şol yere ki meliküñ mağbusları anda habs idiler bırağdı ve orada zindânda çaldı (21) ve rabb yûsuf ile olup aña luř ve kerem eyledi ve aña zindân ağasınuğ luř nazarını buldurdı (22) zindânüğ ağası dağı zindânda olan cümle mağbusları yûsufuğ eline teslim eyledi ve her ne işleyecek var idi ise o işler idi (23) hem zindânüğ ağası elinde olan bir nesnesine bağmazdı zîrâ rabb anuğla idi ve her ne işler idi ise rabb rast getirür idi.

kırkinci fasıl

(1) bu nesnelere sonra vâki' oldu ki mısır melikinün sâkisi ve etmekcisi ağaları mısır melikine bir cürm eylediler (2) ve fir' avun bu iki ağalarına ya' ni sâkî başı ve etmekci başıya gâzbân olup (3) anları qaşşâb başı evinün zindânında yûsuf habs olunduğı yerde kodı (4) ve qaşşâb başı yûsufa ışmarladı ki anlar ile olup anlara hizmet eyleye ve anlar bir yıl kadar zindânda idiler (5) ve mısır melikünün hem sâkisi hem etmekcisi ikisi dağı zindânda maħbus iken her biri hemân bir gecede vèrilen ta' bîre münâsip bir düş görmişler (6) ve yûsuf anlara çın şabâh gelüp gördi ki işte qaşâvetlûdürler (7) ve efendisinün zindânında bilesince olan fir' avunun ağalarına su 'al edüp dedi ki çehrelerinüz bugün niçün qaşâvetlûdür (8) anlar dağı dediler ki düş gördük ve anı ta' bir eder yok yûsuf dağı anlara dedi ki ta' birler allaha maħşûsdur gelün baña söyleyün 9) imdi sâkî başı yûsufa kendü düşini taqrîr edüp dedi ki düşümde gördüm ki önümde bir aşma var (10) ve ol aşmada üç budağ var idi ve ol filis gibi vèrüp çiçeği çıkardı ve anu şalkumları üzümli yetiştürdü (11) ve fir' avunun kâsesi elümde iken ben üzümli alup fir' avunun kâsesine sıkardum ve kâseyi fir' avuna vèrirdüm (12) yûsuf dağı bunu ta' bîri budur dedi üç budağ üç gündür (13) üç günden sonra fir' avun başını rif' atlı edüp seni yine manşibuña koyacağdur ve evvelki âdet üzere sâkisi zamân olduğı fir' avunun kâsesini eline vèreceksin (14) nihâyet hoşlıkda olduğı zamân beni hatırıña getür ve baña kerem eyle benüm için fir' avunun huzûrunda zıkr edüp beni bu evden çıkar (15) zîrâ haqqâ ki ben 'ibrânîlerin vilâyetinden uğurlandum ve bunda bir şey etmedüm ki beni kuyuya koyalar (16) ve etmekci başı yûsufun eyü ta' bir êtdüğünü gördüğünde aña dedi ki ben dağı düşümde üç beyâz seped başumda gördüm (17) ve üstündeki sepedde fir' avunun etmekci işi olan her ta' amından var idi ve kuşlar anları başum üzerinde sepedden yerlerdi (18) yûsuf dağı cevâb vèrüp dedi ki anu ta' bîri budur üç seped üç gündür (19) üç günden sonra fir' avun başını üzeründen kaldurup seni ağaçda aşduracağdur ve kuşlar üzerine konup etüni yeyeceklerdür (20) pes üçüncü günde fir' avunun mevlüdi gününde oldu ki cümle kullarına ziyâfet eyledi ve defter yokalanup sâkî başıyı hem etmekci başıyı kulları arasında maħsup eyledi (21) ve sâkî başıyı gerü sâkîlik manşibında ibkâ eyledi ve fir' avunun eline kâseyi vèrdi (22) ammâ etmekci başıyı aşdurdı nice ki yûsuf anlara ta' bir eylemiş idi ise (23) ve sâkî başı yûsufi hâtırına getürmedi belki anı unuttı.

kırk birinci fasıl

(1) ve iki yıl temâm olduktan sonra fir' avun düş gördi ki ırmağın yanında tırıyor şanurdu (2) ve işte yedi güzel ve semiz etlü inek ırmağdan çıkup sazlıkda otlarlar idi (3) ve işte anların ardınca yedi gayrı çirkin ve arık etlü inek ırmağdan çıkup obir ineklerin yanında ırmağın kenârında turlarlar idi (4) ve ol çirkin ve arık etlü inekler ol yedi güzel ve semiz inekleri bel' êtdiler andan sonra fir' avun uyandı (5) ve tekrâr uyuyup bir düş dağı gördi ki işte bir buğday sağından yedi tolu ve güzel başağlar çıkarlar idi (6) ve işte yedi gayrı arık ve şark yelinden yanmış başağlar anlardan sonra biterler idi (7) ve ol arık başağlar ol yedi tolu ve güzel başağları bel' êtdiler bu def' a fir' avun uyandı ve işte düş idi 8) ba' dehu şabâh olduğda cânı şıkıldı ve gönderüp mısru cümle suhara ve ulemasını cem' eyledi ve fir' avun anlara kendü düşini taqrîr eyledi ve anı fir' avuna ta' bir eder yoğıdı (9) o zamân şâkî başı fir' avuna söyleyüp dedi ki bugün hatâlarımı hâtıruma getürdüm (10) fir' avun kendü kullarına gazabnâk olmuş idi ve beni hem etmekci başıyı qaşşâb başının evinde habs eylemiş idi (11) ve bir gecede hem ben hem o bir düş gördük hem birimiz bize vèrilen ta' bîre münâsip düş gördük (12) ve orada qaşşâb başının kölesi bir 'ibrânî oğlancık bizüm ile idi buña taqrîr êtdüğümüzde bize düşlerimizi ta' bir eyledi her birimize kendü düşüne göre ta' bir êtdi (13) ve aynıyle nice ki bize ta' bir êtdi ise böyle oldu baña manşibümü muğarrer êtdi ve anı aşdurdı (14) pes fir' avun gönderüp yûsufi çağırdu ve anı 'acele ile kuyudan çıkardılar ve tıraş olup eşvâblarını değıştürdü ve fir' avuna geldi (15) fir' avun dağı

yûsufa dèdi ki bir düş gördüm ve anı ta' bir eder kimse yokdur ve ben senün için dènildüğünden haber aldum ki işitdügün düşü ta' bir edersin (16) ve yûsuf fir' avuna cevâb vèrüp dèdi ki ben degül allah fir' avunun uğurına cevâb vère (17) pes fir' avun yûsufa dèdi ki bir düş gördüm ki ırmağın kenârında tûriyordum (18) ve işte yedi semiz etlü ve güzel inek ırmağdan çıkup sazlıkda otlarlar idi (19) ve işte anların ardınca gayrı yedi arık ve pek bed çehrelü hem eti zebün inek çıkarlar idi çirkinlikde hiç anlar gibi bütün mışr diyârında görmedüm (20) bu yedi arık ve çirkin inek evvelki semiz inekleri bel' ètdiler (21) ve anların çarınlarına girdiler ve çarınlarına girdükleri duyulmadı zirâ anların çehreleri kâle evvel çirkin idi ba' dehu uyandum (22) ve bir dağı düşümde gördüm ki işte bir sağda yedi tolu ve güzel başağ çıkarlar idi (23) hem işte yedi ufağ ve arık ve şark yelinden yanmış başağ anların ardınca biterler idi (24) ol arık başağlar yedi güzel başağı yutdılar pes sâhirlere tanışdum ve başa deyivèrir yoğıdı (25) yûsuf dağı fir' avuna dèdi ki fir' avunun düşü hemân birdür allah èdeceğini fir' avuna i' lâm eyledi (26) yedi güzel inek yedi yıldur ve yedi güzel başağ dağı yedi yıldur düş hemân birdür (27) ve anlardan sonra çıkan yedi arık ve çirkin inek yedi yıldur ve yedi arık ve şark yelinden yanmış başağ yedi yıllık kahtlığıdır (28) fir' avuna söyledüğüm budur ki allah èdeceğini fir' avuna göstermişdür (29) işte cümle mışr diyârında yedi yıllık bollığı gelecekdür (30) ve anlardan sonra yedi yıllık kahtlığı gelecekdür ve ol cümle bollık mışr diyârında unudulur ve kahtlık vilâyeti telef èdecekdür (31) ve sonra olacağ kahtlıktan ötüri ol bollık vilâyetde bilinmese gerek zirâ pek ağır olacağdur (32) ve düş fir' avuna iki def' a mükerrer oldığının aşlı budur ki bu nesne allahdan muqarrer olup allah bunu tiz èdecekdür (33) imdi hâlâ fir' avun bir âkıl ve dâna âdemi èdinesün ki anı mışr diyârı üzerine naşb eyleye (34) fir' avun böyle eylesün vilâyet üzerine âdemler ta' yin eylesün ki mışr ahâlisinden yedi yıllık bollığından humsi alalar (35) ve bu gelecek eyü yılların cümle gallesini taşşil èdüp ve şehrlèrün zahiresi için fir' avunun eli altına yığup şaklasunlar (36) ol galle mışr diyârında olacağ yedi yıllık kahtlığı için vilâyetde emânet olsun ki vilâyet kahtlıktan kırılmaya (37) bu söz fir' avunun huzûrında ve cümle kullarının huzûrında pesend oldı (38) pes fir' avun kullarına dèdi ki hiç bunun gibi rûhu allah içinde olan âdem bulabilür miyiz (39) ve fir' avun yûsufa dèdi ki çünkü bu cümleyi allah saña ma' lûm eyledi senün gibi âkıl ve dâna yokdur (40) imdi sen evüm üzerine ol cümle halkum ağzuna baqsun ancağ taht hasebiyle senden büyük olayım (41) ve dağı fir' avun yûsufa dèdi ki işte seni bütün mışr diyârı üzerine naşb eyledüm (42) ba' dehu fir' avun mührini elinden çıkarup anı yûsufun eline kodı hem aña dülbend libâsını geydürüp bir altun tavkı boğazına tağdı (43) ve anı kendünün ikinci kocısına bindürüp öğünde herkes diz çökün deyü nidâ ètdiler ve anı bütün mışr diyârı üzerine naşb eyledi (44) hem dağı fir' avun yûsufa dèdi ki ben fir' avunım bütün mışr diyârında senün iznün olmaksızın bir âdem elini yâ ayağını kaldurmaya (45) ve fir' avun yûsufun adını şafnat fâ' nağ kodı ve aña on şehrinün imâmı foñıfarun kızını asenat 'avratlığa vèrdi ba' dehu yûsuf cümle mışr diyârını seyr ètmeye çıkıdı (46) ve yûsuf mışr meliki fir' avunun öğünde hâzır tûrdüğü zamân otuz yaşında idi pes yûsuf fir' avunun huzûrından çıkup cümle mışr diyârını tolaşmış (47) ve ol bollığun yedi yılında yer yığın yığın mahşülât getürdi (48) hem mışr diyârında olan yedi yılın cümle gallesini yûsuf taşşil èdüp şehrlèrde kodı her şehrinün etrafında olan tarlanın gallesini şehrlèrün içinde kodı (49) ve yûsuf derya kumu kadar katı çok buğday devşürdi şöyle ki hisâba sigmadüğü için sayılmadan kaldı (50) ve kahtlık yılları gelmezden evvel yûsufa iki oğul toğdı bunları aña on şehrinün imâmı foñıfarun kızını asenat toğırmışdur (51) ve yûsuf ilk toğmuşun adını menessâ kodı zirâ dèdi ki allah beni her derdümü ve babamın cümle evini inşâ eyledi (52) ve ikincinün adını eferâm kodı zirâ dèdi ki allah beni belamın vilâyetinde berhordar eyledi (53) ba' dehu mışr diyârında olan bollığının yedi yılı temâm olduktan sonra (54) kahtlığın yedi yılı gelmege başladı nice ki yûsuf dèmiş idi ise ve cemî' vilâyetlerde kahtlık idi ammâ cümle mışr diyârında etmek var idi (55) 'âkibet cümle mışr diyârı dağı ac çalmağla cümle halk etmek için fir' avuna feryâd eyledi fir' avun dağı cümle mışrîlulara dèdi ki yûsufa varun ve size ne ki derse eyleyün

(56) ve cümle yeryüzünde kahtlık var iken yūsuf cümle buğday anbarlarını açup mışrlulara şatdı zīrā mışr diyārında kahtlık pek ağırlanmış idi (57) ve cümle yerlerūn ahālisi yūsufdan ğalle şatun almak için mışra gelürler idi çün bilcümle vilāyetlerde kahtlık ağırlanmış idi.

kırk ikinci faşıl

(1) meger ya' kub mışrda buğday idüğini bilüp oğullarına dēdi ki niçün bağırsınız (2) ve dēdi ki işte işitdüm ki mışrda buğday var oraya inūn ve bize oradan iştirā eyleyūn ki dirilevüz ve ölmeyevüz (3) pes yūsufūn on qarındaşı mışrda buğday şatun almağa indiler (4) ammā ya' kub yūsufūn qarındaşı benyāmini qarındaşları ile göndermedi zīrā der idiki tarıkda bir belāya uğramaya (5) pes isrāyil oğulları sāyir gelenlerūn arasında buğday şatun almağa geldiler zīrā ken' ān vilāyetinde kahtlık idi (6) ve yūsuf vilāyetūn vālisi idi cümle vilāyetūn halkına o şatar idi imdi yūsufūn qarındaşları gelüp ve yüzlerini yere sürüp aña şapındılar (7) yūsuf dağı qarındaşlarını gördüğü gibi anları bildi ve anlara tegarrüb eyleyüp anlar ile sert söyleşdi hem anlara nereden geldünüz dēdi anlar ken' ān vilāyetinden ğalle şatun almağa geldük dēdiler (8) ve yūsuf qarındaşlarını bildi anlar ise anı bilmediler (9) ve yūsuf anlarūn huşuşında gördüğü düşleri hātırına getürüp anlara dēdi ki siz cāsuslarsınız vilāyetūn za' finı görmege geldünüz (10) anlar yok sultānum ancağ kullarūn ğalle şatun almağa geldük dēdiler (11) cümlemüz bir ādemūn oğullarıyız şādık kişileriz kullarūn cāsus degüllerdür (12) ol dağı anlara dēdi ki hayr vilāyetūnūn za' finı görmege geldünüz (13) anlar cevāb vėrdiler ki kullarūn on iki qarındaş ve ken' ān vilāyetinde bir ādemūn oğullarıyız ve işte eñ küçüğü hālā babamuz iledür biri ise ğāyib oldı (14) yūsuf dağı anlara dēdi ki budur size dēdügüm ki siz cāsuslarsınız (15) bununla imtiħān olursunuz fir' avunun başı için tā küçük qarındaşunuz buraya gelmeyince buradan çıkmazsınız (16) sizden biriñüzü qarındaşunuzı almağa gönderūn ve siz maħbus oluñ ki hağk sizde midür dēyü sözleriniz imtiħān oluna sizde degül ise fir' avunun başıçün siz cāsuslarsınız (17) pes anları üç gün ħabsde kōdı (18) ve üçüncü günde yūsuf anlara dēdi ki bunı eyleyūn ve yaşayūn ben allahdan qorkarım (19) eger sādık kişiler iseñüz qarındaşlarunuzdan biri ħabshanenüzde maħbus qalsun siz ise varūn evlerinizūn kahtlığına lāzım olan ğalleyi gėtürūn (20) ve baña küçük qarındaşunuzı getürūn ve sözleriniz muħakkağ olmağla olmayasız pes böyle ētdiler (21) ve birbirine dēdiler ki taħkīkan qarındaşumuzūn huşuşında suçluyuz zīrā o bize yalvardığı zamān cānıñuñ şikletini gördük ve anı dinlemedük anuñ için bize bu belā geldi (22) rubil dağı anlara cevāb vėrüp dēdi ki ben size dēmedüm mi oğlanuñ günāhına girmen ve siz dinlemediñüz baquñ nice anuñ qanı bizden talep olunur (23) ve bilmediler ki yūsuf anları anlar idi zīrā beyñlerinde tercümān var idi (24) ve yūsuf anlardan yüzünü çevirüp ağladı ba' dehu dönüp anlar ile söyleşdi ve anlardan şem' unı alup anı gözleri öñünde bağladı (25) ve yūsuf buyurdu ki çuvallarını buğday ile tōldurup ve her birinūn aqçelerini kendü çuvalına gėrū koyup anlara yol azıgını vėreler pes anlara böyle eyledi (26) ve anlar buğdayı eşeklerine yükleyüp oradan gıtdiler (27) ve biri kendü eşegine yem vėrmek için qonakda çuvalını açduğda çuvalıñuñ ağızında kendü aqçesini gördü (28) ve qarındaşlarına dēdi ki benüm aqçem baña gėrū vėrildi ve işte çuvalumdudur o zamān bayılıp ve ditreşüp birbirine dēdiler ki ne dūr bu allahuñ bize ētdüğü (29) pes ken' ān vilāyetine babaları ya' kuba geldüklerinde kendülere vāki' olan kışşaları aña söyleyüp dēdiler ki (30) ol vilāyetūn şultānı olan ādem bizüm ile sert söyleşdi ve bizi vilāyet cāsusları yerine tōtdü (31) biz aña dēdük ki şādık kişileriz ve cāsuslar degüliz (32) babamuzūn on iki oğı qarındaşlarız biri ğāyib oldı ve eñ küçüğü hālā babamuz ile ken' ān vilāyetindedür (33) ve ol vilāyetūn şultānı olan ādem bize dēdi ki şādık olduğunuzı bundan bileyim bir qarındaşunuzı benüm ile koyuñ ve eviñüzūn kahtlığına lāzım olan buğdayı aluñ ve gidūn (34) ve baña en küçük qarındaşunuzı getürūn ve bileyim ki cāsuslar degül illā şādık kişileriniz ba' dehu qarındaşunuzı size vėreceğim ve bu diyārda ticāret eyleyeceksiniz (35) ve anlar çuvallarını boşaltdukları vaqıtde oldı ki işte her birinūn aqçesinūn kisesi kendü çuvalında tūrur ve anlar

hem anlarıñ babası kendü aqçelerinüñ kîselerini görmekle qorqdılar (36) pes anlarıñ babası ya‘kub anlara dèdi ki beni evladsız qoduñuz yûsuf yoqdur şem‘un yoqdur benyâmini dañı alacaqsıñız cümle bu hâller başuma düşer (37) o zamân rubil babasına söyleyüp dèdi ki eger anı saña gèrû getürmezsem iki oğlumı öldür anı benüm elüme vèr ve ben anı saña gèrû getüreyim (38) ya‘kub dèdi ki oğlum sizünle varmaz zîrâ qarındaşı ölmüşdür ve o yalnız qaldı varacañuz yolda aña belâ vâki‘ olursa benüm qocalıgımı elem ile mezâra indürürsıñız.

kırk üçünci faşıl

(1) bu esnâda ol vilâyetde qatı ağır qahtlıq var idi (2) ve oldı ki mısrđan getürdükleri buğdayı temâm yedükden soñra anlarıñ babası anlara dèdi ki bir dañı varuñ baña bir miqdâr galle şatun aluñ (3) ve yahüda aña söyleyüp dèdi ki ol âdem bize yemîn ve işhad ile dèdi ki qarındaşuñuz sizünle bile olmayınca benüm yüzimi göremezsıñız (4) eger qarındaşumuzu bizüm ile gönderürseñ varup saña galleyi şatun alacağız (5) ammâ eger göndermezseñ varmazız zîrâ ol âdem bize dèdi ki qarındaşuñuz sizünle bile olmayınca benüm yüzimi göremezsıñız (6) isrâyl dañı dèdi ki niçün baña bu kemligi êdtüñüz ki ol âdeme sizün bir qarındaşuñuz var olduğımı dèdiñüz (7) cevâb vèrdiler ki ol âdem bizüm için ve hışm akrabâmuz için bize tafşil üzere sorup dèdi ki babañuz dañı sağ mıdur qarındaşuñuz var mı biz dañı aña bu sözlere göre deyivèrdük bir qarındaşuñuzu baña getürün dèyeceğini ne bilürdük (8) ve yahüda babası isrâyle dèdi ki oğlanı benüm ile gönder ve qalkup varalum ki dirilevüz ve hem biz hem sen hem uşaklarımız ölmeyevüz (9) ben anuñ için kefil olurum anı elümden talep eyle ben saña anı getürmezsem ve onuñla ihzâr êtmezsem saña cemî‘ eyyâmda suçlu olayım (10) eger eglenmemiş olsayduq şimdiye dek iki kerre dönerdük (11) anlarıñ babası isrâyl dañı anlara dèdi ki çünkü böyledür bunu eyleyün bu yerün eñ eyü yemişlerinden çuvallarıñuza alup ol âdeme pişkeş götürün biraz belesen ve biraz bal ve bahâr ve mürre sâfi ve çam fıstığı ve badem (12) ve eliñüze bir o kadar dañı aqçe aluñ ve çuvallarıñuzun ağızında gèrû qonılan aqçeyi eliñüzile gèrû götürün belki bir hañâ olmuş idi (13) ve qarındaşuñuzu alup ve qalkup ol âdeme dönün (14) ve ‘alâ külli şey in kâdir olan allah size ol âdemün huzûrında ‘inâyet eylesün ve sizünle ol bir qarındaşuñuzu hem bu benyâmini gèrû göndersün ve nice ki ben evladsız isem evladsız qalurum (15) pes ol âdemler pişkeşi ve ellerine iki o kadar aqçeyi ve benyâmini alup ve qalkup mısrâ gitdiler ve yûsufun huzûrında tırdılar (16) yûsuf dañı benyâmini anlar ile gördükde kendü evinün ketğudâsına dèdi ki bu âdemleri eve götür ve bir şey boğazla ve hâzırla zîrâ bu âdemler öyle vaqtinde benüm ile yemek yeseler gerek (17) ol âdem dañı yûsuf aña dèdüğü gibi eyleyüp ol kişileri yûsufun evine götürdi (18) ve ol kişiler yûsufun evine götürüldükleri için qorkup dèdiler ki evvel ki kerre çuvallarıñuza gèrû qonulan aqçenün huşûsı için getürüldük ki üzerimize hücum êdüp bizi eşeklerimiz ile qullar eyleye (19) imdi yûsufun evinün ketğudâsına yanaşup anuñla kapu önünde söyleşdiler (20) ve dèdiler ki êy efendüm evvelki kerre galleyi şatun almağa geldüğümüzde (21) vâki‘ oldı ki qonağa varduğumuz ve çuvallarıñımızı açduğumuz zamânda işte her birimizün aqçesi çuvalıñun ağızında idi aqçemiz temâm ve veznile idi ve anı elümüzde gèrû getürdük (22) galle şatun almaq için elümüzde ğayı aqçe getürdük çuvallarıñuza aqçemizi qoyan kim idüğini bilmeziz (23) ol dañı dèdi ki hâtıñuzı hoş tutuñ qorkmañ allahuñuz ve babañuzun allahı size defineyi çuvallarıñuza qodı aqçenüz baña vasıl oldı ba‘dehu anlara şemünü çıkarđı (24) pes ol kişi ol âdemleri yûsufun evine götürdi ve anlara ayaklarını yaykamaq için şu vèrdi ve eşeklerine dañı yem vèrdi (25) ve öyle vaqti gelinceye dek yûsufa pişkeşi hâzırladılar çün bildiler ki orada etmek yeseler gerek idi (26) imdi yûsuf eve geldüğü gibi ellerinde olan pişkeşi evine getürdiler ve aña yere dek tapındılar (27) ol dañı anlarıñ sağılıgını sorup dèdi ki ol baña söyledüğünüz qoca babañuz eyü hoş mıdur dañı sağ mıdur (28) anlar dañı quluñ babamız eyü hoşdur ve dañı sağdur dèdiler hem egilüp tapındılar (29) ve yûsuf gözlerini qaldurup ve anasınun oğlu qarındaşı benyâmini görüp dèdi ki baña

söyledüğünüz küçük karındaşunuz bu midur ve allah şaşa merhamet eyleye ey oğlum dedi (30) ve yūsuf tiz kalkup gitdi zīrā karındaşına bağıru cūş eyledi ve ağlamak istedi ve bir oğaya gērüp orada ağladı (31) ba' dehu yüzini yaykayup taşraya çıkdı ve taḥammül edüp sofrayı kurup dedi (32) ve aña başka ve anlara başka ve anuñla yeyen mışırlulara başka kırdılar zīrā mışırlulara 'ibrāniler ile etmek yemek cāyız degül idi çün bu mışırlulara mekrüh idi (33) pes öñünde oturdılar evvel toğmış kendü ve evvel toğışına göre ve küçük olan küçük yaşına göre ol ādemler daḥı ta' accüb edüp birbirine bağışdılar (34) ve o öñündekilerden paylar alup anlara gönderdi ve benyāminün payını obirlerün paylarından beş pay artıķ eyledi ve içdiler ve anuñla keyflü oldılar.

kırk dördünci faşıl

(1) ba' dehu evinün ketḥudāsına emr eyleyüp dedi ki bu ādemlerün çuvallarını ğalle ile ne kadar götüre bilürlerse toldur ve herkesün aķçesini çuvalınun ağızında yine ķo (2) ve benüm kāsemi gümüş kāsemi küçüğün çuvalınun ağızında ķo hem buğdayınun aķçesini daḥı ve yūsufun söylediği sözine göre eyledi (3) ve şabāh olduķda ol ādemler şalıverildi anlar hem eşekleri daḥı (4) ve anlar şehirden çıķduķdan sonra daḥı uzaķ olmadın yūsuf evinün ketḥudāsına dedi ki kalk ol ādemlerün ardınca segirt ve anlara yetişdüğün zamān de ki niçün eyülik yerine kemlik eyledüğünz (5) efendüm içinden içdüğü ve anuñla tefe'ül etdüğü kāse bu degil müdür her ne etdüğünz ise kim etdüğünz (6) pes anlara yetişüp bu sözleri söyledi (7) anlar daḥı dediler ki efendüm bu sözleri niçün söyler ḥāşā ki kıllarun bunı edeler (8) işte çuvallarımızun ağızında bulduğumuz aķçeyi şaşa ken' ān vilāyetinden gēru getürdük yā nice efendüğünz evinden gümüş yā altun uğurlayavuz (9) kıllarun dan her kimde ki bulunursa katl oluna ve biz efendümüze kıllar olavuz (10) ol daḥı dedi ki sözlerünz göre olsun kimde ki bulunur ise baña kıll olav ve siz suçsuz olasınız (11) imdi 'acele ile herkes kendü çuvalını yere itdürüp her biri çuvalını açdı (12) ketḥudā daḥı yüklenüp ve büyükden başlayup küçükde temām etdi ve kāse benyāminün çuvalında bulundu (13) anlar daḥı eşvābların yırtup herkes eşegini yükletdi ve şehre döndiler (14) ve yahūda ve karındaşları yūsufun evine geldiler zīrā o daḥı anda idi ve ḥuzūrında ḥākpāyına düşdiler (15) yūsuf daḥı anlara dedi ki nedür bu etdiginüz iş bilmez misiniz ki benüm gibi ādem tefe'ül ede gelmişdür (16) yahūda daḥı dedi ki efendümüze ne deyelüm ne söyleyelüm ve ne ile müteberrir olalum allah kıllarunun kabāhatini buldı işte biz efendümün kıllarıyız hem biz hem elinde kāse bulunmuş kimsene daḥı (17) ol daḥı cevāb verdi ki ḥāşā benden ki bunu edeyim elinde kāse bulunan kişi baña kıll olsun siz ise selāmet ile babañuza varun (18) o zamān yahūda aña yanaşup dedi ki efendüm luḥf eyle kıllun efendimün kıllağına bir söz söylesün ve kıllun üzerine ğazabun toķuşmasın zīrā sen fir' avun kıdarsın (19) efendüm kıllarına su'al edüp babañuz yā karındaşunuz var midur dedi (20) biz daḥı efendümüze dedük ki bizüm bir ķoca babamız var hem ķocalıģında toğmış küçük oğlanı var ki anun karındaşı ölmekle anasına yalnız kıldı bunı babası pek sever (21) ve sen kıllarına dedün ki anı baña getürün ve nazarum üzerine olsun (22) ve biz efendüme dedük ki oğlan babasını birağamaz zīrā birağacaķ olursa babası ölür (23) o zamān kıllarına dedük ki eger küçük karındaşunuz sizünle bile gelemesse bir daḥı yüzimi görmezsiniz (24) pes oldu ki kıllun babama vardüğümüzde ve aña efendümün sözlerini naķl etdüğümüzde (25) babamız dedi ki tekrār varun ve bize bir miķdār ğalle şatun alun (26) biz daḥı dedük ki varmazız küçük karındaşumuz bizümle olursa varırız zīrā küçük karındaşunuz bizüm ile olmayınca ol ādemün yüzine baķmaģa ķādir degüliz (27) ve kıllun babam bize dedi ki siz bilürsünüz ki 'avratum baña iki oğul toğurdu (28) ve biri benden ayrı çıķduķda elbetde iflās olundu dedüm ve şimdiye dek anı görmedüm (29) ve eger bunı daḥı yanumdan alursanız ve aña bir belā 'arız olursa o zamān benüm ķocalıģımı elem ile mezāra indürürsünüz (30) ve hālā kıllun babama vardüğüm zamān cānı gibi sevdüğü oğlan bizüm ile olmazsa (31) o zamān olacaķdur ki oğlan yok edüğünü gördüğü gibi ola ve kıllarun kıllun babamızun ķocalıģını elem ile mezāra indürmüş oluruz (32) ve çün kıllun babamızun kıllında

oğlan için kefil olup dedüm ki eger ben anı saña getürmezsem babama cemî‘ eyyâmda suçlu olayım (33) hâlâ kerem eyle kuluñ oğlan yerine efendüme kul olup kılsun ve oğlan qarındaşları ile gitsün (34) zîrâ oğlan benim ile olmayacak babama nice gideyim babama vâki‘ olacak belâyı görmeyeyim deyü edemem.

kırk beşinci faşıl

(1) ve yûsuf cümle hâzır tûranlaruñ öñünde taħammül etmeyüp herkes yanumdan çıksun deyü çağırdı ve yûsuf kendüyi qarındaşlarına bildürdüğü vaķitde yanında kimse bulunmadı (2) ve savt-ı bülend ile ağladı ve mışrılular işitdiler hem fir‘ avunuñ evinde olanlar daħı işitdiler (3) ve yûsuf qarındaşlarına dedi ki benim babam daħı sağ mıdır ve qarındaşları hużurında şaşduķları için aña cevâb vèremediler (4) ve yûsuf qarındaşlarına dedi ki baña yanaşuñ anlar daħı yanaşduķlarında yûsuf dedi ki mışra şatduģunuz yûsuf qarındaşuģuz benim (5) ve şimdi elem çekmeñüz ve beni buraya şatduģunuz için kaşâvetlü olmañuz zîrâ allah beni hayâtuñuzuñ hıfzı için öñüñüzce irsâl eyledi (6) zîrâ yerüñ kaħtılığınuz ikinci yılı budur ve daħı beş yıl var ki içinde ne ekin biçin olacaķdur (7) ve allah beni öñüñüzce gönderdi ki yerde neslüñi bâķi kılam ve size azim hâlâş için hayât vèrem (8) ve hâlâ beni buraya gönderen siz degül belki allahdur ki beni hem fir‘ avuna baba hem cümle hanumânına aģa ve bütün mışr diyârına vâli eyleye (9) tiz babama varup aña deyüñ ki oğluñ böyle der ki allah beni cümle mışruñ şultânı eyledi yanuma gel ve te’ħîr etme (10) ve cāsân vilâyetinde sâkin ve baña yaķın olasın sen hem oğullaruñ hem oğullarınuz oğulları ve sürilerüñ ve sığıraruñ ve bilcümle mâmeleküñ (11) ve seni orada besleyeceğim zîrâ beş yıl daħı kaħtılık olur tâ ki sen ve evüñ ve cemî‘ eşyâñ fakîrlıktan helâk olmayasız (12) ve işte gözlerüñüz ve qarındaşum benyâminüñ gözleri görür ki size ağızumla söylerim (13) pes benim mışrda olan cümle ‘izzetümi ve her gördüğüñizi babama deyivèrüñ imdi ‘acele ile babamı buraya getürüñ (14) ba‘ dehu qarındaşı benyâminüñ boynına şarılup ağladı benyâmin daħı boynı üzerine ağladı (15) hem cümle qarındaşlarını öpüp üzerlerine ağladı andan sonra qarındaşları anuñla söyleşdiler (16) ve bu haber fir‘ avunuñ sarâyında işidildi ve yûsufuñ qarındaşları geldi denildiginden fir‘ avun hem anuñ kulları hazz eylediler (17) ve fir‘ avun yûsufa dedi ki qarındaşlaruña de ki bunu eyleyüñ tavarlaruñuzu yükledüp varuñ ve ken‘ân vilâyetine dönüñ (18) ve babañuzu ve ev halkuñuzu alup baña gelüñ ve size mışr diyârınuz en eyüsini vèreyim ki yerüñ semizliginden yeyesiz (19) ve saña fermân olunur ki bunu edesiz kendüñüze mışr diyârından uşaklar için ve ‘avratlaruñuz için ‘arabalar aluñ ve babañuzu kıldurup gelüñ (20) ve gözünüñ avadanlıģuñuza baķmasun zîrâ cümle mışr diyârınuz en eyüsi sizüñ olur (21) ve isrâylüñ oğulları böyle etdiler ve yûsuf anlara fir‘ avunuñ kulu mücibince ‘arabalar ve yol azıģını vèrdi (22) ve her birine deģişecek eşvâblar vèrdi benyâmine ise üç yüz sıkl gümiş ve beş kat deģişecek eşvâb vèrdi (23) babasına daħı bu kadar gönderdi hem mışruñ en eyü şeyleriyle yüklenmiş eşek ve babasına yol için buğday ve etmek ve azık ile yüklü olan eşek dişileri (24) ba‘ dehu qarındaşlarını şalıvèrdi ve gitdiler ve anlara yolda ğavģa etmeñ dedi (25) ve mışrdan çıkup ken‘ân vilâyetine babaları ya‘kuba geldiler (26) ve aña haber vèrüp dediler ki yûsuf daħı hayâtdadur ve cümle mışr diyârınuz vâlisidür o zamân anuñ yüregi bayıldı zîrâ anlara inanmazdı (27) ve aña yûsufuñ cümle anlara söyledüğü sözlerini naķl etdiler ve anı götürmek için yûsufun gönderdüğü ‘arabaları görmekle anlaruñ babası ya‘kubuñ cânı yeñi hayât buldı (28) ve isrâyl dedi ki bu baña yeter oğlum yûsuf daħı hayâtdadur varayım ve ben ölmezden evvel anı göreym.

kırk altıncı faşıl

(1) pes isrâyl ve her nesi var idi ise göçüp birsebe‘ a geldi ve babası işħaķuñ allahına ķurbanlar teğarrüb eyledi (2) ve allah isrâyile gece rüyâlarında söyleyüp dedi ki ya‘kub ol daħı lebbeyk dedi (3) ve allah dedi ki ben allah babanuñ allahıyım mışra inmege ķorkma zîrâ seni orada

‘azim ümmet şāhibi edeyim (4) senünle mışra inüp seni tekrār çıkaracağım ve yūsuf kendü elini gözlerine vaz‘ edecektir (5) pes ya‘ kub birsebe‘ adan kılkdı ve isrāyil oğulları babaları ya‘ kubı ve uşaklarını ve ‘avratlarını fir‘ avun anı götürmek için gönderdiği ‘ arabalar ile götürdiler (6) ve sürülerini ve ken‘ ān vilāyetinde kazandıkları māmelekini alup mışra geldiler ya‘ kub ve cümle zürriyeti bile (7) oğullarını ve oğullarınun oğullarını bilesince kızlarını ve oğullarınun kızlarını hem cümle zürriyetini bilesince mışra getürdi (8) ve mışra gelen isrāyil oğullarınun adları bunlardır ya‘ kub ve oğulları ya‘ kubun ilk oğlu rubil (9) ve rubilün oğulları aḥnuḥ ve falu ve ḥaşron ve kermi (10) ve şem‘ unun oğulları yamuyel ve yāmin ve ohat ve yaḥın ve sāhar ve bir ken‘ āniyyenün oğlu şavul (11) ve lavinün oğulları ḥarşun ve kāhet ve merārı (12) ve yahūdanun oğulları ‘ayer ve onan ve şila fāraş ve zārah ammā ‘ayer ve onan ken‘ ān vilāyetinde öldiler fārasun oğulları daḥı ḥaşron ve ḥamül idiler (13) ve isāharon oğulları tūla‘ fuve ve yub ve şemron (14) ve zābulunun oğulları sered ve elon ve yaḥleyel (15) ve liyanun oğulları bunlardır ki anları hem kıızı dinayı ya‘ kuba pādān ārāmda toğurdu ve oğullarınun ve kızlarınun cümlesi otuz üç cān idi (16) ve cādun oğulları sifyon ve haci ve suni ve esbun ve ārī ve arodi ve areli (17) ve āşirün oğulları yimna ve yişvā ve yişüvi ve beri‘ a ve anların kızkarındaşı sārā idiler beri‘ anun oğulları ise ḥaber ve melikayal (18) lābān kıızı liyaya vèrdüğü zilfanun oğulları bunlardır ki anları ya‘ kuba toğurdu temām on altı cān (19) ya‘ kubun ‘avratı rāḥilün oğulları yūsuf ve benyāmin idi (20) ve yūsufa mışr diyārında menessā ve eferām toğurdılar ki anları on şehrinün imāmi foḥfarun kıızı asenat aḥa toğurdu (21) ve benyāminün oğulları bāla‘ ve bāhūr ve eşbel ve cirā ve ne‘ amān ve acı ve roş ve māfim ve ḥūfim ve āred idiler (22) rāḥilün ya‘ kuba toğurduğu oğulları bunlardır cümlesi on dört cān (23) ve dānun oğlu ḥuşım idi (24) ve neftālimun oğulları yahseyel guni ve yesar ve sālem (25) lābān kıızı rāḥile vèrdüğü bilhanun oğulları bunlardır ki anları ya‘ kuba toğurdu cümlesi yedi cān (26) ya‘ kub ile mışra gelen cümle cānlar ki şulbinden çıkdılar ya‘ kub oğullarınun ‘avratlarından ma‘ adā cümlesi altmış altı cān idiler (27) ve yūsufun mışrda toğmuş oğulları iki cān idi pes cümle mışra gelen beyt-i ya‘ kubun cānları yetmiş idi (28) ve ya‘ kub yahūdayı öñünce yūsufa gönderdi ki aḥa ḥaber vère ki istikbāline cāsāna teveccüh éde ve cāsān vilāyetine geldiler (29) yūsuf daḥı ‘ arabasını koşdurup babası isrāyilün istikbāline cāsāna çıkdı ve anun ḥuzūrına geldükde boynına şarılıp boynu üzerine vāfir ağladı (30) isrāyil daḥı yūsufa dedi ki şimden sonra çünki yüzünü gördüm öleyim vaḳtā ki sen daḥı şağsın (31) ba‘ dehu yūsuf kendü qarındaşlarına babasınun ev ḥalkına dedi ki varayım ve fir‘ avuna ḥaber vèrüp dèyeyim ki ken‘ ān vilāyetinde olan qarındaşlarım ve babamun ev ḥalkı baḥa geldiler (32) bu ādemler ḳoyun çobānları ve süri bekler kişilerdür ve sürülerini ve sığrılarını ve cümle māmelikini getürdiler (33) ve fir‘ avun sizi çağırduğı vaḳitde şanatuñuz nedür dèyecek olursa (34) dèyesiz ki ḳullarun küçüklüğümüzden be ana dek hem biz hem babalarımız ḳoyun kişileriyiz tā kim cāsān vilāyetinde sākin olasız zirā mışırlular her ḳoyun çobānını mekrūh tutarlar.

ḳırḳ yedinci faşıl

(1) pes yūsuf gelüp ve fir‘ avuna ḥaber vèrüp dedi ki babam ve qarındaşlarım hem sürileri ve sığrılarını ve cümle māmeleki ken‘ ān vilāyetinden geldiler ve işte anlar cāsān vilāyetindedür (2) ve qarındaşlarından ba‘ zı kimseleri ya‘ ni beş kişi alup anları fir‘ avununun öñünde iḥzār eyledi (3) ve fir‘ avun anun qarındaşlarına nedür şanatuñuz dedi anlar daḥı fir‘ avuna cevāb vèrdiler ki ḳullarun hem biz hem babalarımız ḳoyun çobānlarıdır (4) hem fir‘ avuna dèdiler ki bu vilāyetde sükün étmekle geldük zirā ken‘ ān vilāyetinde ağır ḳaḥḥlık olmağla ḳullarınun sürilerine otlaḳ yoḳdur imdi kerem eyle ḳullarun cāsān vilāyetinde sākin olsunlar (5) fir‘ avun daḥı yūsufa söyleyüp dedi ki babañ ve qarındaşlarun şaḥa geldiler (6) mışr vilāyeti senün elünğdedür babañ ve qarındaşların bu vilāyetün eñ eyüsünde oturt cāsān vilāyetinde sākin olsunlar ve eger aralarında hünèrlü kişiler idüğünü bilürsen anları sürilerime baş naşb eyle (7) ve yūsuf babası

ya’kubı dağı getirüp fir’avunun önünde ihzâr eyledi ya’kub dağı fir’avuna du’â eyledi (8) ba’dehu fir’avun ya’kuba kaç yaşındasın dedi (9) ya’kub dağı fir’avuna dedi ki siyâhatüm yaşlarının günleri yüz otuz yıldır ‘ömr senelerininü eyyâmı az ve derdlü idiler hem babalarımın siyâhatleri eyyâmında olan ‘ömr senelerinin günlerine yetişmediler (10) ve ya’kub fir’avuna du’â eyledükden sonra fir’avunun huzûrından çıktı (11) pes yûsuf babasını ve karındaşlarını iskân edüp anlara mışr diyârının en eyü semtinde ra’mesis vilâyetinde mülk vèrdi nice ki fir’avun emr eylemiş idi ise (12) ve yûsuf babasını ve karındaşlarını ve dağı babasının cemî’ ev halkını ‘ayallarına göre etmek ile besledi (13) ve bütün vilâyetde etmek yoğıdı zîrâ kahtlık pek ağır idi ve mışr diyârı ve ken’ân vilâyeti açlıktan ‘âciz idi (14) yûsuf ise zâhire şatun alanlardan mışr diyârında ve ken’ân vilâyetinde bulunan cümle aqçeyi devşürüp ol aqçeyi fir’avunun sarâyına getürdi (15) ve mışr diyârının ve ken’ân vilâyetinin aqçesi dükendükden sonra cemî’ mışrılular yûsufa gelüp dediler ki bize etmek vèr niçün aqçemiz kalmamağla önjünde oluruz (16) yûsuf dağı dedi ki aqçemiz kalmadı ise sürilerinüzi vèrüp ve size sürilerinüzün muqâbelesinde etmek vèreceğim (17) pes sürilerini yûsufa getürdiklerinde yûsuf anlara atlar için ve koyun mandrası hem sığır sürisi ve eşekler için yem vèrüp anları ol yıl cümle sürileri muqâbelesinde etmek ile besledi (18) ve ol yıl temâm olduğdan sonra ikinci yılda aña gelüp dediler ki şultânımdan saklamamız ki haqîkat’el-hâl aqçemiz harâc olundu ve tavarların sürisi şultânıma degdi artık şultânın huzûrında bedenümüzden ve toprağumuzdan gayrı nesne kalmadı (19) niçün gözlerinü önjünde hem kendümüz hem toprağumuz ölürüz gel bizi ve toprağımızı etmekle şatun al ve biz hem toprağımız fir’avuna kullar olalum ve bize tohm vèr ki yaşayup ölmeyüz ve toprak virân olmaya (20) pes yûsuf cümle mışr diyârını fir’avun için şatun aldı zîrâ mışrıluların her birisi üzerlerine kahtlık galebe êtdüğüün kendü tarlasını şatdı ve toprak fir’avunun oldu (21) ve yûsuf halkı şehrlere göçürdi mışr sınırının bir başından obir başına degin (22) ancak imâmların toprağını şatun almadı zîrâ fir’avundan imâmların ta’yını var idi ve fir’avun anlara vèrdüğü ta’yını yerler idi anın için topraklarını şatmadılar (23) ba’dehu yûsuf halka dedi ki işte bugün sizi ve toprağınızı fir’avun için şatun aldim işte size tohm ki yere ekersiz (24) ve maşşülâtdan humsini fir’avuna vèresiz dört payı ise sizün ola tarla ekini için ve sizün ve evlerinüzde olanların yeyeceği için hem uşaklarınıza yemek için (25) anlar dağı dediler ki bizi ihyâ êtdün şultânın lutf-ı nazarını bulalum ve fir’avuna kullar olalım (26) ve yûsuf fir’avuna humsi vèrmegi mışr vilâyetine kânun eyledi ki bu güne dek turur yalnız imâmların toprağı fir’avunun degül idi (27) ve isrâyl mışr diyârında cāsân vilâyetinde sâkin oldu ve anda mülkler tutup ve neşv ü nemâ bulup ziyâdesiyle çoğaldılar (28) ve ya’kub on yedi yıl mışr diyârında geçindi ve ya’kubun eyyâmı hem ‘ömrinin yaşları yüz kırk yedi yıl idi (29) ba’dehu isrâylın günleri temâm olup ölmeye yaklaştıkde oğlı yûsufi çağırıp aña dedi ki lutf-ı nazarını buldum ise gel elünj budum altına koyup ikrâr eyle ki baña ihsân ve haqîkat edüp beni mışrda defn êtmeyeceksin (30) babalarım ile yatayım beni mışrdan kaldur ve anların mezarında defn eyle yûsuf dağı söziğe göre êdeceğim dedi (31) isrâyl dağı baña yemîn eyle dedi pes aña yemîn eyledi ve isrâyl döşek başında secde eyledi.

kırk sekizinci faşıl

(1) bundan sonra yûsufa dênildi ki işte baban hastadur ol dağı iki oğullarını menessâyı ve eferâmı bile aldı (2) ve ya’kuba haber vèrilüp işte oğlun yûsuf saña geliyor dediler isrâyl dağı kuvvetlenüp döşek üzerinde oturdu (3) ve yak’ub yûsufa dedi ki ken’ân vilâyetinde vâki’ luzada ‘alâ külli şey in kâdir olan allah baña görünüp beni bereketledi (4) hem baña dedi ki işte seni neşv ü nemâ eyleyüp çoğaldayım hem seni cemâ’atlı ümmet şâhibi êdeyim ve senden sonra senün neslünge bu yeri ebedî mirâş için vèreyim (5) pes hâlâ ben saña mışra gelmezden evvel saña mışr diyârında toğan iki oğulların benümdür rubil ve şem’un gibi eferâm ve menessa benüm olsun (6) ve anlardan sonra tevliid êtdüğün evlâduñ senün olsunlar mirâşlarında

karındaşlarının isminden müsemma olsunlar (7) ve ben pādān ārāmdan gelür iken ken'ān vilāyetinde yolda efrasāya varacağum yer bir mil kadar iken yanumda rāhil vefāt eyledi ve anı orada efrasā ya'ni beyt-el- lahmū yolunda defn eyledüm (8) ve isrāyil yūsufū oğullarını gördükde bunlar kimdür dēdi (9) ol dağı babasına dēdi ki allah baña bunda vėrdüğü oğullarumdur ya' kub dağı dēdi ki kerem eyle anları baña yaklaşdur ve anları bereketleyecegim (10) ve isrāyilūn gözleri kıcalıkdan ağır idiler ve görmege kādır degül idi pes anları aña yaklaşdurdı ve anları öpüp kucakladı (11) ba' dehu isrāyil yūsufa dēdi ki yüzünjü görmek umaz idüm ve işte allah baña neslünjü dağı gösterdi (12) ve yūsuf anları dizlerinden çıkardı ve yüzi yere egildi (13) ve yūsuf ikisini dağı alup ve eferāmı kendünūn şağında ve isrāyilūn şolunda ve menessāyı kendünūn şolunda ve isrāyilūn şağında kıoyup aña yaklaşdurdı (14) meger isrāyil şağ elini uzadup oğı eferāmūn başına ve şol elini menessānūn başına kıodı ve egerçi menessā ilk toğmış idi ise ellerini böyle kıoduğma hikmeti var idi (15) ve yūsufa hayr du'ā ēdüp dēdi ki ol allah ki ibrahim ve işhak babalarum anūn huzūrında münselik idiler ol beni toğduğum zamānda tā bu güne dek besleyen allah (16) ol melik ki beni her belādan kıurtardı bu oğlanları bereketlesün ve benüm adum ve babalarum ibrahim ve işhakuñ adları ile anılup yerūn ortasında ziyādesiyle çoğalsunlar (17) ve yūsuf babası şağ elini eferāmūn başına kıoduğımı gördükde anūn gücine geldi ve babasınūn elini aldı ki anı eferāmūn başından giderüp menessānūn başına kıoya (18) ve yūsuf kendü babasına dēdi ki öyle olmaz ēy babam zīrā bu ilk toğmışdur şağ elünjü anūn başına kıo (19) ammā babası imtinā' ēdüp dēdi ki bilürüm oğlum bilürüm ol dağı ümmet şāhibi olacağdur ol dağı büyük olacağdur lekin küçük kıarındaşı andan ziyāde büyük olup anūn neslinden nice ümmetler çıkacağlardır (20) hem ol kendü anlara hayr du'ā ēdüp dēdi ki isrāyil sende hayr du'ā eyleyüp dēye ki allah seni eferām gibi ve menessā gibi eyleye hem eferāmı menessāya terciğ eyledi (21) ve isrāyil yūsufa dēdi ki işte ben ölürüm ve allah sizünle olup sizi babalarınızın vilāyetine gerü götürecekdür (22) ve ben saña kıarındaşlarıña vėrdüğümden ziyāde bir hişşe vėreyim ki anı amūrilerūn elinden kıılıcum ile yayum ile aldum.

kırk tozuncu faşıl

(1) ya' kup oğlanlarını çağırup dēdi ki cem' olup ve size son eyyāmda vāki' olacağımı size deyivereceğim (2) cem' olup dinleyūn ēy beni ya' kub babañuz isrāyili istimā' eyleyūn (3) sen ēy ilk oğlum rubil sen kıuvvetüm ve tākātümün başısın ' izzetūn fazīleti ve kıuvvetūn kemāli (4) şu gibi taşkın olup mufāzzal olmazsın zīrā babanūn döşegine çıkduñ ve döşegüme çıkmağla anı tednīs eyledūn (5) şem'un ve lavi kıarındaşlardır kıılıçları zılm silāhlarıdır (6) ēy cānum anlarūn sırrlı müşāveresine girme ' izzetüm anlarūn cem' iyetlerine ittiḥād ētmesün zīrā ğayzlarında ādem öldürdiler ve murādları üzere hişarı yıkdılar (7) anlarūn ğayzı mel'un olsun zīrā zorlu idi hem anlarūn ğayzı dağı zīrā yavuz idi anları ya' kubda tefriğ ve isrāyilde perākende ēderim (8) ēy yahūda kıarındaşlarūn seni medḥ ēdeceklerdür elūn düşmenlerinūn eñsesinde ola babanūn oğulları saña tapınalar (9) yahūda arslan yavrusıdır ēy oğlum şikārdan çıkduñ egilen arslan gibi yā arslan dişisi gibi yatduğı zamān anı kim uyandırur (10) yahūdadan saltanat kıazibi ayrılmaz ne şeri'at şāhibi ayaklarının altından tā şilo gelinceye dek ki aña ümmetler cem' olacağlardır (11) kıoduğımı aşmaya ve eşek dişisünūn kıoduğımı eñ eyü aşmaya bağlayacağdur libāsını şarāb ile ve örtüsini üzümleñ kıanı ile yıķayacağdur (12) gözleri şarābdan aḥmar ve dişleri şudan beyāz ola (13) zābulun deñiz kenārında sākın ve gemilere limān ola ve sınırı şayuduna dek çekile (14) issaḥar kemüklü eşek ola ki iki denk arasında yatur (15) huzūruñ eyü idüğini ve vilāyetūn güzelligini görmegin omuzını taşımāğ indürdi ve ciziye kıulı oldu (16) dān kendü kıavmine hükme eyleye isrāyil sıbtılarunūn birisi gibi (17) dān yol üzerindeki yılan gibi ve sebīl üzerinde ejderhā gibi ola ki anūn aķçelerini dürtmekle binicisi ardınca düşer (18) senūn ḥalāşuña kıatlandum yārab (19) cad ise ' asker aña aķın ētse gerek ol dağı bilāḥir anlara aķın ēdecektür (20) āşirden yağlı etmek çıkacağ ve o meliklere nefāyis vėrecekdür (21) neftālim

şalvêrilmîş geyk olup güzel sözler vêrir (22) yûsuf bir meyvedâr dal buñar yanında olan meyvedâr dal ola ki anuñ fidanları divâr üzerine çıkar (23) ve egerçi tîz endâzlar anı pek incitdiler ise ve aña ‘adâvet êdüp oğlar atdılar ise (24) yine de anuñ payı kuvvetde turdı ve ellerinüñ kolları ya‘kubunñ kâdir allahınunñ ‘avni ile müteķavvî oldılar oradan çobân isrâylünñ taşu çıkar (25) bu saña babanunñ allahından ve ‘alâ külli şey in kâdirden oldı ki saña yardım êdüp saña yukarudan gök bereketlerinden ve aşğa yatan lüccenünñ bereketlerinden memlerünñ ve rahmünñ bereketlerinden bereket vêre (26) babanunñ bereketleri ecdâdumunñ bereketlerine ğâlip olup tâ ebedi tağcığazlarunñ recâlarına ve yûsufunñ yaşında hem qarındaşlarından muhtarunñ başu ucında olalar (27) benyâmin yırtıcı kurd gibi olur şabâhdan şikârı yeyüp aḡşamda ğâreti üleşdüre (28) cümle bunlar on iki isrâyl sibtlarıdır ve babası anlara ḡayr du‘â êdüp söyledüğü sözler bunlardır herkesi kendü ḡayr du‘âsı üzre bereketledi (29) ve anlara vaşiyet êdüp dèdi ki ben kavmüme irtihâl olurum beni ḡıysı ‘afrununñ tarlasında olan mağarada babalarum ile defn eyleyünñ (30) şol mağarada ki ken‘ân vilâyetinde memrânunñ öninde olan maḡfelenünñ tarlasındadır ki anı ibrahim ḡıysı ‘afrundan mezâr mülki için tarla ile şatun aldı (31) ibrahimi ve ‘avratı sâreyi orada defn eylediler işḡaḡ ve ‘avratı refaḡayı orada defn eylediler liyayı daḡı orada defn eyledüm (32) ve anda olan tarlanunñ ve mağaranunñ iştirâsı ḡıys oğullarından oldı (33) ve ya‘kub kendü oğullarına vaşiyeti temâm êtdükden soñra ayaklarını döşege devşürüp vefât êtdi hem kendü kavmine irtihâl eyledi.

ellinci faşıl

(1) yûsuf daḡı babasınınñ yüzine düşüp üzerinde ağladı hem anı öpdı (2) ve yûsuf kendü etibbâ ḡullarına buyurdu ki babasını belesen yağıyla yağlayalar pes etibbâ isrâylili belesenlediler (3) ve kırk gün temâm olduktan soñra çün belesenlenenlerünñ günleri böyle temâm oluyor mışrılular aña yetmiş gün ağladılar (4) ve yas günleri geçdükdün soñra yûsuf fir‘avununñ ev ḡalkı ile söyleşüp dèdi ki eger nazarıñuzda luḡf buldum ise kerem êdüp fir‘avununñ ḡulaḡlarına böyle söyleyüp deyünñ ki (5) babam baña yemîn vêrüp dèdi ki işte ben öliyorum beni ken‘ân vilâyetinde kendüme ḡazduğum mezârda defn eyleyesin pes hâlâ beni ḡo babamı defn êtmege varayım andan soñra döneceğim (6) fir‘avun daḡı dèdi ki var babanı defn eyle nice ki saña yemîn vèrdi ise (7) ve yûsuf babasını defn êtmege çıkıdı ve fir‘avununñ cümle ḡulları evinünñ ihtiyârları hem cümle mışr diyârınunñ şeyhleri ma‘an çıkıdılar (8) ve cümle yûsuf evinünñ ḡalkı ve qarındaşları hem babasınınñ ev ḡalkı ancaḡ küçüklerini ve sürilerini ve sığırlarını cāsân vilâyetinde ḡodılar (9) ve ḡoçılar ve atlular anuñla çekildiler ve pek büyük alay oldı (10) ve ardandan ötede olan âtâd ḡırmânına geldükleri zamân orada ‘azîm ve şedîd nevḡa êtdiler yûsuf daḡı babasına yedi gün yas eyledi (11) ve ol vilâyetünñ ahâlisi ken‘ânlılar âtâd ḡızmetinde yası gördüklerinde bu mışrılulara şedîd yasdur dèdiler anuñ için ol ḡırmana âbal mışrayım dèyü ad ḡodılar ki ardanunñ ötesindedür (12) ve oğulları aña böyle êtdiler nice ki anlara vaşiyet eylemiş idi ise (13) ve oğulları anı ken‘ân vilâyetine götürdiler hem anı memrâ öninde olan maḡfele tarlasınunñ mağarasında defn eylediler ki anı ibrahim mezâr mülki için ḡıysı ‘afrundan şatun almış idi (14) ve yûsuf babasını defn êtdükden soñra hem qarındaşları ve babasını defn êtmek için cümle bilesince çıkanlar mışra döndiler (15) pes yûsufunñ qarındaşları babasınınñ öldüğünü gördükde dèdiler ki belki yûsuf bize ğarâzan ‘adâvet eyleye ve cümle aña êtdüğümüz kemligi bize redd êde (16) imdi yûsufa bir âdem gönderüp dèdiler ki babanı ölmezden evvel vaşiyet êdüp dèdi ki (17) yûsufa böyle dèyesiz ki hâlâ kerem êdüp qarındaşlarınunñ ḡıyânetini ve günâhını ‘afv eyle ki saña kemlik êtdiler pes hâlâ luḡf êdüp babanunñ allahınunñ ḡullarınunñ ḡıyânetlerini ‘afv eyle ve anlar söyler iken yûsuf ağladı (18) ba‘dehu qarındaşları yanaşüp öninde düşdiler hem işte biz saña ḡullarız dèdiler (19) yûsuf daḡı anlara dèdi ki ḡorkmañ zîrâ ben allah yerinde miyim (20) siz baña kemlik kaşd êtdüğünüz ammâ allah anı eyüligè döndürmege kaşd êtdi bugün ki fi‘ilden ötürî tâ ki bir büyük kavm iḡyâ eyleye (21) imdi hâlâ ḡorkmañ ben sizi ve küçüklerinüzi

besleyeceğim bu yüzden anlara tesellî vèrüp gönüllerince söyledi (22) ve yūsuf hem babasının evi mışrda sâkin idi ve yūsuf yüz on yıl yaşadı (23) ve yūsuf eferamuş oğullarını üçüncü devre dek gördi hem menessâ oğlu sâhiruñ oğulları toğup yūsufuñ dizlerinde beslendiler (24) ba‘ dehu yūsuf qarındaşlarına dèdi ki ben öliyorum ve taħkik allah sizi yoklasa gerek ve sizi bu yerden ibrahime ve işhağa ve ya‘ kûba vèreyim dèyü yemîn étdüğü yere çıkaracaqdur (25) pes yūsuf isrâyl oğullarına yemîn vèrüp dèdi ki elbetde allah sizi yoklayacaqdur ve benüm kemüklerimi buradan çıkaruñ (26) ba‘ dehu yūsuf yüz on yaşında iken vefât eyledi ve bunu belesen ile yağladılar ve mışrda tabuta konuldu.

Sonuç

1827 tarihli *Tevrat*, Arap harfli metinden Latin harfli metine çevirilerek, metnin gramatikal dizini oluşturulmuş ve metnin öne çıkan ses, şekil ve söz varlığı üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır. Türk edebiyatında gerek manzum gerekse mensur biçimde yazılan *Yūsuf ve Züleyha* hikâyeleri incelendiğinde, eserlerin şahıslar kadrosunun yer yer okuma ve telaffuz farklılıkları bulunmakla birlikte *Tevrat*'ta geçen şahıslar kadrosuyla aynı olduğu görülmektedir. Buradan şöyle bir sonuç çıkarabiliriz: Türk edebiyatında *Yūsuf ve Züleyha* hikâyesi yazan müellifler, *Tevrat*'ta geçen *Yūsuf ve Züleyha* hikâyesini ya okumuşlar ya da güvenilir bir kaynaktan sözlü olarak dinlemişlerdir. Üzerinde çalıştığımız *Yūsuf ve Züleyha* hikâyesinde geçen *öl-* ve *diril-* fiilleri üzerine, Eski Anadolu Türkçesi döneminin en karakteristik özelliklerinden biri olan *-vüz* ekinin getirilmesi oldukça dikkat çekicidir. Bu durum bizi söz konusu 1827 yılında matbu olarak basılan *Tevrat*'ın, eski dönemlerden belki de Haçlı seferleri döneminden çok sonra Türkçeye tercüme edilen bir *Tevrat*'tan yararlanılarak çevirilmiş ve uzun yıllar sonra da basılmış olduğu düşüncesine sevk etmektedir. 1827 tarihli *Tevrat*'tan çıkarabileceğimiz önemli neticelerden birisi de, İngilizlerin 19. yüzyılın ilk yarısından itibaren Osmanlı topraklarında finanse ettikleri misyonerlik faaliyetlerini sistemli ve bilimsel bir biçimde yapmalarıdır.

KAYNAKÇA

- Aktaş H. (2006). *Abdurrahman Gubarî, Yūsuf u Züleyha (İnceleme Metin)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Ü. Sos. Bil. Ens. Erzurum 2006.
- Ata A. (1997). *Kıyasü 'l-Enbiya I, (Giriş-Metin-Tıpkıbasım)*. Ankara 1997.
- Atalay B. (1992). *Divanü Lugati 't-Türk Tercümesi I-IV*. Ankara 1992.
- Cemiloğlu İ. (1994). *Kıyas-ı Enbiya Nüshası Üzerinde Sentaks İncelemesi*. Ankara 1994.
- Clauson G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford. 1972.
- Cin A. (2012). *Süheyl ü Nevbahar*. Konya 2012.
- Cin A. (2011). *Türk Edebiyatının İlk Yūsuf ve Züleyha Hikâyesi, Ali 'nin Kıssa-yı Yūsuf'u*. Ankara 2011.
- Cin A. (2012). *Yūsuf ve Züleyha Hikâyesi*. Antalya 2012.
- Çavuşoğlu M. (1979). *Yahya Bey, Yūsuf ve Zeliha*. İstanbul 1979.
- Demir R. (2006). *Hatayî Tebrizî ve Mollâ Câmî'nin Yūsuf ve Züleyhâ Mesnevîleri Üzerinde Karşılaştırmalı Bir İnceleme (İnceleme-Metin)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Yüzüncü Yıl Ü., SBE., Van 2006.
- Demirel M. (1979). *Kemalpaşa-zâde'nin Yūsuf ve Zelihası ve Dil Hususiyetleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Ü. SBE. İstanbul 1979.
- Deniz R. (1998). *Halil Oğlu Ali'nin Yūsuf ve Zeliha Kıssası*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Fırat Ü. SBE. Elazığ 1998.
- Dilçin D. (1946). *Yūsuf ve Zeliha*. İstanbul 1946.
- Doğan A. (2014). *Yūsuf u Züleyhâ*. İstanbul 2014.
- Dolu H. (1953) *Menşeyinden Beri Yūsuf Hikâyesi ve Türk Edebiyatı Versiyonları*. Türkiyat Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi No: 402. İstanbul 1953.

- Elçin D. (1984). *Çağatayca Yûsuf ve Züleyhâ Mesnevisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi SBE. Ankara 1984.
- Ertaylan H. (1960) *Yusuf ve Züleyha*. İstanbul 1960.
- Ethe H., (1908). *Yûsuf And Zalikha*. Oxford 1908.
- Göre Z. (2009). *Kıssa-i Yûsuf (İnceleme-Metin)*. Ankara 2009.
- Hacıeminoğlu N. (1992). *Türk Dilinde Edatlar*. İstanbul 1992.
- Karahan L. (1984). *Kıssa-i Yûsuf*. Ankara 1984.
- Karakaya B. (2012). “Garîb'in Yûsuf ve Züleyhâ'sı”. *TÜBAR XXX* (2012) 129-168.
- Kavruk H. (1998). *Eski Türk Edebiyatında Mensur Hikâyeler*. İstanbul 1998.
- Kayık S. (2007). *Tebrizli Ahmedî, Yûsuf ve Zelihâ (1b-35b İnceleme-Metin-Dizin)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. Türkiyat Araş. Ens. İstanbul 2007.
- Kitabı Mukaddes Şirketi (2000). *Kitâbı Mukaddes (Eski Ahit)*. İstanbul 2000.
- Kitabı Mukaddes Şirketi (2000). *Kitâbı Mukaddes (Yeni Ahit)*. İstanbul 2000.
- Komisyon (1993). *Derleme Sözlüğü*. Ankara 1993.
- Komisyon (1996). *Tarama Sözlüğü*. Ankara 1995.
- Komisyon (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara 2011.
- Köktekin K. (1994). *Süle Fakih'in Yûsuf ve Zelihası (İnceleme-Metin-Dizin)*. Atatürk Üniversitesi, SBE. Basılmamış Doktora Tezi. Erzurum 1994.
- Kut T. (1989). “Ali Ufki Bey”. *İslam Ansiklopedisi Cilt II* (1989).
- Kültürel Z. (2001). *Şerîfî, Yûsuf ve Züleyha*. İstanbul 2001.
- Onur N. (1991). *Yûsuf u Züleyhâ*. Ankara 1991.
- Özsoy Ö. & Güler İ. (1999). *Konularına Göre Kur'an*. Ankara 1999.
- Öztürk Z. (2001). *Hamdullah Hamdi's Mesnevi, Yûsuf ve Zelihâ, Indroduction, Text, Analysis and Facsimile*. Harvard University. 2001.
- Salehpur C. (1385). *Kımya, Ferheng-i Cami*. İran 1385.
- Ulukan H. Ç. (2007). *Yûsuf ile Züleyha*. Ankara 2007.
- Yapıcı İ. A. (2006). *Ahmedî'nin Yûsuf u Züleyhası*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın Menderes Üniversitesi. SBE. Aydın 2006.
- Yazır H.E. (1999). *Kur'an -ı Kerim Meali ve Tefsiri*. İstanbul. 1999.
- Yelten M. (1998). *Târih-i İbn-Kesîr Tercümesi*. Ankara 1998.
- Yıldız O. (2008). *Yûsuf u Zeliha (Giriş-İnceleme-Metin-Dizinler)*. Ankara 2008.

GRAMATİKAL DİZİN

âbal mışrayım: Yer adı 50/11

ac: Aç

a. al-: Yemeden içmedem mahrum kalmak

a.-mağla 41/55

‘**acabâ:** (Ar.) Merak, kararsızlık; kuşku 37/8

‘**acele:** (Ar.) Çabuk, hızlılık 44/11;41/14; 45/13

‘**aciz:** (Ar.) Aciz, gücü yetmeyen ‘â. (idi) 47/13

acı: Bünyamin'in oğlu 46/21

aç-: Açamak

a.-dı 44/11

a.-duğumuz 43/21

a.-duğda 42/27

a.-up 41/56

açlık: Açlık

a.-dan 47/13

ad: Ad, isim

a.-ına 38/5

a.-ını 38/3; 38/29; 38/30; 38/4; 41/45; 41/51; 41/52

a.-ları 46/8; 48/16

a.-um 48/16

a. o-: Ad vermek

a.-dılar 50/11

‘**adâvet:** (Ar.) Düşmanlık

‘â. t-: Düşmanlık yapmak

‘â.-üp 49/23

‘a. eyle-: Düşmanlık etmek

‘â.-ye 50/15

âdem: (Ar.) İnsan, kişi 37/15; 37/15; 37/17; 39/1; 39/11; 39/2; 41/38; 41/44; 42/30; 42/33; 43/17; 43/3; 43/5; 43/6; 43/7; 44/15; 49/6; 50/16

â.-den 38/25

â.-e 43/11; 43/13; 43/14

â.-i 39/14; 41/33

â.-ler 41/34; 43/15; 43/16; 43/33; 44/3; 46/32

â.-leri 38/22; 43/16; 43/24

â.-lerine 38/21

â.-lerini 39/14

â.-lerüj 44/1; 44/4

â.-ünj 38/2; 38/1; 42/11; 42/13; 44/26

âdet: (Ar. ‘âdet) adet, örf, gelenek 40/13

adlu: (Ar.+T.) Adlı, isimli 38/6

‘**adüllemî:** (Ar.) Adüllemli, Adüllem'den olan 38/1

‘â.-üj 38/20

‘**afv:** (Ar.) Af, bağışlama

‘â. eyle- 50/17,50/17

ağa: Yüksek rütbeli kişi; vezir, efendi, amir 45/8

a.-ları 40/1

a.-larına 40/2; 40/7

a.-sı 37/36; 39/1; 39/22; 39/23

a.-sınıj 39/21

ağaç: Ağaç

a.-da 40/19

ağır: Katı, çok 47/4

a.- 41/31; 43/1; 47/13

a. (idiler) 48/10

ağrılan-: Saygı gösterilmek, yüceltilmek

a.-mış (idi) 41/56; 41/57

ağ(ı)z: Baş, başlangıç; bir şeyin, nesnenin ağız; ağız

a.-ında (iki yolun)38/14; 38/21; 44/2

a.-ında (çuvalınun) 42/27; 43/21; 43/12; 44/1; 44/2; 44/8

a.-umla 45/12

ağla-: Ağlamak

a.-dı 37/35; 42/24; 43/30; 45/14; 45/14; 45/15; 45/2; 46/29; 50/1; 50/17

a.-dılar 50/3

a.-mağ 43/30

ağzuna ba- Sözüne uymak, sözünden çıkmamak

a.-sun 41/40

ahâli: (Ar.) Halk

a.-si 41/57

a.-si (vilâyetün)50/11

a.-sinden 41/34

ağmar: (Ar.) Kırmızı 49/12

ağnuş: Rubil'in oğlu 46/9

ağşam: Akşam

a.-da 49/27

ağçe: Akçe, para 43/12; 43/22

a.-lerini 42/25; 49/17

a.-lerinüj 42/35

a.-m 42/28

a.-müz 43/21; 47/15; 47/18

a.-müzi 43/22

a.-nüj 43/18

a.-ñüz 43/23; 47/16

a.-si 43/21; 47/15

a.-sini 42/27; 44/1; 44/2

a.-sinüj 42/35

a.-yi 43/12; 43/15; 44/8; 47/14; 47/14

‘**âkabet:** (Ar.) Son, nihayet 41/55

âkıl: (Ar.) Akıl, us 41/33; 41/39

aun: Akın, hücum

a. t-: Hücum etmek

a.-eceptür 49/19

a.-se 49/19

arabâ: (Ar.) Kendi aralarında soyca birbirine yakında olanlar

a.-muz 43/7

al-: Almak 47/19

a.-a 38/20

a.-acağız 43/4

a.-acasınız 42/36

a.-alar 41/34

a.-anlardan 47/14

a.-dı 38/2; 38/6; 39/1; 47/20; 48/1; 48/17

a.-dı şatun 49/30

a.-dılar 37/31

a.-dum 48/22

a.-dum haber 41/15

a.-dun 47/23

a.-ıodı 39/16

a.-madı 47/22

a.-mağa 42/10; 42/16; 42/3; 42/5; 42/7; 43/20

a.-mağ 41/57; 43/22

a.-mağdan 37/35

a.-mış 50/13

a.-sun 38/23

a.-uñ 42/33; 43/12; 43/2; 44/25; 45/19

a.-up 37/24; 38/28; 39/20; 40/11; 42/24; 43/11; 43/13; 43/15; 43/34; 45/18; 46/6; 47/2; 48/13

a.-ursañuz 44/29

‘**alâ külli şey in adır:** (Ar.) Gücü her şeye yeten (Allah) 43/14; 48/3

‘a.-den 49/25

alaca: Karışık renk, nakış

37/3; 37/32

a. (aftan) 37/3

a. (aftanı) 37/32

a. (aftanını) 37/23

alay: Gösterideki topluluk, çok kalabalık 50/9

allah: (Ar.) Allah, ilahî yaratıcı 41/16; 41/25; 41/28; 41/32; 41/38; 41/39; 41/51; 41/52; 43/14; 43/29; 44/16; 45/5; 45/7; 45/9; 46/2; 46/3; 46/3; 48/11; 48/15; 48/15; 48/20; 48/21; 48/3; 48/9; 50/19; 50/20; 50/24; 50/25

a.-a 39/9; 40/8

a.-dan 41/32; 42/18

a.-dur 45/8

a.-ı 43/23

a.-ına 46/1

a.-ından 49/25

a.-ınıñ 49/24; 50/17

a.-ıyım 46/3

a.-uñuz 43/23

alt: Alt

a.-ına 41/35; 47/29

a.-ından 49/10

altmış altı: Altmışaltı

a. (cân) 46/26

altun: Altın

41/42; 44/8

ammâ: (Ar.) Ama, fakat, lakin 37/11; 38/20; 38/23; 38/29; 38/9; 39/8; 40/22; 41/54; 42/4; 43/5; 46/12; 48/19; 50/20

amûriler: (Ar.) Bugünkü Filistin bölgesinde, tarihte yaşamış kavimlerden biri

a.-üj 48/22

an: zaman

a.-a 46/34

ana: Anne, ana

a.-ñ 37/10

a.-sına 44/20

a.-sınıñ 43/29

aña: Ol zamirinin yaklaşma durumu 37/3; 37/3; 37/4; 37/5; 37/8; 37/8; 37/11; 37/14; 37/15; 37/22; 37/27; 37/35; 37/35; 38/14; 38/16; 38/18; 38/2; 38/26; 39/4; 39/7; 39/10; 39/17;

- 39/19; 39/21; 39/21; 40/16; 41/42; 41/45; 41/50; 42/29; 42/31; 42/38; 42/6; 43/7; 43/3; 43/17; 43/26; 43/32; 44/18; 44/24; 44/29; 45/3; 45/9; 45/26; 45/27; 46/20; 46/28; 47/18; 47/29; 47/31; 48/10; 48/13; 49/10; 49/19; 49/23; 50/3; 50/12; 50/15
- anbar:** (Far.) Ambar
a.-larını (bugday) 41/56
- ancak:** Ancak
41/40; 42/10; 47/22; 50/8
- anda:** Ol zamirinin bulunma durumu, onda 39/20; 44/14; 47/27; 49/32
- andan:** Ol zamirinin ayrılma durumu, ondan 37/25; 37/34; 38/18; 38/30; 41/4; 45/15; 48/19; 50/5
- an:** Ol zamirinin yükleme durumu, onu 37/4; 37/5; 37/9; 37/10; 37/14; 37/15; 37/18; 37/18; 37/20; 37/20; 37/21; 37/22; 37/22; 37/24; 37/27; 37/28; 37/33; 37/33; 37/36; 38/2; 38/5; 38/7; 38/8; 38/10; 38/15; 38/20; 38/22; 38/23; 38/24; 38/26; 39/1; 39/12; 39/5; 40/23; 40/8; 41/13; 41/14; 41/15; 41/33; 41/42; 41/43; 41/43; 41/8; 42/8; 42/21; 42/24; 42/37; 42/37; 42/37; 43/9; 43/9; 43/21; 44/21; 44/28; 44/32; 45/27; 45/28; 46/5; 48/7; 48/17; 48/22; 49/4; 49/9; 49/23; 49/30; 50/1; 50/13; 50/13; 50/13; 50/20
- ağıl-:** Zikredilmek
a.-up 48/16
- ağla-:** Anlamak
a.-r (idi) 42/23
- anlar:** Ol zamirinin çokluğu, onlar 37/18; 37/28; 40/4; 40/4; 40/8; 41/19; 42/10; 42/13; 42/24; 42/26; 42/35; 42/35; 42/7; 42/7; 42/8; 43/16; 43/28; 44/13; 44/3; 44/4; 44/7; 45/4; 47/1; 47/25; 47/3; 50/17
- a.-a 37/13; 37/18; 37/22; 37/6; 39/14; 40/22; 40/4; 40/6; 40/8; 41/8; 42/12; 42/14; 42/18; 42/22; 42/25; 42/25; 42/36; 42/7; 42/7; 42/9; 43/11; 43/2; 43/23; 43/24; 43/32; 43/34; 44/15; 44/4; 44/6; 45/21; 45/24; 45/26; 45/27; 47/11; 47/17; 47/22; 48/20; 49/19; 49/28; 49/29; 50/12; 50/19; 50/21
- a.-dan 41/27; 41/30; 41/6; 42/24; 42/24; 48/6
- a.-ı 37/17; 38/26; 40/17; 40/3; 42/17; 42/23; 42/7; 46/15; 46/18; 46/20; 46/25; 47/17; 47/2; 47/6; 48/10; 48/10; 48/12; 48/9; 48/9; 49/7
- a.-uğ 37/2; 37/21; 41/19; 41/21; 41/21; 41/23; 41/3; 42/35; 42/36; 42/9; 43/11; 43/2; 43/27; 45/27; 46/17; 47/30; 49/6; 49/6; 49/7; 49/7
- anuğ:** Ol zamirinin ilgi hali, onun 37/23; 38/12; 39/16; 39/9; 40/10; 40/18; 42/21; 42/22; 43/9; 44/20; 45/16; 45/26; 46/29; 47/22
47/3; 48/15; 48/17; 48/18; 48/19;
- 49/17; 49/22; 49/24; 50/11
- a.-dur 38/25
- a.-la 37/4; 39/23; 39/3; 43/19; 43/32; 43/34; 44/5; 45/15; 50/9
- ara:** Ara
a.-larında 47/6
a.-sında 40/20; 42/5; 49/14
- ara-:** Aramak
a.-rsm 37/15
a.-yorum 37/16
- 'araba:** Araba; atlarla ilerleyen araç
'a.-lar 45/19; 45/21; 46/5
'a.-ları 45/27
'a.-sını 46/29
- arda:** Yer adı
a.-ndan 50/10
a.-nuğ 50/11
- ardınca:** Arkasından
37/17; 41/19; 41/23; 41/3; 44/4; 49/17
- âred:** Bünyamin'in oğlu 46/21
- arel:** (Ar.) Cād'un oğlu
a.-i 46/16
- arığ:** Arı, temiz
41/3; 41/4; 41/6; 41/7; 41/19; 41/20; 41/23; 41/24; 41/27; 41/27
- ârî:** Cād'un oğlu 46/16
- 'ârûz:** (Ar.) Gelen
'â.-ol-: Gelmek
'â.-ursa 44/29
- arodi:** Cād'un oğlu 46/16
- arşlan:** Aslan
49/9; 49/9; 49/9
- artık:** Artık, fazla, çok
38/26; 47/18
- a. eyle-: Çoğaltmak
a.-di 43/34
- aş-:** Asmak
a.-maya 49/11
- aşdur-:** Astırmak
a.-acağdur 40/19
a.-dı 40/22; 41/13
- asenat:** Foṭṭar'ın kızı
41/45; 41/50; 46/20
- asenağ:** Foṭṭar'ın kızı
46/20
- 'asker:** (Ar.) Er, leşker, asker 49/19
- aşl:** (Ar.) Asl 37/10; 37/20
a.-ı 41/32
- aşma:** Bağ bitkisi, asma 40/9
a.-da 40/10
a.-ya 49/11
- aşağa:** Aşağı 49/25
- âşir:** Hz. Yakup'un oğlu
â.-dan 49/20
â.-üñ 46/17
- âtâd ḥurmâni:** Yer adı
â.-na 50/10
- at:** At
a.-lar 47/17
- at:** Ad, isim 37/27
- at-:** Atmak; bırakmak, fırlatmak
a.-dılar (oğlar) 49/23
- ateş:** (Far.) Ateş
a.-e 38/24
- atlu:** Atlı
a.-lar 50/9
- avadanlıg:** Bayındırlık
a.-uğuza 45/20
- âvâz:** (Far.) Ses, çığlık
39/14
â.-ımı 39/15
â.-ımı (kaldurup) 39/18
- 'avn:** ' (Ar.) Yardım, yardım eden
'a.-i (ile) 49/24
- 'avrat:** (Ar.) Avrat, kadın 39/10; 39/12
'a.-ı 38/12; 39/7; 46/19; 49/31; 49/31
'a.-ı aldı 38/6
'a.-ma 38/8; 38/9; 39/8
'a.-muğ 39/19
'a.-ısın 39/9
'a.-larından 46/26
'a.-larını 46/5
'a.-larınığ 37/2
'a.-larığuz 45/19
'a.-um 44/27
'a.-uğ 38/20
- 'avratlıg:** (Ar.+T.) Kadınlık
'a.-a 38/14; 41/45
- ay:** Ay 37/9
- ay:** Otuz günlük zaman dilimi
a.-dan 38/24
- ayak:** Ayak
a.-ımı 41/44
a.-larını 43/24; 49/33
a.-larınığ 49/10
- 'ayal:** (Ar.) Çoluk çocuk
'a.-larına 47/12
- 'ayer:** Yahûda'nın çocuğunun adı
38/3; 38/7; 46/12; 46/12
'a.-e 38/6
- ayn:** (Ar. 'ayn-) Bir şeyin eşi, tıpkısı
a.-ıyıla 41/13
- ayrı:** Ayrı, başka
44/28
- aynı-:** Ayrılmak
a.-maz 49/10
a.-up 38/1
- az:** Az 47/9
- âzarla-:** (Far.+T.) İncitmek
â.-yup 37/10
- azıg:** Azık, yol yiyeceği 45/23
a.-ımı 42/25; 45/21
- ažim:** (Ar.) Büyük, ulu, yüce 39/9; 45/7; 50/10
'a. (ümmet) 46/3
- baba:** Baba 45/8
b.-ları 42/29; 45/25; 46/5
b.-larınığ 47/9
b.-larımız 46/34; 47/3
b.-larınığ 37/12
b.-larığuz 48/21
b.-larum 47/30; 48/15; 48/16; 49/29
b.-m 44/27; 45/3; 47/1 ; 48/18; 50/5
b.-ma 44/24; 44/30; 44/32; 44/34; 44/34; 45/13; 45/9

- b.-mı 45/13; 50/5
b.-muş 41/51; 44/32; 46/31
b.-muz 42/13; 42/32; 43/28; 44/20; 44/25
b.-muzuş 42/32; 44/31
b.-nuş 38/11; 46/3; 49/25; 49/26; 49/4; 49/8; 50/17
b.-ı 47/5; 48/1; 50/16
b.-ı 47/6; 50/6
b.-ı 43/7; 43/27; 44/19; 49/2
b.-ı 44/17
b.-ı 45/18; 45/19
b.-ı 43/23
b.-sı 37/1; 37/2; 37/10; 37/11; 37/35; 37/4; 42/35; 42/36; 43/11; 43/2; 43/8; 44/20; 44/22; 45/27; 46/1; 46/29; 47/7; 48/17; 48/19; 49/28
b.-sına 37/2; 37/10; 37/22; 37/32; 42/37; 45/23; 45/23 ; 48/18; 48/9; 50/10
b.-sını 44/22; 47/11; 47/12; 50/14; 50/14; 50/2; 50/7
b.-sınış 38/11; 46/31; 47/12; 48/17; 50/1; 50/8; 50/15; 50/22
badem: (Far.) Badem 43/11
bağır: Göğüs, ciğer
b.-ı 43/30
bağla-: Bağlamak
b.-dı 38/28; 42/24
b.-r (idük) 37/7
b.-yacağdur 49/11
bahar: (Ar.) Karanfil, tarçın, karabiber gibi kokulu şeyler
43/11
b.-lar 37/25
bahtlı: (Far.+T.) Bahtlı, talihli
39/2
bahür: Bünyamin'in oğlunun adı
46/21
bağ-: Bakmak
b.-mağa 44/26
b.-masun 45/20
b.-mazdı 39/23
b.-sun 41/40
b.-uş 39/14; 42/22
bağış-: Bakışmak
b.-dılar 43/33
b.-ırsıyız 42/1
bağı: (Ar.) Ebedi, sonsuz
b. kıl-: Sonsuz etmek
b.-am 45/7
bal: Bal 43/11
bāla': Bünyamin'in oğlu 46/21
bağa: Ben zamirinin yaklaşma durumu 37/14; 37/16; 37/9; 38/16; 38/16; 39/14; 39/17; 39/8; 39/9; 40/14; 40/8; 41/13; 41/24; 42/20; 42/28; 42/34; 43/2; 43/6; 43/7; 43/23; 43/27; 43/29; 44/10; 44/17; 44/21; 44/27; 45/4; 45/10; 45/18; 45/28; 46/31; 47/29; 47/31; 48/11; 48/3; 48/4; 48/9; 48/9; 50/20; 50/5
ba'dehu: (Ar.) Ondan sonra 38/6; 38/19; 41/8; 41/21; 41/42; 41/45; 41/53; 42/24; 42/34; 43/23; 43/31; 44/1; 45/14; 45/24; 46/31; 47/8; 47/23; 47/29; 48/11; 50/18; 50/24; 50/26
baş: Baş; sorumlu kişi
b.-ı 37/36; 40/23; 42/15; 49/26
b.-içün 42/16
b.-ma 47/21; 48/14; 48/14; 48/17; 48/17; 48/18
b.-ında 47/31
b.-ından 47/21; 48/17
b.-ı 40/19
b.-ısın 49/3
b.-um 40/17
b.-uma 42/36
b.-umda 40/16
b.-uşı 40/13
başak: Başak 41/22; 41/23; 41/26; 41/27
b.-ı 41/24
b.-lar 41/5; 41/6; 41/7; 41/24
b.-ları 41/7
başka: Başka
43/32; 43/32; 43/32
başla-: Başlamak
b.-dı 41/54
b.-yup 44/12
baş naşb eyle-: Baş olarak görevlendirmek 47/6
bayıl-: Bayılmak, kendinden geçmek
b.-dı 45/26
b.-up 42/28
ba'zı: (Ar.) Bazı 47/2
bāzırgān kişiler: (Far.+T.) Tacirler, tüccarlar, kervan sahibi kişiler
b.-i 37/28
be: (Far.) ...e kadar 46/34
bed: (Far.) kötü 38/10; 41/19
beden: (Ar.) Beden, vücut
b.-ümüzden 47/18
bekle-: Beklemek
b.-r (kişilerdür) 46/32
bel: Bedenin bel kısmı
b.-lerine 37/34
bel': Yutma, yutulma
b. ét-: Yutmak
b.-diler 41/7; 41/7; 41/20
belā: (Ar.) Kötülük, musibet 42/21; 42/38; 44/29
b.-dan 48/16
b.-ya 42/4
b.-yı 44/34
belamuş: Yer adı
b. (vilâyetinde) 41/52
belesen: (Far.) Pelesen (katran) ağacı
37/25; 43/11; 50/26
belesen yağı: (Far.+T.) Katran ağacı yağı
b.-yla 50/2
belesenle-: (Far.+T.) Katran ağacı yağı ile yağlamak
b.-diler 50/2
belesenle-: (Far.+T.) Katran ağacı yağı ile yağlamak
b.-enlerün 50/3
belki: (Far.) Belki 39/8; 40/23; 43/12; 45/8; 50/15
ben: Ben (şahıs zamiri) 37/10; 37/30; 37/30; 37/35; 38/17; 38/23; 39/15; 39/18; 39/9; 40/11; 40/15; 40/16; 41/11; 41/15; 41/16; 41/44; 42/18; 42/22; 42/37; 43/14; 43/9; 43/9; 44/32; 45/28; 46/3; 48/21; 48/22; 48/5; 48/7; 49/29; 50/19; 50/21; 50/24; 50/5
b.-den 38/26; 39/9; 44/17; 44/28
b.i39/17; 40/14; 40/14; 40/15; 41/10; 41/51; 41/52; 42/36; 45/5; 45/5; 45/7; 45/8; 45/8; 45/9; 47/29; 47/30; 48/15; 48/16; 48/3; 49/29; 50/5; 50/5
b.-im 45/3; 45/4
b.-üm 7/7; 39/15; 40/14; 42/28; 42/33; 42/37; 42/38; 43/16; 43/3; 43/5; 43/8; 44/15; 44/2; 44/29 ; 44/34; 45/13; 48/5; 48/16; 50/25
b. (demedime) 37/7
b.-ümdür 48/5
b.-ümle 39/12; 39/7; 39/14
benyâmin: Hz. Yakup'un en küçük çocuğu 45/14; 49/27
b.- (idi) 46/19
b.-e 45/22
b.-i 42/4; 42/36; 43/14; 43/15; 43/15 ; 43/16; 43/29
b.-ün 43/34; 44/12; 45/12; 45/14; 46/21
berak-: Bırakmak
b.-up 39/18
bereket: (Ar.) Bolluk, bereket
b.-i 39/5
b.-leri 49/26
b.-lerinden 49/25; 49/25; 49/25
b.-lerine 49/26
b. vèr-: Çoğaltmak
b.-di 39/5
b.-e 49/25
bereketle-: (Ar.+T.) Çoğaltmak
b.-di 48/3; 49/28
b.-sün 48/16
b.-yecemim 48/9
berhordar: (Far.) Mesut olan, sevinen
b. eyle-: sevindirmek
b.-di 41/52
berî'a: Aşir'in oğlunun adı 46/17
b.-nuş 46/17
berîye: (Ar.) Yer adı
b.-de: 37/22
berü: Beri 39/5
besle-: Beslemek, büyütme
b.-di 47/12; 47/17
b.-yecemim 45/11; 50/21
b.-yen 48/15
beslen-: Beslenmek, büyütme
b.-diler 50/23
beş: Beş sayısı 43/34; 45/6; 47/2; 45/11

b. (kâat) 45/22
beyâz: (Ar.) Ak, aklık 40/16
b. ol-: Ak olmak
b. -a49/12
beyn: (Ar.) Ara, arasında
b. -lerinde 42/23
beyt-el- lahm: (Ar.) Yer adı
b. -uñ 48/7
beyt-i ya' kub: (Ar.) Yakup'un evi
b. -uñ 46/27
birak-: Bırakmak, koymak, atmak
b. -acağ 44/22
b. -amaz 44/22
b. -uñ 37/22
b. -up 37/20; 39/12; 39/15
b. -dı 39/20
b. -dılar 37/24
b. -duğımı 39/13
ekin biçin: Ekme biçme 45/6
bilâhîr: (Ar.) Sonra 49/19
bilcümle: (Ar.) Hep, bütün 41/57; 45/10
bil-: Bilmek 37/32; 38/25
b. -di 42/7; 42/8
b. -diler 43/25
b. -dükde 38/26
b. -eyim 42/33; 42/34
b. -mediler 42/8; 42/23
b. -mekle 38/9
b. -mez misiniz 44/15
b. -mezdi 38/16
b. -meziz 43/22
b. -üp 37/33; 42/1
b. -ürdük 43/7
b. -ürlerse 44/1
b. -ürseñ 47/6
b. -ürsünüz 44/27
b. -ürüm 48/19; 48/19
bildür-: Bildirmek
b. -dügi 45/1
bile: Birlikte, beraber 39/10; 43/3; 43/5; 44/23; 46/6; 48/1
bilesince: Beraberinde yanında 40/7; 46/7; 46/7; 50/14
bilha: (Ar.) Hz. Yakup'a verilen cariyeye 37/2
b. -nuñ 46/25
bilin-: Bilinmek
b. -mese 41/31
bindür-: Bindirmek
b. -üp 41/43
binici: Binici
b. -si 49/17
bir: Bir (sayı sıfatı) 37/3; 37/34; 37/5; 37/7; 37/9; 37/9; 37/15; 37/20; 37/31; 38/2; 38/28; 38/3; 38/4; 38/4; 38/5; 39/11; 39/14; 39/6; 39/9; 40/1; 40/15; 40/4; 40/5; 40/5; 40/9; 41/11; 41/11; 41/12; 41/15; 41/17; 41/22; 41/22; 41/5; 41/5; 42/33; 42/4; 43/12; 43/14; 43/16; 43/2; 43/6; 43/7; 43/30; 44/20; 44/23; 44/25; 46/10; 46/5; 47/21; 48/22; 48/7; 49/22; 50/16; 50/20

b. (âdem) 41/44
b. (âdemün) 42/11
b. (âdemün) 42/13
b. (âkıl) 41/33
b. (altun) 41/42
b. (belâ) 44/29
b. (dañı) 43/2
b. (gün) 39/11
b. (hañâ) 43/12
b. (müddet) 39/7
b. (nesnesine) 39/23
b. (oğlak) 38/17
b. (söz) 44/18
b. (yaramaz cânvar) 37/33
bir: Tek, yalnız
b. -dür 41/25; 41/26
b. -i 38/28; 40/5; 42/13; 42/19; 42/27; 42/32; 44/11; 44/28
b. -imüz 41/11
b. -imüzün 43/21
b. -ine 45/22
b. -inün 42/25; 42/35
b. -iñüzi 42/16
b. -isi 47/20; 49/16
b. -isine 37/20
b. -sebe' a 46/1
b. -ümize 41/12
biraz: Biraz 43/11; 43/11
birbiri: Birbiri
b. -ne 37/19; 42/21; 42/28; 43/33
birsebe' a: (Ar. beer-şaba) Necef yakınlarında bir yer adı
s. -dan 46/5
bit-: büyümek
b. -erler 41/6; 41/23
biz: Biz (birinci çokluk şahıs zamiri) 42/31; 43/7; 43/8; 44/16; 44/16; 44/20; 44/22; 44/26; 44/9; 46/34; 47/19; 47/3; 50/18
b. -den 42/22
b. -e 37/26; 37/8; 39/14; 39/17; 41/11; 41/12; 41/13; 42/2; 42/21; 42/21; 42/28; 42/33; 43/3; 43/5; 43/7; 44/25; 44/27; 47/15; 47/19; 50/15; 50/15
b. -i 39/14; 42/30; 43/18; 47/19; 47/25
b. -üm 41/12; 42/30; 43/4; 43/7; 44/20; 44/26; 44/30
b. -ümle 44/26
boğaz: Boğaz
b. -ına 41/42
boğazla-: Kurban etmek, boğazlamak 43/16
b. -yup 37/31
bolayki: Belki 38/11
bolliğ: Bolluk 41/30; 41/31
b. -ı 41/29
b. -ından 41/34
b. -inuñ 41/53
b. -uñ 41/47
boş: Dolu olmayan, boş 37/24
boşalt-: Boşaltmak
b. -duğları 42/35
boyn: Boyun

b. -ı 45/14; 46/29
b. -ına 45/14; 46/29
böyle: Böyle 39/19; 41/13; 41/34; 42/20; 42/25; 45/21; 45/9; 48/14; 50/3; 50/4; 50/12; 50/17
b. -dür 43/11
bu: (sıfat) 37/10; 37/11; 37/22; 37/6; 37/8; 38/10; 38/11; 38/28; 40/2; 41/7; 41/20; 41/32; 41/35; 43/29; 44/15; 44/5; 44/6; 45/16; 45/28; 47/4; 47/6; 47/26; 48/15; 48/18; 48/4; 48/36; 49/25; 50/21; 50/24
b. (âdemler) 43/16; 46/32
b. (âdemleri) 43/16
b. (âdemlerin) 44/1
b. (allahuñ) 42/28
b. (belâ) 42/21
b. (benyâmini) 43/14
b. (cümleyi) 41/39
b. (diyârda) 42/34
b. (eşnâda) 43/1
b. (evde) 39/9
b. (evden) 40/14
b. (haller) 42/36
b. (kadar) 45/23
b. (kemliki) 43/6
b. (mışırlulara) 43/32
b. (mışırlulara) 50/11
b. (mühr) 38/25
b. (nesnelere) 38/25
b. (nesnelere) 40/1
b. (' azîm) 39/9
b. (oğlağı) 38/23
b. (söz) 41/37
b. (sözler) 39/17
b. (sözlere) 43/7
b. (sözleri) 44/7
b. (yerün) 43/11
bu: Zamir
b. -dur 40/12; 40/18; 41/28; 41/32; 42/14; 45/6
bud: Uyluk kemiği
b. -um 47/29
budağ: Budak, dal 40/10; 40/12
buğday: Buğday
41/49; 41/5; 41/56; 42/1; 42/2; 42/25; 42/3; 42/5; 45/23
b. -ı 42/26; 42/33; 43/2
b. -inuñ 44/2
bugün: Bugün, halihazır 40/7; 41/9; 47/23
b. -ki 50/20
bul-: Bulmak
b. -abilür (miyiz) 41/38
b. -alum 47/25
b. -amadı 38/20
b. -amadum 38/22
b. -amaduñ 38/23
b. -dı 37/15; 37/17; 44/16; 45/27
b. -duğumuz 44/8
b. -duğ 37/32
b. -dum 47/29; 50/4
b. -up 39/4; 47/27

bulaşdur-: Bulaştırmak, karıştırmak
b.-dılar 37/31
buldur-: Buldurmak
b.-dı 39/21
bulun-: Bulunmak
b.-an 44/17; 47/14
b.-dı 44/12
b.-madı 45/1
b.-miş 44/16
b.-ur 44/10
b.-ursa 44/9
buğa: Buna 41/12
buğar: Pınar 49/22
bunda: Burada 38/21; 38/22; 40/15; 48/9
bundan: Buradan 42/33; 48/1
bunı: Bunu krş. **bunu** 37/21; 37/32; 38/28; 41/32; 42/18; 43/11; 44/20; 44/29; 44/7; 45/19; 50/26
bunlar: Bunlar 48/8; 49/28
b.-dur 37/2; 46/15; 46/18; 46/22; 46/25; 46/8; 49/28
b.-ı 41/50
bunu: Bunu krş. **bunı** 37/22; 44/17; 45/17
bunuğ: Bunun 40/12; 41/38
b.-la 42/15
bura: Bura, burası
b.-radan 37/17; 42/15; 50/25
b.-raya 42/15; 45/13; 45/5; 45/8
buyur-: Emretmek
b.-dı 42/25; 50/2
bülend āvāz: (Far.) Yüksek ses
39/14
bürün-: Sarılmak, örtünmek
b.-di 38/14
bütün: Bütün, hep
41/19; 41/41; 41/43; 41/44; 45/8; 47/13
büyü-: Büyüme
b.-yüp 38/14
b.-yinceye (dek) 38/11
büyük: Yaşça büyük olan
39/9; 41/40; 48/19; 48/19; 50/20; 50/9
b.-den 44/12
cād: (Ar.) Hz. Yakup'un oğlu
c.-uğ 46/16; 49/19
cān: (Far.) Can 46/18; 46/22; 46/25; 46/26; 46/27
c. (idi) 46/15
c.-ı 44/30; 45/27
c.-ı (şıkıldı) 41/8
c.-ımı 37/21
c.-inun 42/21
c.-lar 46/26
c.-ları 46/27
c.-um 38/16; 49/6
cānvar: (Far. Cān-āver) canavar, can
alıcı 37/20; 37/33
cāsān: Mısır'daki bir vilayetin adı
45/10; 46/28; 46/34; 47/1; 47/27; 47/4;
47/6; 50/8
c.-a 46/28; 46/29

cāsus: (Ar.) Hafiye, çasıt 42/11
c.-lar 42/31; 42/34
c.-larışınız 42/14
c.-larsınız 42/16 ; 42/9
c.-ları 42/30
cāyız: (Ar. cā'iz) Olur alınan, olabilen,
olması kabul edilen 43/32
cemā' atlü: (Ar.+T.) Kalabalık, toplu-
luklu 48/4
cemī': (Ar.) Toplama, bir araya
getirme 39/6; 41/54; 43/9; 45/11;
47/12; 47/15
c. (eyyāmda) 44/32
cem' eyle-: Toplamak
c.-di 41/8
c. ol-: Bir araya gelmek
c.-acaqlardur 49/10
c.-uğ 49/1
c.-up 49/2
cem' iyet: (Ar.) Topluluk
c.-lerine 49/6
cevāb: (Ar.) Cevap, yanıt
c. getir-: Cevap getirmek 37/14
c. vēr-: Cevap vermek
c.-di 38/1744/17
c.-diler 42/13; 43/7; 47/3
c.-e 41/16
c.-emediler 45/3
c.-üp 41/16; 42/22
c.-di 37/16
c.-üp 40/18
cil' ād: Yer adı
c.-dan 37/25
cirā: Bünyamin'in çocuğu 46/21
ciziye kul: (Ar.) Müslüman olmayan
fakat İslam devleti tabiinde bulunarak
vergi ödeyen kişi 49/15
cūs: (Far.) Coşma, kaynama
c. eyle-: Coşmak
c.-di 43/30
cümle: (Ar.) Hepsi, bütün 37/3; 37/35;
37/35; 37/4; 39/22; 39/4; 39/5; 39/5;
40/20; 41/29; 41/30; 41/35; 41/37;
41/40; 41/45; 41/46; 41/48; 41/51;
41/54; 41/55; 41/55; 41/55; 41/56;
41/56; 41/57; 41/8; 42/36; 42/6; 45/1;
45/13; 45/15; 45/20; 45/26; 45/27;
45/8; 45/9; 46/26; 46/27; 46/32; 46/6;
46/7; 47/1; 47/14; 47/17; 47/20; 49/28;
50/7; 50/14; 50/15; 50/7; 50/8
c.-müz 42/11
c.-si 46/15; 46/22; 46/25; 46/26
c.-yi 41/39
cürm: (Ar.) Cürm, suç, günah
c. eyle-: suç işlemek
c.-diler 40/1
çağır-: Çağırarak, seslenmek
ç.-dı 41/14; 45/1
ç.-duğı 46/33
ç.-duğum 39/18
ç.-duğumu 39/15
ç.-dum 39/14
ç.-up 39/14; 47/29; 49/1

çalış-: Çalışmak
ç.-dı 37/21
çam fıstığı: Çam fıstığı 43/11
çehre: (Far. çihre) Çehre, yüz
ç.-leri 41/21
ç.-lerinüz 40/7
çehrelü: (Far.+T.) Yüzlü, suretli 39/6;
41/19
çek-: Almak, çekmek
ç.-diler 37/11
ç.-dükde 38/29
ç.-meñüz 45/5
ç.-üp 37/28
çekil-: Çekilmek
ç.-diler 50/9
ç.-e 49/13
çep çevre: Dört bir taraf
ç. tur-: Dört bir tarafını sarmak
ç.-up 37/7
çevir-: Çevirmek, döndürmek
ç.-üp 42/24
çık-: Çıkmak; yükselmek; meydana
gelmek
ç.-acağ 49/20
ç.-acaqlardur 48/19
ç.-an 41/27
ç.-anlar 50/14
ç.-ar 38/13; 40/14; 49/22
ç.-arlar 41/19; 41/5; 41/22
ç.-dı 38/28; 38/29; 38/30; 39/12;
39/15; 41/45; 43/31; 46/29; 47/10;
49/24; 50/7
ç.-dılar 38/12; 46/26; 50/7
ç.-duğda 44/28
ç.-duğdan 44/4
ç.-duğ 49/4; 49/9
ç.-mağla 49/4
ç.-mazsınız 42/15
ç.-sun 45/1
ç.-up 41/2; 41/3; 41/46; 45/25
çıkār-: Çıkarmak, ulaştırmak, eriştir-
mek
ç.-acağım 46/4
ç.-acağdur 50/24
ç.-dı 40/10; 43/23; 48/12
ç.-dılar 37/28; 41/14
çıkārıl-: Çıkarılmak, ulaştırılmak
ç.-duğı 38/25
ç.-uğ 38/24; 50/25
ç.-up 38/14; 38/19; 41/42
çuğ: Gerçek 40/6
çiçek: Çiçek
ç.-i 40/10
çirkin: (Far.) Çirkin, kötü 41/3; 41/4;
41/20; 41/21; 41/27
çirkinlik: (Far.+T.) Çirkinlik
ç.-de 41/19
çobān: (Far.) Çoban 49/24
ç.-ları 46/32
ç.-larıdır 47/3
çoğal-: Artmak, çoğalmak
ç.-dılar 47/27
ç.-sunlar 48/16

çoğalt-: Arttırmak, çoğalttırmak ç.-ayım 48/4	43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/16; 43/23; 43/27; 43/29; 43/29; 43/31; 44/10; 44/15; 44/16; 44/18; 44/19; 44/25; 44/27; 44/4; 45/3; 45/4; 45/4; 45/17; 45/24; 45/28; 46/2; 46/2; 46/3; 46/30; 46/31; 47/1; 47/16; 47/23; 47/29; 47/3; 47/30; 47/31; 47/5; 47/8; 47/9; 48/3; 48/4; 48/8; 48/9; 48/9; 48/11; 48/15; 48/18; 48/19; 48/20; 48/21; 49/1; 49/29; 50/4; 50/5; 50/6; 50/16; 50/19; 50/24; 50/25	d.-di 47/18 d.-mesûn 37/27 degenek: Deynek 38/25 d.-ünj 38/18 degin: Dek, kadar 47/21 değiş-: Değişmek d.-ecek (eşvâb) 45/22 d.-ecek (eşvâblar) 45/22 değişdür-: Değiştirmek d.-di 41/14 degül: Değil 39/6; 41/16; 42/34; 43/32; 45/8; 48/10 d. (idi) 47/26 d.- (ise) 42/16 d.- (midür) 37/32; 44/5 d.-dür 39/8 d.-iz 42/31; 44/26 d.-ler 37/4 d.-lerdür 42/11 dek: Kadar 37/10; 38/11; 38/17; 39/16; 43/10; 43/25; 43/26; 44/28; 46/34; 47/26; 48/15; 49/10; 49/13; 50/23 demet: (Yun.) Birlikte bağlanmış çi- çek veya bitki destesi d.-ler 37/7 d.-lerinüz 37/7 dênil-: Söylenilmek d.-di 48/1 d.-diğinden 45/16 d.-diki 38/13 d.-dügünden 41/15 denk: Eşit, müsavi 49/14 deniz: Deniz 49/13 derd: (Far.) Dert, hastalık, gam d.-ümi 41/51 derdlü: (Far.+T.) Dertli, gamlı 47/9 dere: Dere, çay d.-sinden (habrun)37/14 derya: (Far.) Deniz 41/49 deve: Deve d.-leri 37/25 devre: Dönem, zaman, devir 50/23 devşür-: Derlemek, toplamak, bir araya getirmek d.-di 41/49 d.-üp 47/14; 49/33 deyivêr-: Söyleyivermek 37/16 d.-diginde 37/10 d.-dük 43/7 d.-ecegim 49/1 d.-ir 41/24 d.-ünj 45/13 dik-: Dikkatlice bakmak d.-üp (gözlerini) 39/7 dina: Liya'hın kızının adı d.-yı 46/15 dinle-: Dinlemek d.-yünj 49/2 d.-medinüz 42/22 d.-medük 42/21 d.-yünj 37/6
çölk-: Çölmek, eğilmek ç.-ünj (diz) 41/43	43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/16; 43/23; 43/27; 43/29; 43/29; 43/31; 44/10; 44/15; 44/16; 44/18; 44/19; 44/25; 44/27; 44/4; 45/3; 45/4; 45/4; 45/17; 45/24; 45/28; 46/2; 46/2; 46/3; 46/30; 46/31; 47/1; 47/16; 47/23; 47/29; 47/3; 47/30; 47/31; 47/5; 47/8; 47/9; 48/3; 48/4; 48/8; 48/9; 48/9; 48/11; 48/15; 48/18; 48/19; 48/20; 48/21; 49/1; 49/29; 50/4; 50/5; 50/6; 50/16; 50/19; 50/24; 50/25	d.-diği 44/1 d.-diler 37/19; 37/8; 37/32; 38/21; 38/22; 38/24; 40/8; 42/7; 42/10; 42/21; 42/28; 42/29; 43/18 d.-diler 43/20; 43/28; 44/7; 45/26; 47/15; 47/18; 47/25; 47/4; 48/2; 50/11; 50/15; 50/16; 50/18 d.-diñüz 43/6 d.-dügi 43/17 d.-dügüm 42/14 d.-dük 42/31; 44/20; 44/22; 44/23; 44/26 d.-düm 44/28; 44/32 d.-dünj 44/21 d.-medüm 37/7 d.-medüm (mi) 42/22 d.-miş 41/54 d.-miş (idi) 39/19 d.-mişler 37/17 d.-r 38/11; 45/9 d.-r (idi) 42/4 d.-rse 41/55 d.-ye 48/20 d.-yesiz 46/34 d.-yeceğini 47/7 d.-yecek 46/33 d.-yelüm 37/20; 44/16 d.-yesiz 50/17 d.-yeyim 46/31 d.-yü 37/16; 38/15; 38/28; 41/43; 42/16; 44/34; 45/1; 50/11; 50/24 d.-yünj 45/9; 50/4 def a: (Ar.) Kere, kez 41/7; 41/32 define: (Ar.) Yere gömülmüş değerli şey d.-yi 43/23 defn: (Ar.) Gömme, mezara koyma d. êt-: Gömmek d.-dükden 50/14 d.-mek 50/14 d.-mege 50/5; 50/7 d.-meyeceksin 47/29 d. eyle- 47/30; 50/6 d.-diler 49/31; 49/31; 50/13 d.-düm 48/7; 49/31 d.-yesin 50/5 d.-yünj 49/29 defter: (Ar.) Defter d. yoğalan-: Yakalayıp asmak; defterini dürmek d.-up 40/20 deg-: Ulaşmak, erişmek
çul: Çul 37/34	43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/16; 43/23; 43/27; 43/29; 43/29; 43/31; 44/10; 44/15; 44/16; 44/18; 44/19; 44/25; 44/27; 44/4; 45/3; 45/4; 45/4; 45/17; 45/24; 45/28; 46/2; 46/2; 46/3; 46/30; 46/31; 47/1; 47/16; 47/23; 47/29; 47/3; 47/30; 47/31; 47/5; 47/8; 47/9; 48/3; 48/4; 48/8; 48/9; 48/9; 48/11; 48/15; 48/18; 48/19; 48/20; 48/21; 49/1; 49/29; 50/4; 50/5; 50/6; 50/16; 50/19; 50/24; 50/25	d.-diği 44/1 d.-diler 37/19; 37/8; 37/32; 38/21; 38/22; 38/24; 40/8; 42/7; 42/10; 42/21; 42/28; 42/29; 43/18 d.-diler 43/20; 43/28; 44/7; 45/26; 47/15; 47/18; 47/25; 47/4; 48/2; 50/11; 50/15; 50/16; 50/18 d.-diñüz 43/6 d.-dügi 43/17 d.-dügüm 42/14 d.-dük 42/31; 44/20; 44/22; 44/23; 44/26 d.-düm 44/28; 44/32 d.-dünj 44/21 d.-medüm 37/7 d.-medüm (mi) 42/22 d.-miş 41/54 d.-miş (idi) 39/19 d.-mişler 37/17 d.-r 38/11; 45/9 d.-r (idi) 42/4 d.-rse 41/55 d.-ye 48/20 d.-yesiz 46/34 d.-yeceğini 47/7 d.-yecek 46/33 d.-yelüm 37/20; 44/16 d.-yesiz 50/17 d.-yeyim 46/31 d.-yü 37/16; 38/15; 38/28; 41/43; 42/16; 44/34; 45/1; 50/11; 50/24 d.-yünj 45/9; 50/4 def a: (Ar.) Kere, kez 41/7; 41/32 define: (Ar.) Yere gömülmüş değerli şey d.-yi 43/23 defn: (Ar.) Gömme, mezara koyma d. êt-: Gömmek d.-dükden 50/14 d.-mek 50/14 d.-mege 50/5; 50/7 d.-meyeceksin 47/29 d. eyle- 47/30; 50/6 d.-diler 49/31; 49/31; 50/13 d.-düm 48/7; 49/31 d.-yesin 50/5 d.-yünj 49/29 defter: (Ar.) Defter d. yoğalan-: Yakalayıp asmak; defterini dürmek d.-up 40/20 deg-: Ulaşmak, erişmek
çuval: Çuval ç.-ına 42/25 ç.-ında 42/35; 44/12 ç.-ını 42/27; 44/11; 44/11 ç.-ınıuñ 42/27; 43/21; 44/1; 44/2 ç.-larımuza 43/18 ; 43/22 ç.-larımuzı 43/21 ç.-larımuzıuñ 44/8 ç.-larını 42/25; 42/35; 44/1 ç.-larınuza 43/11; 43/23 ç.-larınuzuñ 43/12 ç.-umdadur 42/28	43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/16; 43/23; 43/27; 43/29; 43/29; 43/31; 44/10; 44/15; 44/16; 44/18; 44/19; 44/25; 44/27; 44/4; 45/3; 45/4; 45/4; 45/17; 45/24; 45/28; 46/2; 46/2; 46/3; 46/30; 46/31; 47/1; 47/16; 47/23; 47/29; 47/3; 47/30; 47/31; 47/5; 47/8; 47/9; 48/3; 48/4; 48/8; 48/9; 48/9; 48/11; 48/15; 48/18; 48/19; 48/20; 48/21; 49/1; 49/29; 50/4; 50/5; 50/6; 50/16; 50/19; 50/24; 50/25	d.-diği 44/1 d.-diler 37/19; 37/8; 37/32; 38/21; 38/22; 38/24; 40/8; 42/7; 42/10; 42/21; 42/28; 42/29; 43/18 d.-diler 43/20; 43/28; 44/7; 45/26; 47/15; 47/18; 47/25; 47/4; 48/2; 50/11; 50/15; 50/16; 50/18 d.-diñüz 43/6 d.-dügi 43/17 d.-dügüm 42/14 d.-dük 42/31; 44/20; 44/22; 44/23; 44/26 d.-düm 44/28; 44/32 d.-dünj 44/21 d.-medüm 37/7 d.-medüm (mi) 42/22 d.-miş 41/54 d.-miş (idi) 39/19 d.-mişler 37/17 d.-r 38/11; 45/9 d.-r (idi) 42/4 d.-rse 41/55 d.-ye 48/20 d.-yesiz 46/34 d.-yeceğini 47/7 d.-yecek 46/33 d.-yelüm 37/20; 44/16 d.-yesiz 50/17 d.-yeyim 46/31 d.-yü 37/16; 38/15; 38/28; 41/43; 42/16; 44/34; 45/1; 50/11; 50/24 d.-yünj 45/9; 50/4 def a: (Ar.) Kere, kez 41/7; 41/32 define: (Ar.) Yere gömülmüş değerli şey d.-yi 43/23 defn: (Ar.) Gömme, mezara koyma d. êt-: Gömmek d.-dükden 50/14 d.-mek 50/14 d.-mege 50/5; 50/7 d.-meyeceksin 47/29 d. eyle- 47/30; 50/6 d.-diler 49/31; 49/31; 50/13 d.-düm 48/7; 49/31 d.-yesin 50/5 d.-yünj 49/29 defter: (Ar.) Defter d. yoğalan-: Yakalayıp asmak; defterini dürmek d.-up 40/20 deg-: Ulaşmak, erişmek
çün: (Far.) Çünkü, ne zaman 38/14; 39/3; 39/19; 41/57; 43/25; 43/32; 44/32; 50/3	43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/16; 43/23; 43/27; 43/29; 43/29; 43/31; 44/10; 44/15; 44/16; 44/18; 44/19; 44/25; 44/27; 44/4; 45/3; 45/4; 45/4; 45/17; 45/24; 45/28; 46/2; 46/2; 46/3; 46/30; 46/31; 47/1; 47/16; 47/23; 47/29; 47/3; 47/30; 47/31; 47/5; 47/8; 47/9; 48/3; 48/4; 48/8; 48/9; 48/9; 48/11; 48/15; 48/18; 48/19; 48/20; 48/21; 49/1; 49/29; 50/4; 50/5; 50/6; 50/16; 50/19; 50/24; 50/25	d.-diği 44/1 d.-diler 37/19; 37/8; 37/32; 38/21; 38/22; 38/24; 40/8; 42/7; 42/10; 42/21; 42/28; 42/29; 43/18 d.-diler 43/20; 43/28; 44/7; 45/26; 47/15; 47/18; 47/25; 47/4; 48/2; 50/11; 50/15; 50/16; 50/18 d.-diñüz 43/6 d.-dügi 43/17 d.-dügüm 42/14 d.-dük 42/31; 44/20; 44/22; 44/23; 44/26 d.-düm 44/28; 44/32 d.-dünj 44/21 d.-medüm 37/7 d.-medüm (mi) 42/22 d.-miş 41/54 d.-miş (idi) 39/19 d.-mişler 37/17 d.-r 38/11; 45/9 d.-r (idi) 42/4 d.-rse 41/55 d.-ye 48/20 d.-yesiz 46/34 d.-yeceğini 47/7 d.-yecek 46/33 d.-yelüm 37/20; 44/16 d.-yesiz 50/17 d.-yeyim 46/31 d.-yü 37/16; 38/15; 38/28; 41/43; 42/16; 44/34; 45/1; 50/11; 50/24 d.-yünj 45/9; 50/4 def a: (Ar.) Kere, kez 41/7; 41/32 define: (Ar.) Yere gömülmüş değerli şey d.-yi 43/23 defn: (Ar.) Gömme, mezara koyma d. êt-: Gömmek d.-dükden 50/14 d.-mek 50/14 d.-mege 50/5; 50/7 d.-meyeceksin 47/29 d. eyle- 47/30; 50/6 d.-diler 49/31; 49/31; 50/13 d.-düm 48/7; 49/31 d.-yesin 50/5 d.-yünj 49/29 defter: (Ar.) Defter d. yoğalan-: Yakalayıp asmak; defterini dürmek d.-up 40/20 deg-: Ulaşmak, erişmek
çünkü: (Far.) Çünkü 41/39; 43/11; 46/30	43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/16; 43/23; 43/27; 43/29; 43/29; 43/31; 44/10; 44/15; 44/16; 44/18; 44/19; 44/25; 44/27; 44/4; 45/3; 45/4; 45/4; 45/17; 45/24; 45/28; 46/2; 46/2; 46/3; 46/30; 46/31; 47/1; 47/16; 47/23; 47/29; 47/3; 47/30; 47/31; 47/5; 47/8; 47/9; 48/3; 48/4; 48/8; 48/9; 48/9; 48/11; 48/15; 48/18; 48/19; 48/20; 48/21; 49/1; 49/29; 50/4; 50/5; 50/6; 50/16; 50/19; 50/24; 50/25	d.-diği 44/1 d.-diler 37/19; 37/8; 37/32; 38/21; 38/22; 38/24; 40/8; 42/7; 42/10; 42/21; 42/28; 42/29; 43/18 d.-diler 43/20; 43/28; 44/7; 45/26; 47/15; 47/18; 47/25; 47/4; 48/2; 50/11; 50/15; 50/16; 50/18 d.-diñüz 43/6 d.-dügi 43/17 d.-dügüm 42/14 d.-dük 42/31; 44/20; 44/22; 44/23; 44/26 d.-düm 44/28; 44/32 d.-dünj 44/21 d.-medüm 37/7 d.-medüm (mi) 42/22 d.-miş 41/54 d.-miş (idi) 39/19 d.-mişler 37/17 d.-r 38/11; 45/9 d.-r (idi) 42/4 d.-rse 41/55 d.-ye 48/20 d.-yesiz 46/34 d.-yeceğini 47/7 d.-yecek 46/33 d.-yelüm 37/20; 44/16 d.-yesiz 50/17 d.-yeyim 46/31 d.-yü 37/16; 38/15; 38/28; 41/43; 42/16; 44/34; 45/1; 50/11; 50/24 d.-yünj 45/9; 50/4 def a: (Ar.) Kere, kez 41/7; 41/32 define: (Ar.) Yere gömülmüş değerli şey d.-yi 43/23 defn: (Ar.) Gömme, mezara koyma d. êt-: Gömmek d.-dükden 50/14 d.-mek 50/14 d.-mege 50/5; 50/7 d.-meyeceksin 47/29 d. eyle- 47/30; 50/6 d.-diler 49/31; 49/31; 50/13 d.-düm 48/7; 49/31 d.-yesin 50/5 d.-yünj 49/29 defter: (Ar.) Defter d. yoğalan-: Yakalayıp asmak; defterini dürmek d.-up 40/20 deg-: Ulaşmak, erişmek
dağr: Daha 37/5; 37/7; 37/8; 37/9; 37/9; 37/10; 38/10; 38/11; 37/14; 37/18; 37/22; 37/28; 38/3; 38/4; 38/15; 38/16; 38/17; 38/18; 38/20; 38/23; 38/24; 38/25; 38/26; 38/29; 39/13; 39/2; 39/22; 40/12; 40/16; 40/18; 40/5; 40/8; 40/8; 41/5; 41/15; 41/22; 41/25; 41/26; 41/41; 41/44; 41/55; 41/55; 42/7; 43/11; 43/12; 42/12; 42/14; 42/22; 42/36; 43/2; 43/6; 43/7; 43/7; 43/16; 43/17; 43/23; 43/24; 43/27; 43/27; 43/28; 43/28; 43/33; 44/2; 44/3; 44/4; 44/7; 44/10; 44/12; 44/13; 44/14; 44/15; 44/16; 44/16; 44/17; 44/20; 44/23; 44/26; 44/29; 45/2; 45/3; 45/4; 45/6; 45/11; 45/14; 45/23; 45/26; 45/28; 46/2; 46/12; 46/29; 46/30; 46/30; 47/3; 47/5; 47/7; 47/7; 47/9; 47/12; 47/16; 47/25; 47/30; 47/31; 48/2; 48/9; 48/11; 48/13; 48/19; 49/7; 49/19; 49/31; 50/1; 50/10; 50/19; 50/6	43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/16; 43/23; 43/27; 43/29; 43/29; 43/31; 44/10; 44/15; 44/16; 44/18; 44/19; 44/25; 44/27; 44/4; 45/3; 45/4; 45/4; 45/17; 45/24; 45/28; 46/2; 46/2; 46/3; 46/30; 46/31; 47/1; 47/16; 47/23; 47/29; 47/3; 47/30; 47/31; 47/5; 47/8; 47/9; 48/3; 48/4; 48/8; 48/9; 48/9; 48/11; 48/15; 48/18; 48/19; 48/20; 48/21; 49/1; 49/29; 50/4; 50/5; 50/6; 50/16; 50/19; 50/24; 50/25	d.-diği 44/1 d.-diler 37/19; 37/8; 37/32; 38/21; 38/22; 38/24; 40/8; 42/7; 42/10; 42/21; 42/28; 42/29; 43/18 d.-diler 43/20; 43/28; 44/7; 45/26; 47/15; 47/18; 47/25; 47/4; 48/2; 50/11; 50/15; 50/16; 50/18 d.-diñüz 43/6 d.-dügi 43/17 d.-dügüm 42/14 d.-dük 42/31; 44/20; 44/22; 44/23; 44/26 d.-düm 44/28; 44/32 d.-dünj 44/21 d.-medüm 37/7 d.-medüm (mi) 42/22 d.-miş 41/54 d.-miş (idi) 39/19 d.-mişler 37/17 d.-r 38/11; 45/9 d.-r (idi) 42/4 d.-rse 41/55 d.-ye 48/20 d.-yesiz 46/34 d.-yeceğini 47/7 d.-yecek 46/33 d.-yelüm 37/20; 44/16 d.-yesiz 50/17 d.-yeyim 46/31 d.-yü 37/16; 38/15; 38/28; 41/43; 42/16; 44/34; 45/1; 50/11; 50/24 d.-yünj 45/9; 50/4 def a: (Ar.) Kere, kez 41/7; 41/32 define: (Ar.) Yere gömülmüş değerli şey d.-yi 43/23 defn: (Ar.) Gömme, mezara koyma d. êt-: Gömmek d.-dükden 50/14 d.-mek 50/14 d.-mege 50/5; 50/7 d.-meyeceksin 47/29 d. eyle- 47/30; 50/6 d.-diler 49/31; 49/31; 50/13 d.-düm 48/7; 49/31 d.-yesin 50/5 d.-yünj 49/29 defter: (Ar.) Defter d. yoğalan-: Yakalayıp asmak; defterini dürmek d.-up 40/20 deg-: Ulaşmak, erişmek
dal: Dal 49/22; 49/22	43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/16; 43/23; 43/27; 43/29; 43/29; 43/31; 44/10; 44/15; 44/16; 44/18; 44/19; 44/25; 44/27; 44/4; 45/3; 45/4; 45/4; 45/17; 45/24; 45/28; 46/2; 46/2; 46/3; 46/30; 46/31; 47/1; 47/16; 47/23; 47/29; 47/3; 47/30; 47/31; 47/5; 47/8; 47/9; 48/3; 48/4; 48/8; 48/9; 48/9; 48/11; 48/15; 48/18; 48/19; 48/20; 48/21; 49/1; 49/29; 50/4; 50/5; 50/6; 50/16; 50/19; 50/24; 50/25	d.-diği 44/1 d.-diler 37/19; 37/8; 37/32; 38/21; 38/22; 38/24; 40/8; 42/7; 42/10; 42/21; 42/28; 42/29; 43/18 d.-diler 43/20; 43/28; 44/7; 45/26; 47/15; 47/18; 47/25; 47/4; 48/2; 50/11; 50/15; 50/16; 50/18 d.-diñüz 43/6 d.-dügi 43/17 d.-dügüm 42/14 d.-dük 42/31; 44/20; 44/22; 44/23; 44/26 d.-düm 44/28; 44/32 d.-dünj 44/21 d.-medüm 37/7 d.-medüm (mi) 42/22 d.-miş 41/54 d.-miş (idi) 39/19 d.-mişler 37/17 d.-r 38/11; 45/9 d.-r (idi) 42/4 d.-rse 41/55 d.-ye 48/20 d.-yesiz 46/34 d.-yeceğini 47/7 d.-yecek 46/33 d.-yelüm 37/20; 44/16 d.-yesiz 50/17 d.-yeyim 46/31 d.-yü 37/16; 38/15; 38/28; 41/43; 42/16; 44/34; 45/1; 50/11; 50/24 d.-yünj 45/9; 50/4 def a: (Ar.) Kere, kez 41/7; 41/32 define: (Ar.) Yere gömülmüş değerli şey d.-yi 43/23 defn: (Ar.) Gömme, mezara koyma d. êt-: Gömmek d.-dükden 50/14 d.-mek 50/14 d.-mege 50/5; 50/7 d.-meyeceksin 47/29 d. eyle- 47/30; 50/6 d.-diler 49/31; 49/31; 50/13 d.-düm 48/7; 49/31 d.-yesin 50/5 d.-yünj 49/29 defter: (Ar.) Defter d. yoğalan-: Yakalayıp asmak; defterini dürmek d.-up 40/20 deg-: Ulaşmak, erişmek
dân: İsrail'in torunlarından biri 49/17 d.-uñ 46/23	43/5; 43/6; 43/7; 43/8; 43/16; 43/23; 43/27; 43/29; 43/29; 43/31; 44/10; 44/15; 44/16; 44/18; 44/19; 44/25; 44/27; 44/4; 45/3; 45/4; 45/4; 45/17; 45/24; 45/28; 46/2; 46/2; 46/3; 46/30; 46/31; 47/1; 47/16; 47/23; 47/29; 47/3; 47/30; 47/31; 47/5; 47/8; 47/9; 48/3; 48/4; 48/8; 48/9; 48/9; 48/11; 48/15; 48/18; 48/19; 48/20; 48/21; 49/1; 49/29; 50/4; 50/5; 50/6; 50/16; 50/19; 50/24; 50/25	d.-diği 44/1 d.-diler 37/19; 37/8

diril-: Diri, canlı hale gelmek

d.-evüz 42/2; 43/8

diş: Diş

d.-leri 49/12

dişi: Dişi, erkek olmayan

d.-leri (eşek) 45/23

d.-si 49/9

d.-sünüň 49/11

ditreş-: Titreşmek

d.-üp 42/28

divār: (Far.) Duvar 49/22

diyār: (Ar.) Memleket, ülke

d.-da 42/34

d.-ı 41/33; 41/41; 41/43; 41/55; 47/13

d.-ına 45/8

d.-ında 37/1; 41/19; 41/29; 41/30;

41/36; 41/44; 41/48; 41/53; 41/54;

41/56; 46/20; 47/14; 47/27; 47/28;

48/5

d.-ından 45/19

d.-ını 41/45; 41/46; 47/20

d.-inuň 45/18; 45/20; 47/11; 50/7;

45/26; 47/15

diz: Diz, ayak

d. çök-: Ayağımı bükmek

d.-üň 41/43

d.-lerinde 50/23

d.-lerinden 48/12

dost: (Far.) Dost

d.-ı 38/12; 38/20

dostāne: (Far.) Dostça

37/4

dök-: Dökmek, boşaltmak

d.-meň 37/22

dön-: Dönmek, geri gelmek, çevril-

mek

d.-diler 44/13; 50/14

d.-düginde 38/22

d.-dükde 37/29

d.-ecegim 50/5

d.-erdük 43/10

d.-üň 43/13; 45/17

d.-üp 37/30; 42/24

döndür-: Döndürmek, çevirmek

d.-mege 50/20

dört: Dört 47/24

döşek: Döşek, yatak

47/31; 48/2

d.-e 49/33

d.-ine 49/4

d.-üme 49/4

du'ā: (Ar.) Dua, Allah'a yalvarma

d. ét-: Allah'a niyazda bulunmak

d.-üp 48/15; 48/20; 49/28

d. eyle-: Allah'a niyazda bulunmak

d.-di 47/7

d.-dükden 47/10

d.-yüp 48/20

duşayım: Yer adı

d.-e 37/17; 37/17

duyul-: Duyulmak, işitilmek

d.-madı 41/21

dükken-: Tükenmek

d.-dükden 47/15

dülbend: (Far. ter-bend) Seyrek dokunmuş, hafif pamuklu bez 41/42

dürt-: Batırmak, sokmak

d.-mekle 49/17

düş: Rüya 37/10; 37/19; 37/5; 37/9; 37/9; 41/5; 41/7; 41/26; 41/32

d. gör-: Rüya görmek

d.-di 37/5

d.-diği 41/1

d.-dük 40/8; 41/11; 41/11

d.-düm 41/15; 41/17

d. gör-: Rüya görmek

d.-ici 37/19

d.-mişler 40/5

d.-dür 37/10

d.-er 42/36; 49/18

d.-i 41/15; 41/25

d.-ine 41/12

d.-ini 40/9; 41/8

d.-leri 37/20; 37/8; 42/9

d.-lerimüzi 41/12

d.-ümde 40/16; 40/9; 41/22

d.-ümi 37/6

düş-: Baş eğmek, eğilmek; ayağına kapanmak; yaslanmak

d.-diler 50/18

d.-diler (hâk-pâyma 44/14)

d.-üp (yüzine) 50/1

düşmen: (Far.) Düşman

d.-lerinüň 49/8

ebe: Ebe, doğuma yardımcı olan

38/28; 38/29

ebedî: (Ar.) Sürekli, sonsuza değin

48/4; 49/26

ecdād: (Ar.) Dedeler, atalar

e.-umuň 49/26

édin-: Edinmek, sahip olmak

è. 38/8

è.-esün 41/33

efendi: (Yun) Efendi krş. **efendü**

e.-müň 44/18

e.-si 39/3; 39/16; 39/19; 39/20

e.-sinüň 39/2; 39/7; 39/8; 40/7

efendü: (Yun) Efendi krş. **efendi**

e.-m 39/8; 43/20; 44/18; 44/19; 44/5;

44/7

e.-me 44/22; 44/33

e.-müň 44/24; 44/16

e.-müze 44/16; 44/9; 44/20

e.-nüz 44/8

eferām: Yusuf'un oğlu 41/52; 46/20;

48/5; 48/20

e.-ı 48/1; 48/13; 48/20

e.-uň 48/14; 48/17; 48/17; 50/23

efrasā: Yer adı

e.-ya 48/7

eger: (Far.) Eğer, şayet 39/5; 39/5;

42/19; 42/37; 43/10; 43/4; 43/5; 44/23;

44/29; 44/32; 47/6; 50/4

egerçi: (Far.) Gerçi, her ne kadar

39/10; 48/14; 49/23

egil-: Eğilmek

e.-di 48/12

e.-en 49/9

e.-meye 37/10

e.-üp 43/28

eglen-: Oyalanmak, vakit geçirmek

e.-memiş 43/10

ejderhā: (Far.) Bir masal canavarı,

dragon 49/17

ek-: Ekmek, tohum atmak

e.-esiz 47/23

ekin: Buğday

e.-i 47/24

ekin biçin: Buğday ekme biçme işi 45/6

ekiz: İkiz

e.-ler 38/27

el: El, insanın uzvu

e.-i 38/20; 38/28; 41/35

e.-inde 38/30; 39/1; 39/12; 39/13;

39/23; 44/16; 44/17

e.-inden 37/21; 38/20; 41/42; 48/22

e.-ine 39/22; 39/4; 39/6; 40/13; 40/21;

41/42

e.-ini 38/29; 41/44; 46/4; 48/14; 48/14;

48/17; 48/17

e.-iñüze 43/12

e.-lerinde 43/26

e.-lerinden 37/22

e.-lerine 43/15

e.-lerini 48/14

e.-lerinüň 49/24

e.-ümde 40/11

e.-ümden 43/9

e.-üme 39/8; 42/37

e.-ümüz 37/27

e.-ümüzde 43/21; 43/22

e.-üň 49/8

e.-üňdedür 47/6

e.-üňdeki 38/18

e.-üňi 47/29; 48/18

e.-üňzile 43/12

e. şun-: El uzatmak

e.-dı 38/28

e. uzat-: Bir şeyden kurtulması için

yardım etmek

e.-maň 37/22

elbetde: (Ar.) Mutlaka, kati olarak

44/28; 50/25

elem: (Ar.) Üzüntü, keder

42/38; 44/29; 44/31; 45/5

elon: Zâbulun'un oğlu 46/14

emānet: (Ar.) Emanet

e. ol-: Emanet etmek

e.-sun 41/36

emr: (Ar.) Buyruk, iş, emir 47/11

e. eyle-: Buyurmak

e.-yüp 44/1

emvāl: (Ar.) Mülkler, satın alınabilen

şeyler

e.-inde 39/5

eň: daha 42/13; 42/32; 42/34;

43/11; 45/18; 45/20; 45/23; 47/6;

47/11; 49/11

eñse: Boyun arakası
e.-sinde 49/8
esbun: Cād'un oğlunun adı 46/16
eşnâ: (Ar.) Bir işin yapıldığı an
e.-da 43/1
eşvâb: (Ar.) Giysi 45/22
e.-ını 38/19
e.-lar 45/22
e.-ların (yurtup) 44/13
e.-larını 37/29; 37/34; 38/14; 41/14
eşbel: Bünyamin'in oğlu 46/21
eşek: Eşek 45/23; 45/23; 49/11; 49/14
e.-ine 42/27
e.-ini 44/13
e.-ler 47/17
e.-leri 44/3
e.-lerimüz 43/18
e.-lerine 42/26; 43/24
eşyâ: (Ar.) Türlü amaçlarla kullanılan cansız nesnelere tümü 39/8
e.-ı 45/11
êt-: Etmek, yapmak
ê.-e 44/15; 46/28; 50/15
ê.-ecegim 47/30
ê.-ecegini 41/25; 41/28
ê.-eceedür 41/30; 41/32; 46/4
ê.-eceklerdür 49/8
ê.-ecektür 49/19
ê.-elden 39/5
ê.-eler 44/7
ê.-emem 44/34
ê.-er 41/8; 41/15
ê.-er yok 40/8
ê.-erdi 38/4; 39/9
ê.-erim 49/7
ê.-ersin 41/15
ê.-esiz 45/19
ê.-eyim 39/9; 44/17; 46/3; 48/4
ê.-di 41/12; 41/13; 49/33; 50/20
ê.-diği 44/12
ê.-diğünüz 44/15
ê.-diler 41/20; 41/4; 41/7; 41/43; 42/20; 45/21; 45/27; 50/10; 50/12; 50/17
ê.-dügi 38/10; 42/28; 44/5; 50/24
ê.-dügiçün 47/20
ê.-düginini 40/16; 44/31
ê.-dügümüz 50/15
ê.-dügümüzde 41/12; 44/24
ê.-dükden 49/33; 50/14
ê.-dünj 38/29; 47/25
ê.-dünjüz 43/6; 44/5; 44/5; 50/20
ê.-me 45/9
ê.-medi 39/9
ê.-medüm 40/15
ê.-mege 50/5; 50/7
ê.-mek 50/14
ê.-mekle 47/4
ê.-men 45/24
ê.-mesün 49/6
ê.-meye 41/45
ê.-meyeceksin 47/29
ê.-meyüp 45/1

ê.-mezsem 43/9
ê.-mişdür 39/8
ê.-se 49/19
ê.-señ 37/8
ê.-señ (gerek) 37/8
ê.-üp 37/15; 39/4; 40/13; 40/14; 40/7; 40/9; 41/35; 41/48; 43/18; 43/31; 43/33; 44/19
47/11; 47/29; 48/15; 48/19; 48/20; 49/23; 49/25; 49/28; 49/29; 50/16; 50/17; 50/17; 50/4
et: Et; beden
e.-i 41/19
et.-üñi 40/19
etibbâ: (Ar.) Hizmetinde bulunan hekimler 50/2; 50/2
etlü: Etili, semiz
41/18
e. (inek) 41/2; 41/3
e. (inekler) 41/4
etmek: Ekmek 43/25; 43/32; 45/23; 47/12; 47/13; 47/15; 47/16; 47/17; 49/20
e.-den 39/6
e.-le 47/19
e. (içün) 41/55
e. (var idi) 41/54
e. (yemege) 37/25
etmekci: Etmekçi
40/17
e.-si 40/1; 40/5
etmekci başı: Ekmekçilerin başı 40/16
e.-yı 40/20; 40/22; 41/10
e.-ya 40/2
eñraf: (Ar.) Etraf
e.-ında 41/48
ev: Ev, hane 39/11; 39/5; 45/18; 46/31; 46/31
e.-de 39/5; 39/9; 39/11
e.-deki 39/8
e.-den 40/14
e.-e 39/11; 39/16; 43/16; 43/26
e.-i 50/22
e.-inde 38/11; 38/11; 39/2; 41/10; 45/2
e.-inden 44/8
e.-ine 39/5; 43/17; 43/18; 43/24; 43/26; 44/14
e.-ini 41/51
e.-inünj 39/14; 40/3; 43/16; 43/19; 44/1; 44/4; 50/7; 50/8
e.-inüzünj 42/33
e.-leriñüzünj 42/19
e.-leriñüzünde 47/24
e.-üm 41/40
e.-ünj 45/11
ev halqa: Aynı evde yaşayanlar 50/4; 50/8
e.-ni 47/12
ev kedbudâsı: Ev kâhyası 39/4
evlâd: (Ar.) Çocuklar
e.-uñ 48/6
e. edin-: Çocuk sahibi olmak
e.-ñ 38/8

evladsız: (Ar.+T.) Çocuksuz
42/36; 43/14
e. (isem) 43/14
evvel: (Ar.) Önce, ilk 37/18; 38/28; 41/21; 41/50; 43/1843/33; 43/33; 45/28; 48/5; 50/16
e.-ki 40/13; 41/20; 43/20
ëy: Seslenme edatı 43/20; 43/29; 48/18; 49/3; 49/6; 49/8; 49/9
ê. (beni ya' kub) 49/2
eyle-:Yapmak, etmek, eylemek
e. 37/16; 38/8; 40/14; 43/9; 44/18; 44/33; 47/30; 47/31; 47/4; 47/6; 47/29; 48/9; 50/6
e. (' afv) 50/17; 50/17
e.-di 37/2; 38/24; 39/19; 39/21; 39/22; 39/4; 40/20; 40/20; 40/21; 41/12; 41/25; 41/39; 41/43; 41/51; 41/52; 41/55; 41/8; 41/8; 42/25; 43/30; 43/34; 44/2; 45/5; 45/9; 46/1; 47/2; 47/26; 47/31; 47/31; 47/7; 47/7; 48/20; 48/7; 49/33; 50/10; 50/26
e.-diler 37/18; 40/1; 45/16; 50/13
e.-diler (defn) 49/31
e.-dükten 47/10
e.-düm 41/41; 48/7; 49/31
e.-dünj 49/4
e.-dünjüz 44/4
e.-miş 40/22; 41/10; 47/11; 50/12
e.-sün 41/34; 41/34; 43/14
e.-ye 40/4; 41/33; 43/18; 43/29; 45/8; 48/20; 49/16; 50/15; 50/20
e.-yecemsiñiz 42/34
e.-yesin 50/5
e.-yünj 41/55; 42/2; 42/18; 43/11; 45/17; 49/2
e.-yünj (defn) 49/29
e.-yüp 39/8; 42/7; 43/17; 44/1; 48/4
eyü: İyi, mükemmel 40/16; 41/35; 43/11; 43/27; 43/28; 45/23; 47/11; 49/11; 49/15
e.-si 45/20
e.-sinde 47/6
e.-sini 45/18
eyülik: İyilik 44/4
e.-e 50/20
eyyâm: (Ar.) Günler, gündüzler 38/12
e.-da 43/9; 44/32; 49/1
e.-ı 47/28; 47/9
e.-ında 47/9
faķârlık: (Ar.+T.) Fakirlik, yoksulluk
f.-dan 45/11
falı: Rubil'in oğlu 46/9
fâ'ide: (Far.) Fayda, kazanç, yarar
37/26
fâraş: Yahüda'nın oğlu
f.-46/12
f.-uñ 46/12
fâriş: Yahüda'nın oğlu 38/29
fazîlet: (Ar.) İnsanın yarıdalışındaki güzel huy
f.-i 49/3
fermân: (Far.) Emir, buyruk

- f. ol-: Emir buyurmak
f.-unur 45/19
feryād: (Ar.) Feryat, bağırp çağırma
f. eyle-: Bağırp çağırma
f.-di 41/55
fidan: (Yun.) Yeni yetişen ağaç ya da ağaççık
f.-ları 49/22
filis: (Yun) Yeni sürmüş, körpe ve küçük dal
f. vèr-: Küçük dal vermek
f.-üp 40/10
fi' il: (Ar.) İş, amel
f.-den 50/20
fir' av(u)n: (Ar.) Mısır hükümdarının unvanı 40/2; 40/13; 40/19; 41/1; 41/10; 41/41/15; 41/17; 41/33; 41/34; 41/38; 41/39; 41/4; 41/41; 41/42; 41/44; 41/45; 41/55; 41/7; 41/8; 44/18; 45/16; 45/17; 46/33; 46/5; 47/3; 47/5; 47/8; 47/11; 47/20; 47/22; 47/23; 50/6
f.-a 40/11; 41/14; 41/16; 41/25; 41/25; 41/28; 41/28; 41/32; 41/55; 41/8; 41/9; 45/8; 46/31; 47/1; 47/10; 47/19; 47/24; 47/25; 47/26; 47/3; 47/4; 47/7; 47/9
f.-dan 47/22
f.-ım 41/44
f.-uñ 37/36; 40/11; 40/11; 40/13; 40/14; 40/17; 40/20; 40/21; 40/7; 41/16; 41/25; 41/35; 41/37; 41/46; 41/46; 42/15; 42/16; 45/16; 45/2; 45/21; 47/10; 47/14; 47/2; 47/20; 47/26; 47/7; 50/4; 50/4; 50/7
f.-uñ (ağası) 39/1
foñfar: Fir' avun'un veziri; kassap başı 39/1
f.-a 37/36
f.-uñ 41/45; 41/50; 46/20
fuve: İsaħarõn oğlunun adı 46/13
galebe: (Ar.) Galip gelme, yenme
ğ. èt-: Üstün gelmek
ğ.-dügüçün 47/20
gālip: (Ar.) Yeneni, üstün gelen
ğ. ol-: Üstün gelmek
ğ.-up 49/26
galle: (Ar.) Zahire, ekin 41/36; 41/57; 42/10; 42/7; 43/2; 43/22; 44/1; 44/25
ğ.-sini 41/35; 41/48; 41/48
ğ.-yi 42/19; 43/4; 43/20
garazan: (Ar.) Garez, düşmanlık 50/15
gāret: (Ar.) Çapul, yağma
ğ.-i (üleşdüre) 49/27
garīb: (Ar.) Garip, kimsesiz 37/1
gavga: (Ar.) Kavga, dövüş
ğ. èt-: dövüşmek
ğ.-meñ 45/24
gāyib: (Ar.) Kayıp, belirsiz, bilinmeyen
ğ. ol-: yok olmak
ğ.-dı 42/13; 42/32
gayrı: Başka 39/6; 39/9; 41/3; 41/19; 41/6; 43/22; 47/18
ğayz: (Ar.) Hiddet, öfke
ğ.-i 49/7; 49/7
ğ.-larında 49/6
ğazab: (Ar.) Dargınlık, kızgınlık
ğ.-uñ 44/18
gazabnāk: (Ar.+Far.) Öfkeli, kızgın
g. ol-: Öfkelenmek
g.-miş 41/10
ğazbān: (Ar.) Öfkeli; kızgın
ğ. ol-: Öfkelenmek
ğ.-up 40/2
gebe: Hamile 38/4; 38/18
g.-yim 38/25
g. kal-: Hamile olmak
g.-dı 38/18; 38/24
g. ol-: hamile kalmak
g.-up 38/3
gece: Gece 46/2
g.-de 40/5; 41/11
geç-: Bir yerden başka bir yere yürümek, geçmek
g.-dükden 38/12; 50/4
g.-er 37/28
g.-er (iken) 37/28
geçin-: Kalmak, vakit geçirmek
g.-di 47/28
gel-: Gelmek, uğramak, ortaya koymak 37/13; 38/16; 39/7; 45/9; 47/19; 47/29
g.-di 39/11; 39/14; 39/17; 41/14; 42/21; 45/16; 46/1; 48/17
g.-diler 42/5; 44/14; 45/25; 46/28; 46/31; 46/6; 47/1; 47/5
g.-dügi 37/23; 43/26
g.-dügümüzde 43/20
g.-dük 42/10; 42/7; 47/4
g.-dükde 46/29
g.-dükleri 50/10
g.-düklerinde 42/29
g.-dünüz 42/12; 42/7; 42/9
g.-ecek 41/35
g.-ecekdür 41/29; 41/30
g.-elüm mi 37/10
g.-emezse 44/23
g.-en 37/25; 46/8; 46/26; 46/27
g.-enlerün 42/5
g.-inceye 39/16; 43/25; 49/10
g.-ini 38/11; 38/16
g.-inün 38/24
g.-iyor 37/19; 37/25; 48/2
g.-mege 41/54
g.-meyince 42/15
g.-mezden 37/18; 48/5
g.-mezden (evvel) 41/50
g.-mişdür 44/15
g.-ün 37/20; 37/27; 37/6; 40/8; 45/18; 45/19
g.-üp 40/6; 42/6; 47/1; 47/15; 47/18
g.-ür (iken) 48/7
g.-ürler (idi) 41/57
gemi: Gemi
g.-lere 49/13
gerek: Lazım, gerekir 37/8; 41/31; 43/16; 49/19; 50/24
g. (idi) 43/25
gèrù: Geri 37/22; 38/29; 40/21; 42/25; 42/28; 42/37; 42/37; 43/12; 43/12; 43/14; 43/18; 43/21; 44/8; 48/21
getür-: Getirmek 37/14; 40/14
g.-di 39/14; 41/47; 46/7; 47/14
g.-diklerinde 47/17
g.-diler 43/26; 46/32
g.-dügün 39/17
g.-dük 43/21; 43/22; 44/8
g.-dükleri 43/2
g.-düm 41/9
g.-en 39/1
g.-eyim 42/37
g.-medi 40/23
g.-mezsem 42/37; 43/9; 44/32
g.-ün 42/20; 42/34; 43/7; 44/21; 45/13
g.-üp 42/9; 47/7
g.-ür 39/23
g.-ür idi 39/3
getürül-: Getirilme
g.-dük 43/18
gey-: Giymek
g.-di 38/19
geydür-: Giydirmek
g.-üp 41/42
geyk olup 49/21
gez-: Dolaşmak, gezmek
g.-erdi 37/15
gibi: Gibi 37/1; 37/23; 38/11; 39/18; 40/10; 41/19; 41/38; 41/39; 42/7; 43/17; 43/26; 44/15; 44/30; 44/31; 48/20; 48/5; 48/20; 49/4; 49/9; 49/9; 49/16; 49/17; 49/17; 49/27
gider-: Dolaştırmak, çevirmek
g.-üp 48/17
git-: Gitmek
g.-elüm 37/17
g.-erlerdi 37/25
g.-eyim 44/34
g.-ün 42/33
g.-üp 37/17; 38/11
g.-di 38/19; 43/30
g.-diler 37/12; 42/26; 43/15; 45/24
g.-sün 44/33
gir-: Cinsel ilişkiye girmek 38/8
g.-di 38/2; 38/18
g.-dükçe 38/9
g.-esin 38/16
g.-eyim 38/16
gir-: Girmek; işlemek
g.-diler 41/21
g.-dükleri 41/21
g.-meñ (günāhna) 42/22
g.-me 49/6
g.-üp 43/30
gizle-: Gizlemek
g.-mekden 37/26
göç-: Bir yerde bir yere gitmek
g.-mişler 37/17
g.-üp 46/1
göçür-: Nakletmek, taşımak

g.-di 47/21
gök: Gök, yukarı, gökyüzü
 49/25
gönder-: Göndermek 43/8
 g.-di 37/14; 38/20; 43/34; 45/23; 45/7;
 46/28
 g.-dügi 45/27; 46/5
 g.-düm 38/23
 g.-ecegim 38/17
 g.-en 45/8
 g.-eyim 37/13
 g.-iceye 38/17
 g.-medi 42/4
 g.-mezseñ 43/5
 g.-sün 43/14
 g.-ün 42/16
 g.-üp 37/32; 38/25; 41/14; 41/8; 50/16
 g.-ürseñ 43/4
göñil: Kalpte var olan sevi, istek gibi
 duyguların kaynağı
 g.-lerince 50/21
gör-: Görmek 37/14
 g.-di 37/5; 41/5; 37/9; 38/14; 39/3;
 40/6; 42/27; 50/23
 g.-digi 41/1; 42/9
 g.-diginde 40/16
 g.-diler 37/25
 g.-dügi 42/7; 44/31
 g.-dügüm 37/6
 g.-dügüñ 37/10
 g.-dügünjizi 45/13
 g.-dük 40/8; 41/11; 41/11; 42/21
 g.-dükde 38/15; 43/16; 48/17; 48/8;
 50/15
 g.-düklerinde 37/18; 37/4; 50/11
 g.-düm 37/9; 40/16; 40/9; 41/22; 46/30
 g.-düm (düş) 41/15; 41/17
 g.-e 41/12; 43/33; 43/33; 43/7; 44/10;
 44/2; 47/12; 47/30
 g.-elüm 37/20
 g.-emezsiniz 43/3; 43/6
 g.-eyim 45/28
 g.-medüm 41/19; 44/28
 g.-mege 42/9; 42/12; 48/10
 g.-megin 49/15
 g.-mek 39/11; 48/11
 g.-mekle 42/35; 45/27
 g.-meyeyim 44/34
 g.-mezsiniz 44/23
 g.-mişler 40/5
 g.-üp 38/2; 39/13; 43/29
 g.-ür 45/12
görün-: Görünmek
 g.-mekle 38/10
 g.-üp 48/3
göster-: Göstermek, bildirmek
 g.-di 48/11
 g.-mişdür 41/28
götür-: Birlikte gitmek, beraber git-
 mek
 37/22; 45/27; 46/5; 43/16
 g.-di 43/17; 43/24
 g.-diler 37/28; 46/5; 50/13

g.-e bilürlerse 44/1
 g.-eceedür 48/21
 g.-mege 37/25; 37/32
 g.-ün 42/19; 43/11; 43/12
götürül-: Götürülmek
 g.-dükleri 43/18
 g.-dükde 39/1 (önemli)
göz: Göz
 g.-leri 42/24; 45/12; 48/10; 49/12
 g.-lerine 46/4
 g.-lerini 37/25; 43/29
 g.-lerini diküp 39/7
 g.-lerün 47/19
 g.-lerünüz 45/12
 g.-ünüz 45/20
guni: Neftâli'nin oğlu 46/24
gücin: Dar; güççükle
 g.-e gel-: Zoruna gitmek
 g.-di 48/17
gümiş: Gümüş 37/28; 44/2; 44/8;
 45/22
gün: Gündüz, gün 42/17; 50/3; 50/10
 g.-de 40/20; 42/18
 g.-den 40/13; 40/19
 g.-dür 40/12; 40/18
 g.-e 47/26; 48/15
 g.-inde 40/20
 g.-leri 47/29; 47/9; 50/3; 50/4
 g.-lerine 47/9
günâh: (Far.) Günah
 g.-ma 42/22
 g.-mı 50/17
günâhkâr: (Far.) Günah işleyen
 g. ol-: Günah sahibi olmak
 g.-am 39/9
günbegün: Gün gün
 39/10
güneş: Güneş
 37/9
güt-: Beklemek, takip etmek
 g.-erdi 37/2
 g.-erler 37/13; 37/16
 g.-mege 37/12
güzel: Hoş, güzel 39/6; 41/2; 41/18;
 41/22; 41/24; 41/26; 41/26; 41/4; 41/5;
 41/7; 49/21
 g.-ini 49/15
haber: (Ar.) Haber 45/16; 46/17
 h. al-: Haber bilgisi olmak
 h.-dum 41/15
 h. olun-
 h.-up 38/24
 h. vèr-: Haber vermek
 h.-e 46/28
 h.-üp 45/26; 46/31; 47/1
 h. vèril-: Haber verilme
 h.-üp 48/2
habrun: Yer adı
 h. (deresi) 37/14
habs: (Ar.) Hapis
 h.-de 42/17
 h. (idiler) 39/20
 h. ol-: Hapse atılmak

h.-unduğı 40/3
 h. eyle-: Hapsetmek
 h. -miş 41/10
habshane: (Ar.+Far.) Hapishane
 h.-nüzde 42/19
haci: Cād'un oğlu 46/16
hakikat: (Ar.) Hakikat, gerçek, doğru
 h. èt-: Gerçeği ortaya çıkarmak
 h.-üp 47/29
hakikat'el-hâl: (Ar.) Hakikatte
 47/18
hakık: (Ar.) Hak, adalet, doğruluk
 42/16
 h.-a 40/15
hakpây: (Ar.) Ayak tozu
 h.-ma 44/14
hâl: (Ar.) Hal, durum
 h.-ler 42/36
hâlâ: (Far.) şimdi, henüz 37/32; 41/33;
 42/13; 42/32; 44/30; 44/33; 45/8; 48/5;
 50/5; 50/17; 50/17; 50/21
halâş: (Ar.) Kurtulma, kurtuluş 45/7
 h.-uñ 49/18
halk: (Ar.) İnsanlar 41/55
 h.-a 47/23
 h.-ı 46/31; 47/21; 50/4; 50/8; 50/8
 h.-ma 42/6; 46/31
 h.-ından 39/11
 h.-ımı 47/12
 h.-um 41/40
 h.-uñuzı 45/18
hamül: Fâras'ın oğlunun adı 46/12
hanumân: (Far.) Ev bark
 h.-ma 45/8
harâc: (Ar.) Vergi
 h. ol-: Vergi olarak almak
 h.-undi 47/18
harşun: Lavi'nin oğlunun adı 46/11
haseb: (Ar.) Şeref, asillik; hısım ak-
 rabalık
 h.-iyle 41/40
hased: (Ar.) Haset
 h. çek-: Haset etmek
 h.-diler 37/11
haşron: Fâras'ın oğlunun adı 46/9;
 46/12
hasta: (Far.) Rahatsız
 h.-dur 48/1
hâşâ: (Ar.) Allah korusun 44/7; 44/17
hatâ: (Ar.) Yanlış 43/12
 h.-larımı 41/9
hatır: (Ar.) Düşünce, fikir, his
 h.-ında tutdı 37/11
 h.-ıñ 40/14
 h.-uma 41/9
 h.-ma 40/23; 42/9
 h.-ıñuzı 43/23
hayât: (Ar.) Canlılık
 h.-dadur 45/26; 45/28
 h.-uñuzun
 h. bul-: Canlanmak
 h.-dı 45/27
 h. vèr-: Canlandırmak

- h.-em 45/7
hayli: (Ar.) Epey, oldukça
 h. (zamān) 37/34
hayr: (Ar.) Hayır, iyilik 42/12; 48/15; 48/20; 48/20
hayr du'ā: (Ar.) Kişi için yapılan dua
 h.-sı 49/28
 h. ét-: Dua etmek
 h.-üp 48/15; 48/20; 49/28
 h. eyle-: Dua etmek
 h.-yüp 48/20
hāzır: (Ar.) Hazır
 h. tūr-: Hazırlanmak
 h.-anlaruḡ 45/1
 h.-duḡı 41/46
hāzırla-: (Ar.+T.) Hazırlamak
 43/16
 h.-dılar 43/25
hazz: (Ar.) Hoşa giden, hoşlanma
 h. eyle-: Hoşlanmak
 h.-diler 45/16
helāk: (Ar.) Mahvolma, çok acı çekme
 h. ol-: Mahvolmak
 h.-mayasız 45/11
hem: (Far.) Hem, ve 37/10; 37/8; 38/12; 38/14; 38/18; 38/25; 38/5; 39/23; 40/20; 40/5; 40/5; 41/10; 41/11; 41/11; 41/11; 41/19; 41/23; 41/42; 41/44; 41/48; 42/35; 42/7; 43/14; 43/28; 43/8; 43/8; 43/8; 44/2; 44/16; 44/16; 44/20; 44/3; 45/2; 45/8; 45/8; 45/10; 45/10; 45/15; 45/16; 45/23; 46/15; 46/34; 46/34; 46/7; 47/1; 47/17; 47/19; 47/19; 47/19; 47/24; 47/28; 47/3; 47/3; 47/4; 47/9; 48/20; 48/20; 48/4; 48/4; 49/26; 49/33; 49/7; 50/1; 50/13; 50/14; 50/18; 50/22; 50/23; 50/7; 50/8
hemān: (Far.) Hemen, hiç vakit kaybetmeden 38/23; 40/5; 41/25; 41/26
her: Bütün, her 38/9; 39/22; 39/23; 39/3; 39/8; 40/5; 40/17; 41/12; 41/48; 41/51; 42/25; 42/35; 43/21; 44/11; 44/5; 44/9; 45/13; 45/22; 46/1; 46/34; 47/20; 48/16
herkes: Herkes 41/43; 44/11; 44/13; 45/1
 h.-i 49/28
 h.-ün 44/1
hıfz: (Ar.) Saklama
 h.-i 45/5
hırman: (Far.) Harman
 h.-a 50/11
hiş(ı)m: (Ar.) Yakınlık, akrabalık 43/7
hiyānet: (Ar.) İtimadı, güveni kötüye kullanma
 h.-ini 50/17
 h.-lerini 50/17
hî(y)r 'adüllemî: (Ar.) Adüllemî Hî(y)r; Yahuda'nın dostu 38/12
hıys oğulları: Özel ad
 h.-ndan 49/32
hıysı 'afrun: Yer adı
 h.-dan 49/30; 50/13
 h.-uḡ 49/29
hiç: (Far.) Hiç 37/10; 41/19; 41/38
hikmet: (Ar.) Sebep, hikmet
 h.-i 48/14
hîr: Özel ad 38/1
hısāb: (Ar.) Hesap
 h.-a 41/49
hişār: (Ar.) Kale
 h.-i 49/6
hişşe: (Ar.) Pay, nasip 48/22
hiżmet: (Ar.) Hizmet
 h.-inde 50/11
 h. ét-: hizmet etmek
 h.-erdi 39/4
 h. eyle-:
 h.-ye 40/4
hoş: (Far.) Hoş, güzel, kendinden geçme
 h.-dur 43/28
 h. (midur) 43/27
 hoş tūt-:
 h.-uḡ 43/23
hoşluk: (Far.+T.) Hoşluk, güzellik
 h.-da 40/14
hūfım: Bünyamin'in oğlu 46/21
hımsi: (Ar.) Beşte bir, beş beölükte bir bölük vergi 41/34; 47/26
 h.-ni 47/24
huşūs: (Ar.) Konu, iş, şekil
 h.-i 43/18
 h.-ında 42/21
 h.-ında 42/9
huşım: Dān'ın oğlu 46/23
hużūr: (Ar.) Hazır bulunma
 h.-ma 46/29
 h.-ında 41/37; 41/37; 43/14; 43/15; 44/14; 45/3; 47/18; 48/15
 h.-ından 41/46; 47/10
 h.-unda 38/7; 38/10; 40/14
 h.-uḡ 49/15
hüçüm: (Ar.) Saldırış, saldırma
 h. ét-: Saldırmak
 h.-üp 43/18
hükım: (Ar.) Hüküm, emir
 h. eyle-: Hüküm vermek
 h.-ye 49/16
hünēr: (Ar.) Marifet, ustalık
 h.-lü 47/6
ıraq: Uzak
 ı.-dan 37/18
ıрмаk: İrmak
 ı.-uḡ 41/1; 41/3; 41/17
 ı.-dan 41/2; 41/3
 ı.-dan (çıkuḡ) 41/18
ışmarla-: İsmarlamak
 ı.-dı 40/4
ı-: İmek fiili, cevher fiili
 ı.-di 37/2; 37/3; 37/4; 37/4; 37/7; 37/9; 37/24; 38/5; 38/11; 38/15; 38/27; 38/30; 38/7; 39/10; 39/19; 39/2; 39/22; 39/22; 39/23; 39/23; 39/3; 39/3; 39/3; 39/3; 39/6; 39/6; 40/10; 40/17; 40/22; 41/10; 41/10; 41/12; 41/18; 41/19; 41/2; 41/21; 41/22; 41/23; 41/3; 41/46; 41/5; 41/54; 41/54; 41/54; 41/56; 41/57; 41/57; 41/6; 41/7; 42/5; 42/6; 42/23; 42/23; 43/1; 43/12; 43/21; 43/21; 43/25; 43/32; 43/32; 44/14; 46/1; 46/15; 46/19; 46/23; 46/27; 47/11; 47/13; 47/13; 47/22; 47/22; 47/26; 47/28; 48/10; 48/14; 48/14; 49/7; 49/7; 50/12; 50/13; 50/22
 ı.-diler 39/20; 40/4; 46/12; 46/17; 46/21; 46/26; 47/9; 48/10; 48/15
 ı.-dügini 38/16; 38/25; 42/1; 43/22; 47/6; 49/15
 ı.-düm 48/11
 ı.-ken 37/2; 37/28; 37/29; 40/11; 40/5; 41/56; 48/7; 48/7; 50/17; 50/26
 ı.-se: 37/35; 37/36; 39/3; 39/6; 39/8; 39/12; 39/22; 39/23; 40/22; 41/13; 41/54; 42/8; 42/13; 42/16; 42/19; 44/10; 44/17; 44/5; 45/22; 46/1; 46/17; 47/11; 47/14; 47/16; 47/24; 47/29; 48/14; 49/19; 49/23; 49/23; 50/12; 50/4; 50/6
 ı.-em 43/14
 ı.-eḡüz 42/19
ıbā: (Ar.) Çekinme, razı olmama; tikslenme
 ı. eyle-: Razı olmamak
 ı.-yüp 39/8
ıbkā: (Ar.) Evvelki halinde bırakma
 ı.- eyle-: Bırakmak
 ı.-dı 40/21
'ıbranî: (Ar.) Yahudî kavminden olan
 39/14; 39/17; 41/12
 'ı.-ler 43/32
 'ı.-lertuḡ 40/15
ıbrāhim: (Ar.) Hz. İbrahim 48/15; 48/16; 49/30; 50/13
 ı.-e 50/24
 ı.-i 49/31
ıç: İç, içeri
 ı.-inde 37/24; 41/38; 41/48; 45/6
 ı.-inden 44/5
ıç-: İçmek
 ı.-diler 43/34
 ı.-dügı 44/5
ıçün: İçin 37/22; 37/34; 37/8; 37/8; 38/26; 38/9; 39/5; 39/8; 39/10; 39/11; 39/14; 39/17; 40/14; 41/15; 41/35; 41/36; 41/49; 41/55; 41/57; 42/15; 42/21; 42/27; 43/18; 43/18; 43/22; 43/24; 43/7; 43/7; 43/9; 44/32; 45/19; 45/19; 45/23; 45/27; 45/3; 45/5; 45/5; 45/7; 46/5; 47/17; 47/17; 47/20; 47/22; 47/23; 47/24; 47/24; 47/24; 48/4; 49/30; 50/11; 50/13; 50/14
ıflas: (Ar.) Bitirme, tüketme
 ı. olun-: Tükenmek
 ı.-dı 44/28
ıfrās: (Ar. ifrās) Parçalara ayırma, ayrılma

i. olun-: Parçalara ayrılmak
i.-dı 37/33
ihbar: (Ar.) Haber verme, bildirme
37/2
i.- eyle-: Haber vermek
i.-di 37/2
ihsân: (Ar.) Bağış yapmak, ihsanda bulunmak 47/29
ihtiyâr: Yaşlı
i.-ları 50/7
ihyâ: (Ar.) Diriltme, canlandırma
i.êt-: Canlandırmak
i.-düh 47/25
i. eyle-: Diriltmek
i.-ye 50/20
iğzâr: (Ar.) Hazırlama, hazır etme
i.êt-: Hazırlamak
i.-mezsem 43/9
i. eyle-: Hazır etmek
i.-di 47/2; 47/7
iki: İki sayısı 38/14; 38/21; 40/2; 41/1; 41/32; 41/50; 42/37; 43/15; 48/1; 48/5; 49/14
i. (cân) 46/27
i.- (kerre) 43/10
i. (oğul) 44/27
i.-si 40/5
i.-sini 48/13
ikinci: ikinci, sıra sayısı 41/43; 47/18
i.-nüñ 41/52
i. (yılı) 45/6
ikrâr: (Ar.) Tasdik, kabul, ikrar
i.- eyle-: Tasdik etmek
47/29
ile: İle bağlama edatı 37/2; 37/2; 37/25; 37/31; 37/35; 38/14; 38/20; 39/2; 39/14; 39/21; 40/4; 41/12; 41/14; 42/24; 42/25; 42/30; 42/32; 42/33; 42/38; 42/4; 42/7; 43/16; 43/16; 43/18; 43/3; 43/32; 43/4; 43/8; 44/1; 44/11; 44/16; 44/17; 44/26; 44/29; 44/30; 44/31; 44/33; 44/34; 45/13; 45/2; 45/23; 46/26; 46/5; 47/12; 47/17; 47/30; 48/16; 48/22; 48/22; 49/11; 49/11; 49/24; 49/29; 49/30; 50/26; 50/4
i.-dür 42/13
ilk: Önce, ilkin 38/6; 38/7; 41/51; 46/8; 48/14; 48/18; 49/3
illâ: (Ar.) Ancak 42/34
imâm: (Ar.) İmam
i.-ı 41/45; 41/50; 46/20
i.-laruñ 47/22; 47/22; 47/26
imdi: Şimdi 40/9; 41/33; 41/40; 42/6; 43/19; 43/26; 44/11; 45/13; 47/4; 50/16; 50/21
imtihân: (Ar.) Deneme, sınama
i. ol-: sınav olmak
i.-una 42/16
i.-ürsüniz 42/15
imtînâ: (Ar.) Çekinme, geri durma
i.êt-: Çekinmek, geri durmak
i.-üp 37/35; 48/19

in-: İnmek
i.-diler 42/3
i.-ecegim 37/35
i.-mege 46/3
i.-üñ 42/2
i.-üp 46/4
inan-: İnanmak
i.-mazdı 45/26
inâyet: (Ar.) Lütuf, ihsan, iyilik
i. eyle-: İyilik etmek
i.-sün 43/14
izzet: (Ar.) İzzet, itibar, şeref
i.-üm 49/6
i.-ümi 45/13
i.-üñ 49/3
incit-: İncitmek
i.-diler 49/23
indür-: İndirmek
i.-di 49/15
i.-miş 44/31
i.-ürsünüz 44/29
i.-ürsüniz 42/38
inek: İnek 41/18; 41/19; 41/2; 41/3; 41/20; 41/26; 41/27
i.-ler 41/4
i.-leri 41/4; 41/20
i.-lertüñ 41/3
inşâ: (Ar.) Yapmak, meydana getirmek
i. eyle-: Yapmak
i.-di 41/51
inzal: (Ar.) İndirme, bırakma
i.êt-: İndirmek, bırakmak
i.-erdi 38/9
i'lâm: (Ar.) Bildirme, bildirilme 38/13
i. eyle-: Bildirmek
i.-di 41/25
i. ol-: Bildirilme
i.-unup 38/13
iplik: İp 38/28; 38/30
irsâl: (Ar.) Gönderme, gönderilme
i. eyle-: Göndermek
i.-di 45/5
irtihâl: (Ar.) göç, göç etme
i. eyle-: Göç etmek
i.-di 49/33
i. ol-: Göç etmek
i.-urum 49/29
isâharoñ: Liya'nın oğlu 46/13
işhak: (Ar.) Hz. İshak 48/15; 49/31
i.-a 50/24
i.-uñ 46/1; 48/16
iskân: (Ar.) Oturma; yerleşme
i.êt-: Yerleşmek
i.-üp 47/11
ism: (Ar.) Ad, isim
i.-inden 48/6
ismâ'illü: (Ar.+T.) İsmaili kabilesi, taifesi
i.-lere 37/28
i.-lerüñ 39/1
i.-lere 37/27
i.-lertüñ 37/25

isrâyl: (Ar.) Hz. Yakup Peygamberin lakabı 37/3; 37/13; 42/5; 43/11; 43/6; 45/28; 46/1; 46/30; 46/5; 46/8; 47/2; 47/31; 47/31; 48/2; 48/11; 48/14; 48/20; 48/21; 48/8; 49/16; 49/28; 50/25
i.-de 49/7
i.-e 43/8; 46/2
i.-i 49/2; 50/2
i.-üñ 45/21; 46/29; 47/29; 48/10; 48/13; 48/13; 49/24
issahar: Kemikli eşek 49/14
iste-: İstemek
i.-di 43/30
istihzâ: (Ar.) Alay etme
i.-ya 39/17
i.-ya (tuta) 39/14
istikbâl: (Ar.) Gelecek zaman
i.-ine 46/28; 46/29
istimâ: (Ar.) Dinleme, işitmek
i. eyle-: Dinlemek
i.-yüñ 49/2
iş: İş 44/15
i.-i 40/17
i.-ini 39/11
işhad: (Ar.) Şahit getirme, şahit olarak gösterme 43/3
işit-: İşitmek, duymak
i.-diler 45/2; 45/2
i.-dügünde 39/15
i.-dügüñ 41/15
i.-dükde 37/21
i.-düm 37/17; 42/2
i.-mekle 39/19
işidil-: İşitilmek
i.-di 45/16
işle-: İşlemek
i.-r 39/3
i.-r 39/22
i. (idi) 39/23
i.-yecek 39/22
işte: İşte 37/7; 37/9; 37/9; 38/13; 37/19; 37/25; 37/29; 38/23; 38/24; 38/27; 39/8; 40/6; 41/18
41/19; 41/2; 41/22; 41/23; 41/29; 41/3; 41/41; 41/5; 41/6; 41/7; 42/13; 42/2; 42/28; 42/35
43/21; 44/16; 44/7; 45/12; 47/1; 47/23; 47/23; 48/1; 48/11; 48/2; 48/21; 48/4; 50/18; 50/5
iştirâ: (Ar.) Satın alma, alınma
i.-sı 49/32
i. eyle-: Satın almak
i.-yüñ 42/2
itdür-: İttirmek
i.-üp 44/11
ittihâd: (Ar.) Birleşme
i.êt-: Birleşmek
i.-mesün 49/6
iz(i)n: İzin
i.-üñ 41/44
ķabâhat: (Ar.) Uygunsuz hareket, çirkin hareket

k.-i 39/9
 k.-ini 44/16
ķābil: (Ar.) Hz. Adem'in küçük oğlu Habil'i öldüren büyük oğlu 37/27
ķaç: Kaç, soru edatı
 k. (yaş) 47/8
ķaç-: Kaçmak
 k.-dı 39/12; 39/13; 39/18
 k.-up 39/15
ķadar: (Ar.) Denli, kadar, nicelik
 40/4; 41/49; 43/12; 43/15; 44/1; 45/23; 48/7
 k.-sın 44/18
ķādir: (Ar.) Kudret sahibi, güçlü
 37/4; 44/26; 48/10
 k. (allahınun) 49/24
ķaftan: Bir çeşit uzun, süslü giyisi
 37/3; 37/32; 37/33
 k.-ı 37/31; 37/32
 k.-ını 37/23; 37/23; 37/31
ķāhet: Lavi'nin oğlu 46/11
ķahpe: (Ar.) Namussuz kadın 38/21; 38/21; 38/22
 k.-dür 38/15
ķahlık: (Ar.+T.) Kıtılık, kuraklık
 41/30; 41/50; 41/54; 41/56; 41/56; 41/57; 42/5; 43/1; 45/11; 47/4; 47/13; 47/20
 k.-dan 41/31; 41/36
 k.-ı 41/30; 41/36
 k.-ıdur 41/27
 k.-ına 42/19; 42/33
 k.-ınun 45/6
 k.-un 41/54
ķal-: Kalmak; beklemek, durmak
 k. 38/11
 k.-dı 38/11; 38/24; 39/20; 41/49; 42/38; 44/20
 k.-madı 47/16; 47/18
 k.-mağla 41/55
 k.-mamağla 47/15
 k.-sun 42/19; 44/33
 k.-urum 43/14
ķaldur-: Yukarı kaldırmak
 47/30
 k.-maya 41/44
 k.-up 37/25; 39/15; 40/19; 43/29; 45/19
ķāle evvel: (Ar.) Çok önceden beri; Kalû belâda 41/21
ķalk-: Kalkmak
 44/4
 k.-dı 46/5
 k.-dılar 37/35
 k.-up 37/7; 38/19; 43/8; 43/13; 43/15; 43/30
ķan: Kan 37/31
 k.-ı 42/22; 49/11
 k.-ını 37/26
 k. dök-: Kan akıtmak
 k.-meñ 37/22
ķanda: Nerede, nereden
 k. (varayım) 37/30

k.-dur 38/21
ķānun: (Ar.) Nizam, kaide, kural
 k. eyle-: Nizamlamak, kaideleştirmek
 k.-di 47/26
ķapu: Kapı 43/19
ķārbān: (Far.) Kervan
 k.-ı 37/25
ķarındaş: Kardeş 42/13
 k.-ı 38/29; 38/30; 42/3; 42/38; 42/4; 43/29; 44/20; 45/14; 48/19
 k.-ına 38/9; 43/30
 k.-ınun 38/9
 k.-ıña 38/8
 k.-ıñuzı 43/7; 43/13
 k.-lardur 49/5
 k.-ları 37/11; 37/12; 37/2; 37/27; 37/4; 37/8; 38/11; 42/4; 42/6; 44/14; 44/33; 45/15; 45/16; 45/3; 50/8; 50/14; 50/15; 50/18
 k.-larımı 37/16
 k.-larına 37/10
 37/23; 37/26; 37/30; 37/5; 37/9; 42/28 ; 45/1; 45/3 ; 45/4 ; 46/31; 47/3; 50/24
 k.-larından 37/4; 38/1; 47/2; 49/26
 k.-larımı 42/7; 42/8 ; 45/15 ; 45/24; 47/11; 47/12
 k.-larınun 37/14; 37/17; 48/6; 50/17
 k.-larıña 48/22
 k.-larıñı 47/6
 k.-larız 42/32
 k.-larum 46/31; 47/1
 k.-larıñ 37/10; 37/13; 47/5; 49/8
 k.-larıña 45/17
 k.-larıñuzdan 42/19
 k.-um 45/12
 k.-umızı 37/26
 k.-umuz 37/27; 44/26
 k.-umuzı 43/4
 k.-umuzun 42/21
 k.-unun 38/8; 44/23
 k.-unız 43/7
 k.-unuz 42/15; 43/3 ; 43/5; 43/6 ; 43/29; 44/19; 44/26; 45/4
 k.-unuzı 42/16; 42/20 ; 42/33; 42/34; 42/34; 43/14
ķar(ı)n: Karnı
 k.-larına 41/21; 41/21
 k.-ında 38/27
ķasāvetlû: (Ar.+T.) Gamlı, kederli, tasalı 45/5
 k.-dür 40/7
 k.-dürler 40/6
ķaşd: (Ar.) Kasıt, niyet 37/18
 k. ét-: Niyet etmek
 k.-di 50/20
 k.-dünüz 50/20
 k. eyle-: Kasdeylemek
 k.-diler 37/18
ķāse: (Far.) Çini, fağfur gibi maddelerden yapılan çanak 44/5; 44/12; 44/16; 44/17
 k.-mi 44/2; 44/2
 k.-si 40/11

k.-sine 40/11
 k.-sini 40/13
 k.-yi 40/11; 40/21
ķassāb başı: Kasapların başı 39/1; 40/3; 40/4
 k.-nun 41/10; 41/12
ķat: Çeşit, çeşitli
 k. (beş) 45/22
ķat: kat, huzur, yan
 k.-ında 44/32
ķatu: Çok, miktarca bol 41/49; 43/1
ķatl: (Ar.) Öldürme
 k. ol-: Öldürülmek
 k.-una 44/9
ķatlan-: Katlanmak, tahammül etmek
 k.-dum 49/18
ķav(i)m: (Ar.) Kavim 50/20
 k.-ine 49/16; 49/33
 k.-üme 49/29
ķayın ata: Dünür
 k.-ñ 38/13
 k.-sına 38/25
ķāyil: (Ar.) Razi olmuş, boyun eğmiş
 k. ol-: Boyun eğmek
 k.-madı 39/10
ķāyim: (Ar. kāyim) Ayakta bulunan, ayakta duran
 k. ÷ur-: Ayakta durmak
 k.-dı 37/7
ķaz-: Kazmak
 k.-duğum 50/5
ķazan-: Elde etmek, kazanmak
 k.-dukları 46/6
ķazīb: (Ar.) Asa, sopa; budak
 k.-i 49/10
ķaşşāp başı: Kasapları başı 37/36
 k. (foñfara) 37/36
ķedhūdā: (Far.) Kāhya
 k.-sı 39/4
ķefil: (Ar.) Kefalet eden
 k.- ol-: Kefalet etmek
 k.-up 44/32
 k.-urum 43/9
ķemāl: (Ar.) olgunluk, yetkinlik
 k.-i 49/3
ķemlik: (Far.+T.) kötülük, fenalık
 44/4; 50/20
 k.-i 43/6; 50/15
 k. ét-: Fenalık yapmak
 k.-diler 50/17
ķemük: Kemik
 k.-lerimi 50/25
ķemüklü: Kemikli
 k. (eşek) 49/14
ķen'ān: (Ar.) Hz. Yakup'un memleketi bugünkü Filistin 37/1; 42/13; 42/29; 42/32; 42/5; 42/7; 45/17; 45/25; 46/6; 46/12; 46/31; 47/1; 47/13; 47/14; 47/15; 47/4; 48/3; 48/7; 49/30; 50/5; 50/13
ķen'ānī: (Ar.+Far.) Filistinli, Kenanlı 38/2
ķen'āniyye: (Ar.) Kenanlı biri

k.-nüñ 46/10	37/17; 37/19; 37/20; 37/22; 37/25;	kişi: İnsan, şahıs 43/24; 44/17; 47/2
ken'ânî: (Ar.+T.) Kenanlı, Filistinli	37/26; 37/30; 37/32; 37/33; 37/35;	k.-ler 42/19; 43/18; 47/6
k.-lar 50/11	37/4; 37/5; 37/6; 37/8; 37/9; 37/9;	k.-lerdür 46/32
kenâr: (Far.) kenar, kıyı, uç	38/1; 38/11; 38/11; 38/14; 38/16;	k.-leri 37/28; 43/17
k.-ında 41/3; 41/17; 49/13	38/16; 38/17; 38/20; 38/21; 38/23;	k.-leriz 42/11; 42/31
kendü: Kendi 38/1; 38/12; 38/6;	38/24; 38/25; 38/25; 38/25; 38/26;	k.-lersiñiz 42/34
39/11; 39/16; 39/19; 39/6; 40/9; 41/10;	38/27; 38/30; 38/8; 39/3; 39/11; 39/14;	ko-: Komak, bırakmak
41/12; 41/8; 42/25; 42/27; 42/27;	39/14; 39/15; 39/17; 39/18; 39/19;	44/1; 44/2; 48/18; 50/5
42/35; 42/35; 43/16; 43/33; 44/11;	39/20; 39/7; 39/8; 39/9; 40/1; 40/1;	ķ.-dı 38/3; 38/4; 39/6; 40/3; 41/42;
46/31; 46/4; 47/20; 48/18; 48/20;	40/15; 40/15; 40/16; 40/18; 40/20;	41/45; 41/48; 41/48; 41/51; 41/52;
49/16; 49/28; 49/33; 49/33; 50/2	40/22; 40/4; 40/6; 40/7; 40/8; 40/8;	42/17; 43/23; 48/14
k.-den 38/14; 38/19	40/9; 40/9; 41/13; 41/15; 41/15; 41/16;	ķ.-dılar 38/29; 50/8; 50/11
k.-lere 42/29	41/17; 41/17; 41/22; 41/25;	ķ.-duğna 48/14
k.-lerüñ 37/32	41/2841/32; 41/33; 41/34; 41/36;	ķ.-duğını 48/17
k.-me 50/5	41/38; 41/39; 41/41; 41/44; 41/49;	ķ.-duñuz 42/36
k.-müz 47/19	41/51; 41/52; 41/54; 41/55; 41/55;	ķ.-mamaķ 38/9
k.-nüñ 38/9; 41/43; 48/13; 48/13	41/9; 42/1; 42/12; 42/13; 42/14; 42/14;	ķoca baba: Yaşlı baba
k.-ñüze 45/19	42/16; 42/18; 42/2; 42/2; 42/2; 42/21;	ķ.-muz 44/20
k.-ye 38/23; 39/3	42/22; 42/23; 42/25; 42/28; 42/28;	ķ.-ñuz 43/27
k.-yi 45/1	42/29; 42/31; 42/33; 42/34; 42/35;	ķocalıķ: Yaşlılık krş. ķocalıķ
kerem: (Ar.) İyilik; soyluluk	42/36; 42/37; 42/38; 42/4; 42/9; 43/11;	ķ.-ında 37/3; 44/20
k. ét-: İyilik yapmak	43/14; 43/16; 43/18; 43/18; 43/18;	ķ.-umu 42/38; 44/29
k.-üp 50/4; 50/17	43/2; 43/2; 43/20	ķ.-dan 48/10
k. eyle-:İyilik yapmak 37/16; 38/25;	43/21; 43/23; 43/25; 43/27; 43/29;	ķocalıķ: Yaşlılık krş. ķocalıķ
40/14; 44/33; 47/4; 48/9	43/3; 43/3; 43/5; 43/6; 43/6; 43/7;	ķ.-ını 44/31
k.-di 39/21	43/7; 43/8; 43/8; 44/10; 44/10; 44/15;	ķoci: Süslü, kapalı araba krş. ķoçi
kermi: Rubil'in oğlu 46/9	44/15 ; 44/16; 44/17; 44/17; 44/18;	ķ.-sma 41/43
kerre: (Ar.) Defa, kez	44/20; 44/20; 44/21; 44/22; 44/23;	ķoçi: Süslü, kapalı araba krş. ķoci
43/10; 43/18; 43/20	44/24; 44/25; 44/26; 44/27	ķ.-lar 50/9
keñudâ: (Far.) Kâhya	44/27; 44/31; 44/32; 44/4; 44/4; 44/7;	ķoduķ: Sıpa, eşek yavrusu
39/5; 44/12	44/7; 44/9; 45/11; 45/12; 45/17; 45/17;	ķ.-ını 49/11; 49/11
k.-sma 43/16; 43/19; 44/1; 44/4	45/18; 45/19; 45/26; 45/28; 45/3; 45/4;	ķol: Kol
keyflü: (Ar.+ T.) Sağlıklı, memnun	45/4; 45/6; 45/7; 45/8; 45/9; 45/9;	ķ.-ları 49/24
43/34	46/15; 46/18; 46/2; 46/20; 46/25;	ķon-: Konmak, bir yerde konaklamak,
kezib: Yer adı	46/26; 46/28; 46/28; 46/3; 46/30;	oturmak
k.-de 38/5	46/30; 46/31; 46/31; 46/34; 47/1;	ķ.-dı 38/1
ķıl-: Yapmak	47/11; 47/15; 47/16; 47/18; 47/18;	ķ.-up 40/19
ķ.-am (bâķî) 45/7	47/19; 47/23; 47/23; 47/25; 47/26;	ķonak: Ev, hane
ķalıç: Kılıç	47/29; 47/29; 47/3; 47/4; 47/5; 47/9;	ķ.-a 43/21
ķ.-um 48/22	48/1; 48/11; 48/15; 48/15; 48/16;	ķ.-da 42/27
ķ.-ları 49/5	48/17; 48/18; 48/19; 48/20; 48/20;	ķonıl-: Bırakılmak
ķırıl-: Kırılmak	48/21; 48/22; 48/3; 48/4; 48/9; 48/9;	ķ.-an 43/12; 43/18
ķ.-maya 41/36	49/1; 49/10; 49/14; 49/17; 49/22;	ķ.-dı 50/26
ķırķ: Kırķ sayısı	49/25; 49/29; 49/30	ķork-: Korkmak
ķ. (gün) 50/3	49/30; 50/2; 50/4; 50/4; 50/5; 50/6;	ķ.-arım 42/18
ķırķ-: Kesmek, yün kesmek	50/6; 50/11; 50/12; 50/13; 50/15;	ķ.-dılar 42/35
ķ.-mağâ 38/13	50/16; 50/16; 50/17; 50/17; 50/19	ķ.-ma 46/3
ķırķacı: Koyun yünü kesicisi	50/20; 50/24; 50/25	ķ.-mañ 43/23; 50/19; 50/21
ķ.-larına 38/12	ķim: Kim, ki 43/22; 44/5; 46/34; 49/9	ķ.-up 43/18
ķırmızı: Kırmızı renk 38/28; 38/30	k.-de 44/9; 44/10	ķoşdur-: Hızlandırmak
ķuşşâ: (Ar.) Hikâye, macera	k.-dür 48/8	ķ.-up 46/29
ķ.-ları 42/29	k.-üñ 38/25	ķoy-: bırakmak
ķız: Kız	ķimse: Kimse 39/9; 41/15; 45/1	ķ.-a 48/17
ķ.-ı 38/12; 41/45; 41/50; 46/15; 46/18;	k.-leri 47/2	ķ.-acaķdur 40/13
46/20; 46/25	ķimsene: Kimse 44/16	ķ.-alar 40/15
ķ.-ını 38/2	ķin: (Ar.) Öç almak için yapılan gizli	ķ.-an 43/22
ķ.-ları 37/35	düşmanlık 37/5	ķ.-up 37/34; 42/25; 47/29; 48/13
ķ.-larını 46/7; 46/7	k. tüt-: Gizli düşmanlık beslemek	ķ.-uñ (bırak-) 42/33
ķ.-larınıñ 46/15	k.-dılar 37/5	ķoyun: Koyun 47/3; 47/17
ķızķarındaş: Kızkardeş	k.-mışlar 37/8	ķ.-larını 38/13
ķ.-ı 46/17	ķise: (Far.) Kese	ķoyun çobanı: Koyun çobanı, sığırt-
ķi: Ki (bağlama edatı, bağlama zamiri)	k.-lerini 42/35	maç
37/10; 37/13; 37/14; 37/15; 37/17;	k.-si 42/35	ķ.-nı 46/34

koşun çobānları: Koyun çobanları 46/32
koşun kişiler: Koyun çobanları
 k.-yüz 46/34
köle: Köle, hizmetçi 39/17
 k.-rj 39/19
 k.-si 41/12
kucaqla-: Kucaklamak, sarılmak
 k.-dı 48/10
kul: Kul, hizmetkar 44/10; 44/17
 k. ol-: Hizmetçi olmak
 k.-up 44/33
 k.-ı 45/21
 k.-ı ol-: Hizmetçisi olmak
 k.-dı 49/15
 k.-lar 43/18; 44/9; 47/19; 47/25
 k.-ları 40/20; 45/16; 50/7
 k.-ların 44/23a
 k.-larına 40/20; 41/10; 41/38; 44/19;
 44/21; 50/2
 k.-larınuñ 41/37; 47/4; 50/17
 k.-lariyz 44/16
 k.-larız 50/18
 k.-larunuñ 44/16
 k.-laruñ 42/10; 42/11; 42/13; 44/31;
 44/7; 46/34; 47/3; 47/4
 k.-laruñdan 44/9
 k.-uñ 43/28; 44/18; 44/18; 44/24;
 44/27; 44/30; 44/31; 44/32; 44/33
kulak: Kulak
 k.-larına 50/4
 k.-ına 44/18
kum: Kum
 k.-ı 41/49
kur-: Kurmak, hazırlamak
 k.-dılar (sofrayı) 43/32
 k.-uñ 43/31
kurban: (Ar.) Kurban
 k.-lar 46/1
kurd: Kurt, yırtıcı hayvan
 k (gibi) 49/27
kurtar-: Kurtarmak
 k.-dı 48/16
 k.-mağa 37/21
 k.-mağ 37/22
kuş: Kuş
 k.-lar 40/17; 40/19
kuvvet: (Ar.) Güç, kuvvet
 k.-de 49/24
 k.-üm 49/3
 k.-üñ 49/3
kuvvetlen-: (Ar.+T.) Kuvvetlenmek,
 güçlenmek
 k.-üp 48/2
kuyı: Kuyu krş. **kuyu**
 k.-ya 37/29
kuyu: Kuyu krş. **kuyı** 37/24
 k.-da 37/29
 k.-dan 37/28; 41/14
 k.-laruñ 37/20
 k.-ya 37/22; 37/24; 40/15
küçük: Küçük 42/15; 42/20; 42/34;
 43/29; 43/33; 43/33; 44/20; 44/23;

44/26; 44/26; 48/19
 k.-de 44/12
 k.-i 42/13; 42/32
 k.-lerini 50/8
 k.-leriñüzi 50/21
 k.-ün (en küçük çocuk) 44/2
küçüklük: Küçüklük
 k.-ümüzden 46/34
lābān: Beri' an'ın oğlu 46/18; 46/25
lavi: Hz. Yakup'un oğlu 49/5
 l.-nün 46/11
lāzım: (Ar.) Lazım, gerekli 42/19
 l. ol-: gerekli olmak
 l.-an 42/33
lebbeyk: (Ar.) Buyurunuz
 l. (dēdi) 46/2
lekin: (Ar.) Lakin 48/19
libās: (Far.) Elbise
 l.-ı 39/12
 l.-ından 39/12
 l.-ını 39/13; 39/15; 39/16; 39/18;
 41/42; 49/11
limān: (Yun.) Gemiler için doğal ya
 da yapay sığınak
 l. ol-:
 l.-a 49/13
liya: (Lea) Hz. Yakup'un ilk karısı
 l.-nuñ 46/15
 l.-ya 46/18
 l.-yı 49/31
luḡ: (Ar.) Sevgi, iyilik 39/21
 l. bul-: İyilik görmek
 l.-dum 50/4
 l. ēt-: İyilik etmek
 l.-üp 50/17
 l. eyle-: 44/18
luḡ-ı naḡar: (Ar.) İyi gözle bakma
 l.-ını 39/4; 39/21; 47/25
 l.-ıñı 47/29
luza: Yer adı
 l.-da
lücce: (Ar.) Engin su
 l.-nün 49/25
māfım: Bünyamin'in oğlu 46/21
mağara: (Ar.) Mağara
 m.-da 49/29; 49/30
 m.-nuñ 49/32
 m.-sında 50/13
maḡbus: (Ar.) Hapsolünmüş, bir yere
 kapatılmış 40/5
 m.-ları 39/20; 39/22
 m. ḡal-: Hapsolmek
 m.-sun 42/19
 m. ol-: Hapsolmek
 m.-uñ 42/16
maḡşūlāt: (Ar.) Hasıl olan, elde edilen
 şeyler 41/47
 m.-dan 47/24
maḡsup: (Ar.) Hesabedilmiş
 m. eyle-: Hapsetmek
 m.-di 40/20
maḡşūs: (Ar.) Birine ayrılmış olan
 m.-dur 40/8

maḡfele: Özel yer adı 50/13
 m.-nün 49/30
māmelek: (Ar.) Varı yoğu, her şeyi
 m.-i: 39/5; 47/1
 m.-ni 39/4; 39/6; 46/6
 m.-üñ 45/10
māmelik: (Ar.) Varı yoğu, olanca şey
 m.-ini 46/32
mandra: (Yun.) Koyun ve keçi gibi
 hayvanların barındırıldığı, süt türünleri-
 nin elde edildiği yer.
 m.-sı (koyun) 47/17
mañşib: (Ar.) Makam, derece
 m.-ımu 41/13
 m.-ında 40/21
 m.-uğa 40/13
manḡar: (Ar.) Bakılan, nazar edilen
 39/6
ma'adā: (Ar.) Den başka
 m. (avratlarından) 46/26
ma'an: (Ar.) Birlite, bereber 50/7
ma'lūm: (Ar.) Bilinen, belli
 m. eyle-: Bilmek
 m.-di 41/39
medḡ: (Ar.) Övgü, övme
 m. ēt-: Övmek
 m.-eceklerdür 49/8
meger: (Far.) Meğer, oysa ki 42/1;
 48/14
mekrūh: (Ar.) İğrenç, tiksinti duyulan
 43/32
 m. tūt-: Tiksinmek
 m.-arlar 46/34
melik: (Ar.) Allah'ın adlarından biri
 48/16
melik: (Ar.) Melik, hükümdar 37/8
 m.-i 41/46
 m.-ine 40/1
 m.-inüñ 40/1
 m.-lere 49/20
 m.-ünüñ 40/5
 m.-üñ 39/20
melikayal: Beri' an'ın oğlu 46/17
mel'ūn: (Ar.) Lanetlenmiş
 m. ol-: Lanetlenmek
 m.-sun 49/7
mem: Özel ad
 m.-lerüñ 49/25
memrā: Yer adı 50/13
 m.-nuñ 49/30
menessā: Hz. Yusuf'un çocuklarından
 birinin adı 46/20; 48/14; 48/20; 48/5;
 50/23
 m. (kodı) 41/51
 m.-nuñ 48/14; 48/17
 m.-ya 48/20
 m.-yı 48/1; 48/13
merār: Lavi'nin oğlu
 m.-ı 46/11
merhamet: (Ar.) Şefkat gösterme,
 acıma
 m. eyle-: Acımak
 m.-ye 43/29

mevlüd: (Ar.) Doğma, dünyaya gelme m.-i (gününde) 40/20
meyvedâr: (Ar.) Yemişli, yemiş veren 49/22; 49/22
mezâr: (Ar.) Kabir, ölüntün gömüldüğü yer 49/30; 50/13 m.-a 37/35; 42/38; 44/29; 44/31 m.-da 50/5 m.-mda 47/30
mı: Mı soru edatı 37/8; 43/7 m.-dur 37/32; 43/27; 43/29; 43/7; 44/19; 45/3
mışrılı: (Ar.+T.) Mısırlı 39/1; 39/2 m.-lar 45/2; 46/34; 47/15; 50/3 m.-lara 41/55; 43/32; 43/32; 43/32 m.-laruñ 47/20 m.-nuñ 39/5
mışr: (Ar.) Mısır şehri 40/1; 40/1; 40/5; 41/19; 41/29; 41/30; 41/33; 41/34; 41/36; 41/41; 41/43; 41/44; 41/45; 41/46; 41/46; 41/48; 41/53; 41/54; 41/55; 41/56; 45/18; 45/19; 45/20; 45/26; 45/8; 46/20; 47/11; 47/13; 47/14; 47/15; 47/20; 47/21; 47/26; 47/27; 47/28; 47/6; 48/5; 50/7 m.-a 37/25; 37/28; 39/1; 41/57; 43/15; 45/4; 46/26; 46/27; 46/3; 46/4; 46/6; 46/7; 46/8; 48/5; 50/14 m.-da 37/36; 42/1; 42/2; 42/3; 45/13; 46/27; 47/29; 50/22; 50/26 m.-dan 43/2; 45/25; 47/30 m.-uñ 41/8; 45/9; 45/23
mışrılı: (Ar.+T.) Mısırlı olan m.-lara 41/56
mi: Mi soru edatı 37/10; 37/8; 42/22 m.-dür 37/32; 42/16; 44/5 m.-siniz 44/15 m.-yiz 41/38
midyânelü: (Ar.+T.) Midyanlı 37/28
midyâni: (Ar.) Midyanlı tüccarlar m.-ler 37/36
mıkdâr: (Ar.) Parça, bölük, kısım 43/2; 44/25
mil: (Ar.) Bir kilometreye yakın uzaklık 48/7
mırâg: (Ar.) Ölenin geride bıraktığı mal mülk 48/4 m.-larında 48/6
mücbince: (Ar.+T.) Lazım gelen, gerektiren 39/17; 45/21
mufazzal: (Ar.) Başkalarına göre üstün tutulmuş m. ol-: Üstün tutulmak m.-mazsın 49/4
muhaqqak: (Ar.) Doğruluğu belli olmuş 42/20
muhtar: (Ar.) Seçilmiş, seçkin m.-uñ 49/26
muqâbele: (Ar.) Karşılık verme, karşılama m.-sinde 47/16; 47/17
muqarrer: (Ar.) Kararlaştırılmış 41/32 m. et-: Kararlaştırmak

m.-di 41/13
muqayyed: (Ar.) Kayıtlı, bağlı 39/6; 39/8
murâd: (Ar.) Arzu, istek, dilek m.-ları 49/6
mürür: (Ar.) Geçme, geçip gitme m.-ından 39/7
müddet: (Ar.) Zaman 39/7
mühr: (Far.) Mühür, imza m.-ini 41/42 m.-iñi 38/18
mükerrer: (Ar.) tekrarlanmış, tekrar edilmiş 41/32
mülk: (Ar.) Mülk, varlık 47/11 m.-i 49/30; 50/13 m.-ler 47/27
münâsip: (Ar.) Uygun, yerinde 40/5; 41/11
münselik: (Ar.) Yola giren 48/15
mürr: (Ar. mürr) Acı 37/25
mürre sâfi: (Ar.) Saf, katıksız acı 37/25; 43/11
müsemmä: (Ar.) Adlanmış, adlı 48/6
müşâvere: (Ar.) Danışma m.-sine 49/6
müteberrer: (Ar.) Allah'a sonsuz itaat eden m. ol-: itaat etmek m.-alum 44/16
müteqavvî: (Ar.) Kuvvetlenen m. ol-: Kuvvetlenmek m.-dılar 49/24
müteselli: (Ar.) Avunan, acıyı kederi unuttur gibi olan 38/12 m. ol-: Avunmak m.-duqdan 38/12
naql: (Ar.) Bir şeyi başka yere götürme n. et-: Götürmek n.-diler 45/27 n.-dügümüzde 44/24
nâm: (Ar.) İsim, ad, nam 38/1; 38/2; 39/1
naşb: (Ar.) Geçirme, dikme, görevlendirme n. eyle-: geçirmek 47/6 n.-di 41/43 n.-düm 41/41 n.-ye 41/33
nazar: (Ar.) Bakma, bakış n.-ıñuzda 50/4 n.-um 44/21
ne: Ne 37/10; 37/15; 37/20; 37/26; 38/16; 38/18; 38/29; 39/22; 39/23; 39/3; 41/55; 43/7; 44/16; 44/16; 44/16; 44/5; 45/6; 49/10 n. (kadar) 44/1 n.-dür 42/28; 44/15; 46/33; 47/3 n.-si 39/8; 46/1
nefâyis: (Ar. nefâis) Güzel beğenilir şeyler 49/20
neftâli: Hz. Yakup'un oğlu 49/21 n.-muñ 46/24

ne' amân: Bünyamin'in oğlu 46/21
nere: Hangi yer n.-de 37/16 n.-den 42/7
nesl: (Ar.) Nesil, kuşak 38/9; 38/9 n.-inden 48/19 n.-üñe 48/4 n.-üñi 45/7; 48/11
nesne: Nesne 38/10; 41/32; 47/18 n.-ler 38/25 n.-lerden 40/1 n.-ye 39/6 n.-yi 37/11; 39/9
neşv ü nemâ: (Ar.) Yetişip büyüme n. bul-: Büyülemek n.-up 47/27 n. eyle-: Büyülemek n.-yüp 48/4
nevha: (Ar.) Sesli ağlama n. et-: Sesli ağlamak n.-diler 50/10
nice: Nasıl, bir süre 38/12; 39/9; 40/22; 41/13; 41/54; 42/22; 43/14; 44/34; 44/8; 47/11; 48/19; 50/12; 50/6
niçün: Nasıl, niçin 40/7; 42/1; 43/6; 44/4; 44/7; 47/15; 47/19
nidâ: (Ar.) Seslenme, ses verme n. et-: Seslenmek n.-diler 41/43
nihâyet: (Ar.) Son 40/14
nîk: (Far.) İyi, güzel, hoş 39/6
nol-: Ne olmak n.-a: 37/13
o: O, sıfat, işret sıfatı 41/9; 43/12; 43/15; 49/20
o (oğlan): 37/20; 37/31; 42/28; 42/37; 44/18; 44/23; 44/29; 44/31; 45/26
o: zamir 37/35; 38/12; 39/8; 39/12; 39/22; 41/11; 42/21; 42/38; 42/6; 43/34; 44/14
o-nuñ: 39/12
o-nuñla: 43/9
obir: Öbür 41/3; 47/21
o-leruñ: 43/34
oğlak: Oğlak 37/31; 38/17
o-ı: 38/20; 38/23
oğlan: Çocuk, delikanlı, genç 37/2; 37/30; 44/22; 44/30; 44/31; 44/32; 44/33; 44/33; 44/34
o-ı: 43/8; 44/20
o-ları: 48/16
o-larını: 49/1
o-uñ: 42/22
oğlancık: Küçük erkek çocuk 41/12
oğ(u)l: Oğul, erkek evlat 38/3; 38/4; 38/5; 41/50; 44/27
o-ı: 37/34; 38/6; 38/7; 42/32; 43/29; 46/10; 46/23; 46/8; 47/29; 48/14; 50/23
o-um: 38/11; 38/26; 42/38; 43/29; 45/28; 48/19; 49/3; 49/9
o-uma: 37/35

o.-umı 42/37
o.-umunğdur
o.-uñ 45/9; 48/2
o.-uñuñ (mıdur) 37/32
o.-ları 37/2; 37/2; 37/35; 42/5; 45/10;
45/21; 46/10; 46/11; 46/12; 46/12;
46/13; 46/14; 46/15; 46/16; 46/17;
46/17; 46/18; 46/19; 46/21; 46/22;
46/24; 46/25; 46/27; 46/5; 46/8; 46/9;
49/8; 50/12; 50/13; 50/23
o.-larına 42/1; 49/33; 50/25
o.-larından 37/3
o.-larını 46/7 ; 46/7 ; 48/1; 48/8; 50/23
o.-larınığ 45/10; 46/15; 46/26; 46/7;
46/7; 46/8
o.-larıyız 42/11; 42/13
o.-larumdur 48/9
o.-laruğ 45/10; 48/5
ohat: Şemun'un oğlu 46/10
ok: Ok
o.-lar (atdılar) 49/23
ol: O, (zamidir)
37/13,37/14; 37/33; 38/14; 38/16;
38/17; 38/18; 38/25; 38/3; 39/13; 39/4;
42/12; 43/23; 43/27; 43/27; 40/10;
48/15; 48/20; 44/10; 44/17; 46/2; 48/1;
48/19; 48/19; 48/9; 49/19
ol: O, (sıfat) 41/30; 41/31; 41/4; 41/7;
41/7; 47/14; 47/17; 47/18; 48/15;
48/16; 50/11; 50/11
o. (âdem) 37/15; 37/17; 43/17; 43/3;
43/5; 43/7
o. (âdeme) 43/6; 43/11; 43/13
o. (âdemler) 44/3; 43/15; 43/33
o. (âdemleri) 43/24
o. (âdemlerüñ) 44/4
o. (âdemün) 43/14; 44/26
o. (alaca kıaftanı) 37/32
o. (arığ) 41/24
o. (aşmada) 40/10
o. (bir) 43/14
o. (bolıgıñ) 41/47
o. (cümle) 41/40
o. (çirkin) 41/4
o. (düş) 37/19
o. (ğalle) 41/36
o. (kıaftanı) 37/31
o. (kişi) 43/24
o. (kişiler) 43/18
o. (kişileri) 43/17
o. (kıyu) 37/24
o. (mışırılunuğ) 39/5
o. (avrat) 39/10
o. (vilâyetde) 43/1
o. (vilâyetün) 42/30; 42/33
o. (yerün) 38/21
o. (zamân) 38/1
ol-: Olmak
o.-a 44/10; 44/31; 47/24; 49/8; 49/12;
49/13; 49/14; 49/17; 49/22
o.-acağımı 49/1
o.-acağ 41/31; 41/36; 44/34
o.-acağdur 41/31; 44/31; 45/6; 48/19;

48/19
o.-acağlardur 49/10
o.-alar 49/26
o.-alım 47/25
o.-alum 44/16; 47/19
o.-am 39/9
o.-an 37/22; 37/23; 38/14; 38/21;
39/22; 39/23; 40/7; 40/17; 41/38;
41/48; 41/48; 41/53; 42/19; 42/30;
42/33; 42/33; 43/14; 43/26; 43/33;
45/13; 45/23; 46/31; 47/9; 48/3; 49/22;
49/29; 49/30; 49/32; 50/10; 50/13
o.-anlar 45/2
o.-anlaruğ 47/24
o.-asm 45/10
o.-asımız 44/10
o.-asız 46/34
o.-avuz 44/9
o.-ayım 41/40; 43/9; 44/32
o.-dı 37/1; 38/1; 38/12; 38/27; 39/11;
39/15; 39/18; 39/19; 39/7; 40/1; 40/20;
41/13; 41/37; 42/13; 42/32; 42/35;
43/2; 43/21; 43/23; 44/24; 47/20;
47/27; 49/15; 49/25; 49/32; 50/9
o.-dıgınuğ 41/32
o.-dılar 37/27; 43/34; 49/24
o.-dugımı 43/6
o.-dugıñ 40/13; 40/14
o.-dugıñuzı 42/33
o.-duğda 41/8; 44/3
o.-duğdan 38/12; 47/18
o.-duğtan 41/1; 41/53; 50/3
o.-madı 39/10
o.-madın 44/4
o.-mağla 39/2; 42/20; 47/4
o.-mağ 39/10
o.-mağsızın 41/44
o.-mağuz 45/5
o.-maya 38/11; 47/19
o.-mayacağı 38/9
o.-mayalum 38/23
o.-mayasız 42/20; 45/11
o.-mayınca 43/3; 43/5; 44/26
o.-maz 48/18
o.-mazsa 44/30
o.-mazsın 49/4
o.-mış 41/10
o.-mış (idi) 43/12
o.-mıyacağ 44/34
o.-sağ (gerek) 37/8
o.-sayduğ 43/10
o.-sun 38/29; 41/36; 44/10; 44/17;
44/21; 48/5; 49/7
o.-sunlar 47/4; 47/6; 48/6; 48/6
o.-uñ 42/16; 49/1
o.-up 37/24; 37/25; 38/3; 38/4; 39/21;
40/2; 40/4; 41/14; 41/32; 44/32; 44/33;
47/29; 48/19; 48/21; 49/2; 49/4; 49/21;
49/26
o.-ur 37/20; 45/11; 45/20; 49/27
o.-urdu 39/2
o.-ursa 42/38; 44/22; 44/26; 44/29;
46/33

o.-ursıñuz 42/15
o.-urum 43/9; 49/29
o.-uruz 44/31; 47/15
olun-: Olunmak
o.-a 42/16; 44/9
o.-dı 37/33; 44/28; 47/18
o.-duğı 40/3
o.-up 38/13; 38/24
o.-ur 42/22; 45/19
omuz: Omuz
o.-ımı 49/15
on: On sayısı
o. (kıarındaşı) 42/3
on: Şehir adı
o. (şehrinün) 41/45; 41/50; 46/20
onan: Yahuda'nın oğlu 38/4; 38/9;
46/12; 46/12
o.-a 38/8
on altı: Onaltı sayısı
o. (cân) 46/18
on bir: Onbir sayısı 37/9
on dört: Ondört sayısı
o. (cân) 46/22
on iki: Oniki sayısı 49/28
o. (kıarındaş) 42/13
o. (oğı) 42/32
on yedi: Onyedı sayısı 37/2
o. (yıl) 47/28
ora: Ora
o.-da 38/2; 39/11; 39/20; 41/12; 43/25;
43/30; 45/11; 46/3; 48/7; 49/31; 49/31;
49/31; 50/10
o.-dan 42/2; 42/26; 49/24
o.-ya 39/1; 42/2
orta: Orta
o.-sında 37/7; 48/16
oña: Oda
o.-ya 43/30
otla-: Yayılmak
o.-rlar 41/2
o.-rlar (idi) 41/18
otlağ: Hayvanların yayılacağı yer 47/4
otur-: Oturmak
47/6
o.-dı 38/14; 48/2
o.-dığı 37/1
o.-dılar 37/25; 43/33
otuz: Otuz sayısı 41/46
otuz üç: Otuzüç sayısı 46/15
öl-: Ölmek
ö.-dığı 38/24
ö.-dıgını 50/15
ö.-diler 46/12
ö.-eyim 46/30
ö.-iyorum 50/5; 50/24
ö.-mekle 44/20
ö.-meye 47/29
ö.-meyevüz 42/2; 43/8 ; 47/19
ö.-mezden 45/28; 50/16
ö.-müşdür 42/38
ö.-ür 44/22
ö.-ürüm 48/21
ö.-ürüz 47/19

öldür-: Öldürmek 42/37	p. götür-: Hediye etmek	sâhar: Şemun'un oğlu 46/10
ö.-di 38/7; 38/10	p.-üñ 43/11	şâhib: (Ar.) Sahip
ö.-diler 49/6	rabb: (Ar.) Allah 38/7; 39/2; 39/21;	ş.-i 46/3; 48/19; 48/4; 49/10
ö.-elüm 37/20	39/23; 39/23; 39/3; 39/5	şâhir: (Ar.) Büyücü
ö.-mege 37/18	r.-üñ 38/7; 38/10; 39/5	s.-lere 41/24
ö.-mekden 37/26	râhil: Hz. Yakup'un karısı 48/7	şâhir: Menessâ'nın çocuğu
'ömr: (Ar.) Hayat, yaşam süresi 47/9;	r.-e 46/25	s.-üñ 50/23
47/9	r.-üñ 46/19; 46/22; 49/25	şahrâ: (Ar.) Kır, ova, çöl
'ö.-inüñ 47/28	ra' mesis: (Ar.) Eski Mısır'ın	ş.-da 37/15; 39/5
öñ: Ön, huzur, yan	vilayetlerinden biri 47/11	şak: Sap
ö.-inde 47/7; 49/30; 50/13; 50/18	râst: (Far.) Doğru; uygun	s.-ından 41/5
ö.-ümde 40/9	r. getir-: Uygun bulmak	s.-da: 41/22
ö.-ünde 41/43; 41/46; 42/24; 43/19;	r.-ür 39/3; 39/23	şakî: (Ar.) Saki 40/23
43/33; 45/1; 47/19; 47/2	recâ: (Ar.) Ümit, umma	s.-si 40/1; 40/5; 40/13
ö.-ündekilerden 43/34	r.-larına 49/26	şakî başı: Sakilerin başında bulunan
ö.-ünjde 47/15	redd: (Ar.) Geri döndürme, döndü-	40/2; 40/9; 41/9
ö.-ünce 46/28	rülme	s.-yı 40/20; 40/21
öğünjüce: Öncelikle, da evvel 45/5;	r. ét-: Geri döndürmek	şakîlik: (Ar.+T.) İçki dağıtıcılığı 40/21
45/7	r.-e 50/15	şâkin: (Ar.) Sakin, oturan 37/1; 45/10;
öp-: Öpmek	refaka: Hz. İshâk'ın eşi	49/13
ö.-di 50/1	r.-yı 49/31	s. (idi) 50/22
ö.-üp 45/15; 48/10	rehin: (Ar.) Tutu, ödünç alınan eşya	s. ol-: Oturmak, yerleşmek
ört-: Gizlemek, saklamak	38/17,38/18	s.-asız 46/34
ö.-miş 38/15	r.-i 38/20	s.-dı 37/1; 47/27
örtün-: Gizlenmek, saklanmak	r. vër-: Ödünç vermek 38/17	s.-sunlar 47/4; 47/6
ö.-di 38/14	r.-eyim 38/18	şakla-: Saklamak
örtü: Örtü	rif atlü: (Ar.+T.) Askeri bir yüksek	s.-mazız 47/18
ö.-sini 49/11	rütbe	ş.-sunlar 41/35
öte: Öte, ileri	r. ét-: Yükseltmek	şâlem: Neftâli'nin oğlu 46/24
ö.-de 50/10	r.-üp 40/13	şalivër-: Bırakmak
ö.-sindedür 50/11	roş: Bünyamin'in oğlu 46/21	ş.-di 45/24
ötüri: Dolayı, sebebiyle 41/31; 50/20	rubil: Hz. Yakup'un oğlu 37/21;	şalivëril-: Bırakılmak
öyle: Öyle 43/16; 43/25; 48/18	37/22; 37/29; 42/22; 42/37; 46/8; 48/5;	ş.-di 44/3
pādān arām: Yer adı	49/3	ş.-miş 49/21
p.-da 46/15	r.-üñ 46/9	şalkum: Salkım
p.-dan 48/7	rüh: (Ar.) Ruh	ş.-ları 40/10
päre: (Far.) Parça, bölük	r.-u 41/38	şalfanat: (Ar.) Sultanlık 49/10
p.-lerine 37/28	rüsvâ-yı 'âlem: (Far.+Ar.) Dünyanın	s. (mî) 37/8
pay: (Far.) Hisse 43/34	en aşağılık insanı 38/23	şāmār: Yahuda'nın ilk oğlu 'ayer'in
p.-ı 47/24; 49/24	rüsvâyilik: (Ar.+T. rüsvâ) Rezil,	karısı 38/6; 38/11; 38/18; 38/24
p.-ımı 43/34	itibarsız	ş.-a: 38/11; 38/13
p.-lar 43/34	r.-lerini 37/2	şan-: Zannetmek
p.-larından 43/34	rüyâ: (Ar.) Düş	ş.-urdu 41/1
pek: Pek 41/19; 41/31; 41/56; 44/20;	r.-larında 46/2	şanat: (Ar.) Hüner, marifet, iş
47/13; 49/23; 50/9	şabâh: (Ar.) Sabah 40/6; 41/8; 44/3	ş.-uñuz 47/3; 46/33
perākende: (Far.) Dağıtma, dağınık	ş.-dan 49/27	şaña: Sana 37/10; 38/16; 38/18; 41/39;
49/7	şādık: (Ar.) Sadık, sadakat sahibi	42/37; 42/37; 43/29; 43/4; 43/9; 43/9;
pes: (Far.) Sonra, öyle 37/11; 37/17;	42/11; 42/19; 42/31; 42/34	44/32; 44/8; 45/19; 47/5; 48/2; 48/22;
37/20; 37/23; 37/27; 38/11; 38/11;	ş.-dur 38/26	48/5; 48/5; 49/25; 49/25; 49/25; 49/8;
38/16; 38/26; 39/16; 39/6; 40/20;	şādık ol-: Sadakat sahibi olmak	50/17; 50/18; 50/6
41/14; 41/17; 41/24; 41/38; 41/46;	ş.-duñuñuzı 42/33	şārâ: Aşır'in kızının adı 46/17
42/17; 42/20; 42/25; 42/29; 42/3;	şayudun: (Sayda) Yer adı	şarây: (Ar.) Saray
42/36; 42/5; 43/15; 43/24; 43/33;	ş.-a 49/13	s.-ına 47/14
44/24; 44/6; 45/13; 46/1; 46/5; 46/27;	şafnat fâ'nah: Firavun'un Yusuf'a	şäre: (Ar.) Hz. İbrahim'in karısının adı
47/1; 47/11; 47/17; 47/20; 47/31;	verdiği ad 41/45	s.-yi 49/31
48/10; 48/5; 50/15; 50/17; 50/2; 50/25;	şag: Sağ, diri, canlı 48/14; 48/17;	şarık: 38/25
50/5	48/18	ş.-unı 38/18
pesend: (Far.)Beğenme, seçme	ş. (midur) 43/27; 43/7; 45/3	şarıl-: Sarılmak
p. ol-: Seçmek, beğenmek	ş.-dur 43/28	ş.-up 45/14; 46/29
p.-dı 41/37	ş.-ında 48/13,48/13	şat-: Satmak
pışkeş: (Far.) Hediye, armağan	ş.-sın 46/30	ş.-alum 37/27
p.-i 43/15; 43/26	şâğlık: Sağlık	ş.-ar 42/6
p.-i (hâzırladılar) 43/25	ş.-ımı 43/27	ş.-dı 41/56; 47/20

ş.-dılar 37/28; 37/36
 ş.-duğunuz 45/4; 45/5
 ş.-madılar 47/22
şatun: Bedelini ödeyerek birşey alma
 ş. al-: Satın almak 47/19
 ş.-acağız 43/4
 ş.-anlardan 47/14
 ş.-dı 39/1; 47/20; 49/30
 ş.-dum 47/23
 ş.-madı 47/22
 ş.-mağa 42/10; 42/3; 42/5; 42/7; 43/20
 ş.-mağ 41/57; 43/22
 ş.-mış 50/13
 ş.-uñ 43/2 ; 44/25
savt-ı bülend: (Ar.+Far.) Kuvvetli ses, seda 45/2
sayıł- Sayılmak
 s.-madan 41/49
sāyir: (Ar. sā'ir) Diğer, başka 42/5
sazlık: Sazları bol olan yer
 s.-da 41/18; 41/2
sebīl: (Ar.) Su dağıtılan yer 49/17
secde: (Ar.) Secde
 s. eyle-: Eğilmek, yer öpmek
 s.-di 47/31
segirt-Koşmak
 44/4
selāmet: (Ar.) Selamet 44/17
selāmetlik: (Ar.+T.) Selamet
 s.-ini 37/14; 37/14
semiz: Bakımlı, semiz 41/2; 41/18;
 41/20; 41/4
semizlik: Bakımlılık
 s.-inden 45/18
semt: (Ar.) taraf, cihet, yön
 s.-inde 47/11
sen: Sen zamiri 38/23; 39/9; 41/40;
 43/8; 44/18; 44/21; 45/10; 45/11;
 46/30; 49/3; 49/3
 s.-de 48/20
 s.-den 39/9; 41/40; 48/4
 s.-i 37/1; 40/13; 40/19; 41/41; 45/11;
 46/3; 46/4; 48/20; 48/4; 48/4; 49/8
 s.-üñ 37/10; 41/15; 41/39; 41/44; 47/6;
 48/4; 48/6; 49/18
 s.-üñle 46/4
sene: Yıl, sene
 s.-lerinüñ 47/9; 47/9
seped: (Far.) Sepet 40/16; 40/18
 s.-de 40/17
 s.-den 40/17
sarāy: (Far.) Büyük konak, saray
 s.-ında 45/16
sered: Zābulun'un oğlu 46/14
sert: Sert, katı
 s. söyleş-: Ağır konuşmak
 s.-di 42/7; 42/30
sev- Sevmek
 s.-dügi 44/30
 s.-dügini 37/4
 s.-er 44/20
 s.-erdi 37/3
seyr: (Ar.) Seyir, temaşa

s. ét-: Temaşa etmek
 s.-meye 41/45
sıbt: (Ar) Torun
 s.-larıdır 49/28
 s.-larunuñ 49/16
sığır: Sığır 47/17
 s.-ları 47/1
 s.-larını 46/32; 50/8
 s.-laruñ 45/10
sıg-: Sığmak
 s.-maduğı 41/49
sık-: Sıklamak
 s.-ardum 40/11
sıkıl-: Daralmak, sıkılmak
 s.-dı (cāni) 41/8
sıkt: (Ar.) Ağırlık, yük 45/22
sıklet: (Ar.) Ağırlık, yük
 s.-ini 42/21
sınur: (Yun. sınır) Sınır, hudut
 s.-ı 49/13
 s.-inuñ 47/21
sırrlu: (Ar. sirr +T.) Sırlı 49/6
sıfyon: Cād'un oğlu 46/16
silah: (Ar.) Silah
 s.-larıdır 49/5
siyāhat: (Ar. seyāhat) Yolculuk, gezi
 s.-leri 47/9
 s.-üm 47/9
siz: 42/14; 42/16; 42/16; 42/19; 42/22;
 2/9; 44/10; 44/17; 44/27; 45/8; 50/20
 s.-de 42/16
 s.-de midür 42/16
 s.-den 42/16
 s.-e 41/55; 42/14; 42/22; 42/34; 43/14;
 43/23; 45/12; 45/18; 45/7; 47/16;
 47/23; 49/1; 49/1
 s.-i 46/33; 47/23; 48/21; 50/21; 50/24;
 50/24; 50/25
 s.-ünle 44/23
 s.-üñ 37/7; 43/6; 45/20; 47/24; 47/24
 s.-üñle 42/38; 43/3; 43/5; 43/14; 48/21
sofra: (Ar.) Sofra
 s.-yı (kuruñ) 43/31
şol: Sol taraf 48/14
 s.-unda 48/13
soñ:Son 49/1
soñra: Sonra 37/25; 38/12; 38/12;
 38/24; 38/30; 39/7; 40/1; 40/13; 40/19;
 41/1; 41/27; 41/30; 41/31; 41/4; 41/6;
 41/53; 43/2; 44/4; 45/15; 46/30; 47/10;
 47/15; 47/18; 48/1; 48/4; 48/6; 49/33;
 50/14; 50/3; 50/450/5
şor-: Sormak
 s.-up 38/21; 43/27; 43/7
şoy-: Çıkarmak, soymak
 s.-dılar 37/23
söyle-: Söylemek
 s.-yüp 39/14
 s.-di 37/5; 44/6; 50/21
 s.-dügi 44/2; 45/27; 49/28
 s.-dügüm 41/28
 s.-düğünüz 43/27; 43/29
 s.-r 39/10; 44/7

s.-r (iken) 50/17
 s.-rdi 37/22
 s.-rim 45/12
 s.-sün 44/18
 s.-yelüm 44/16
 s.-yerek 39/19
 s.-yüñ 40/8
 s.-yüp 37/9; 39/17; 41/9; 42/29; 42/37;
 43/3 ; 46/2; 47/5; 50/4
söyleş-: Söyleşmek
 s.-di 42/7; 42/24; 42/30; 42/7
 s.-diler 43/19; 45/15
 s.-mege 37/4
 s.-üp 50/4
söz: Söz 41/37; 44/18
 s.-ine 44/2; 47/30
 s.-ler 39/17; 49/21; 49/28
 s.-lere 43/7
 s.-leri 37/8; 44/6; 44/7
 s.-lerini 39/19; 44/24; 45/27
 s.-leriñüz 42/16; 42/20
 s.-leriñüze 44/10
şu: Su
 37/24; 43/24; 49/4
 s.-dan 49/12
su'al: (Ar.) Sorma, sorulma
 s. ét-: Soru sormak
 s.-üp 37/15; 40/7; 44/19
şuclu: Suçlu, kusurlu 43/9
 s.-yız 42/21
 s. ol-: Kusurlu olmak
 s. -ayım 44/32
şuçsız: Suçsuz 44/10
suğara: (Ar.) Evlenmekle meydana
 gelen yakınlık 41/8
şulb: (Ar.) Züriyet
 s.-inden 46/26
şultān: (Ar.) Sultan
 s.-ı 42/30; 42/33; 45/9
 s.-um 42/10
 s.-uma 47/18
 s.-umdan 47/18
 s.-umuñ 47/18; 47/25
şun-: Uzatmak, sunmak
 s.-dı 38/28
sunı: Cād'ın oğlu 46/16
sükün: (Ar.) Durma; oturma
 s. ét-: Yerleşmek, oturma
 s.-mekle 47/4
sürü: Sürü, topluluk hali krş. **sürü**
 46/32
 s.-lerden 38/17
 s.-leri 37/2; 47/1; 47/17
 s.-lerime 47/6
 s.-lerine 47/4
 s.-lerini 37/16; 47/17; 50/8
 s.-leriñizün 47/16
 s.-leriñüzi 47/16
 s.-leriñ 37/14; 45/10
 s.-si 47/17; 47/18
 s.-sini 37/12
sürü: Sürü, topluluk hali krş. **sürü**
 s.-lerini 46/6; 46/32

s.-sinûñ 38/12
şarâb: (Ar.) Şarap 49/11
 ş.-dan 49/12
şark: (Ar.) Doğu 41/23; 41/27
şark yeli: (Ar.+T.) Doğu rüzgarı
 ş.-nden 41/6
şas- Şaşmak
 ş.-dukları 45/3
şavul: Ken' âniyye'nin oğlu 46/10
şedîd: (Ar.) şiddetli, katı 50/10; 50/11
şehim: Yer adı
 ş.-de 37/12; 37/13
 ş.-e 37/14
şehr: (Ar.) Şehir
 ş.-den 44/4
 ş.-e 44/13
 ş.-inûñ 41/45; 41/50; 46/20
 ş.-lerde 41/48
 ş.-lere 47/21
 ş.-lerûñ 41/35; 41/48
 ş.-ûñ 41/48
şem'un: 42/36; 48/5; 49/5
 ş.-i 42/24; 43/23
 ş.-uñ 46/10
şemron: İlsâharon'un oğlu 46/13
şerî'at: (Ar.) Doğru yol 49/10
şey: Harhangi bir şey 40/15; 43/16
 ş.-leriyle 45/23
şeyh: (Ar.) Kabile reisi
 ş.-leri 50/7
şikâr: (Far.) Av
 ş.-dan 49/9
 ş.-i 49/27
şila: Yahûda'nın oğlu 38/11; 38/14;
 38/5; 46/12
 ş.-ya 38/26
şilo: Hz. Yakup'un oğlu 49/10
şimden: Bundan sonra 46/30
şimdi: Şimdi, şu an 37/20; 45/5
 ş.-ye (dek) 43/10; 44/28
şol: Sıfat 39/20; 49/30
 ş. (âdemden) 38/25
şöyle: Şöyle 39/19; 41/49
şu'a: Kenani bir insan 38/2
 ş.-nuñ 38/12
tâ: (Far.) Ta ki, kadar, değin 37/10;
 38/11; 39/16; 42/15; 45/11; 46/34;
 48/15; 49/10; 49/26; 50/20
ta'accüb: (Ar.) Şaşa kalma
 t. ét-: Şaşıp kalmak
 t.-üp 43/33
ta'am: (Ar.) Yemek, aş
 t.-ından 40/17
tabut: (Ar.) Tabut, sandık
 t.-a 50/26
tafsîl: (Ar.) Etraflı olarak, etraflıca
 43/7
tağciğaz: Tepecik
 t.-laruñ 49/26
tahammül: (Ar.) Dayanma, katlanma
 t.-ét-: Dayanmak
 t.-üp 43/31
 t.-meyüp 45/1

tahkâk: (Ar.) Doğru olup olmadığını
 araştırma 37/33; 37/35; 50/24
tahkâkan: (Ar.) Gerçekten 42/21
tahsîl: (Ar.) Elde etme, toplama
 t. ét-: Toplamak
 t.-üp 41/35; 41/48
taht: (Far.) Taht 41/40
tağ: Takmak, geçirmek
 t.-dı (boğazına) 41/42
tâkat: (Ar.) Güç, kuvvet
 t.-ümün 49/3
taqrîr: (Ar.) Anlatma, anlatış
 t. ét-: Anlatmak
 t.-üp 40/9
 t.-dügümüzde 41/12
 t. eyle-: Anlatmak
 di 41/8
talap: (Ar.) İsteme, istenme
 t. eyle-: İstenmek 43/9
 t. ol-: İstenilmek
 t.-unur 42/22
tanış- Tanışmak
 t.-dum 41/24
tañm- Hürmet etmek, saygı
 göstermek; af dilemek; yüceltmek
 t.-alar 49/8
 t.-dılar 42/6; 43/26; 43/28
 t.-up 37/10
 t.-urlar 37/7; 37/9
tarîl- Küsmek, üzülmek
 t.-dı 39/19
taş: Taş
 t.-i 49/24
taşı- Taşımak
 t.-mağa 49/15
taşkın: Taşkın
 t. ol-: Dışarı taşmak
 t.-up 49/4
taşra: Dışarı
 t.-ya 39/12; 39/13; 39/15; 39/18; 43/31
tavar: Mal
 t.-larıñuzı 45/17
 t.-laruñ 47/18
ta'bir: (Ar.) Tabir, yorum
 t.-e 40/5; 41/11
 t.-i 40/12; 40/18
 t.-ler 40/8
 t. ét-: Yorumlamak
 t.-er 41/8; 41/15
 t.-er (yoğ) 40/8
 t.-ersin 41/15
 t.-di 41/12; 41/13
 t.-dügini 40/16
 t.-eyle-: Yorumlamak
 t.-di 41/12
 t.-miş 40/22
tarîk: (Ar.) yol
 t.-da 42/4
tarla: Tarla, arazi 47/24; 49/30
 t.-nuñ 37/7; 41/48; 49/32
 t.-sında 49/29
 t.-sındadır 49/30
 t.-sını 47/20

t.-sinuñ 50/13
tavk: (Ar.) Gerdanlık
 t.-i 41/42
ta'yın: (Ar.) Erzak
 t.-i 47/22; 47/22
ta'yîn: (Ar.) Ayırma, belli etme
 t. ét-: Belirlenmek
 t.-üp 39/4
 t. eyle-: Belirlenmek
 t.-sün 41/34
tednîs: (Ar.) Kirlenme
 t. eyle-: Kirlenmek
 t.-dün 49/4
tefe'ül: (Ar.) Fal açma, fala bakma
 t.-ét-: Fala bakma, hayra yormak
 t.-e 44/15
 t.-dügi 44/5
tefrîk: (Ar.) Ayırma, seçme 49/7
teğarrüb: Gurbette olma
 t.-eyle-: Gurbette olmak
 t.-yüp 42/7
 t.-di 46/1
tekrâr: (Ar.) Yine, bir daha 38/5;
 41/5; 44/25; 46/4
telef: (Ar.) Yok etme, öldürme
 t. ét-: Yok etmek
 t.-eceedür 41/30
temâm: (Ar.) Tamam 41/1; 43/2;
 43/21; 44/12; 46/18; 47/18; 49/33
 t. ol-: tamamlanmak
 t.-duktan 41/53; 50/3
 t.-iyor 50/3
 t.-up 47/29
te'hîr: (Ar.) Geriye bırakma
 t. ét-: Ötelemek
 t.-me 45/9
tercih: (Ar.) Daha çok beğenme, üstün
 tutma
 t. eyle-: Birinden biri istemek
 t.-di 48/20
tercümân: (Ar.) Çevirici, tilmaç 42/23
tesellî: (Ar.) Avutma, avundurma
 t. al-: Avutmak
 t.-mağdan 37/35
 t.-vêr-: Avutmak
 t.-mege 37/35
 t.-üp 50/21
teslîm: (Ar.) Teslim
 t. ét-: Bırakmak, vermek
 t.-mişdür 39/8
 t. eyle-: Vermek, teslim etmek
 t.-di 39/22; 39/4
teveccüh: (Ar.) Yönelme, çevrilme
 t. ét-: Yüz çevirmek, yönelmek
 t.-e 46/28
tevlîd: (Ar.) Doğurma, doğurtma;
 meydana getirme
 t.-ét-: Doğurtmak
 t.-dügün 48/6
tezevvüc: Evlenme, zevce edinme
 t. eyle-: Evlenmek 38/8
tırâş: (Far. terâş) Saç sakalı kesme işi,
 yülüme

t. ol-: Saç sakalı kesmek
 t.-up 41/14
ticâret: (Ar.) Alım satım
 t. eyle-: Ticaret yapmak
 t.-yeceksiniz 42/34
timnag: Yer adı 38/12; 38/14; 38/14
 t.-e: 38/12; 38/13
tiz: (Far.) tez çabuk 41/32; 43/30;
 45/9; 49/23
tiz endâz: (Far.) Hızlı atıcılar
 t.-lar 49/23
toğ-: Doğmak
 t.-an 48/5
 t.-dı 41/50
 t.-duğum 48/15
 t.-miş 37/3; 43/33; 44/20
 t.-miş (idi) 48/14
 t.-miş (oğulları) 46/27
 t.-mişdur 48/18
 t.-mişuğ 41/51
 t.-up 50/23
 t.-uracak (zamânda) 38/27
toğış: Doğmuş
 t.-ma 43/33
toğur-: Doğurmak krş. **toğur-**
 t.-dığı 38/5
 t.-dığı (zamân) 38/28
 t.-mişdur 41/50
toğur-: Doğurmak krş. **toğur-**
 t.-dı 44/27; 46/15; 46/18; 46/20; 46/25
 t.-dılar 46/20
 t.-duğı 46/22
 t.-up 38/3; 38/4; 38/5
tohm: (Far.) Bitki oluşumunu sağlayan
 tane 47/19; 47/23
tokuş-: Savaşmak
 t.-masın (ğazabuñ)44/18
tolaş-: Dolaşmak
 t.-miş 41/46
tooldur-: Doldurmak
 t.-up 42/25
tolu: Dolgun 41/5; 41/7; 41/22
toldur-: Doldurmak 44/1
toprak: Toprak 47/19; 47/20
 t.-ı 47/26
 t.-ını 47/22
 t.-umuz 47/19; 47/19
 t.-umuzdan 47/18
 t.-umuzı 47/19
 t.-uğuzı 47/23
 t.-larımı 47/22
tul:Dul
 t.-kal-: 38/11
tûla: İshâron'un oğlu 46/13
tuhg: Tulum
 t.-ınığ 38/14
tullık: Dulluk
 k.-ınığ 38/19
tur-: Durmak, beklemek
 t.-anlaruğ 45/1
 t.-dı 37/7; 49/24
 t.-dılar 43/15
 t.-duğı 41/46

t.-iyor 41/1
 t.-iyordum 41/17
 t.-up 37/7
 t.-ur 42/35; 47/26
 t.-urlar 41/3
 t.-arlar 37/4; 46/34
 t.-dı 37/11; 37/34; 42/30
 t.-mağ 39/17
 t.-mişlar 37/8
 t.-uğ 43/23
 t.-up 39/12; 47/27
uc: Uç
 u.-ında 49/26
ufak: Ufak, küçük 41/23
uğra-: Uğramak, rastlamak
 u.-maya 42/4
 u.-yup 38/16
uğur: İnsana iyilik getirdiğine inanılan
 belirti
 u.-ma 41/16
uğurla-: Uğurlamak
 u.-yavuz 44/8
uğurlan-: Uğurlanmak
 u.-dum 40/15
ulema: (Ar.) Alimler
 u.-sını 41/8
um-: Beklemek
 u.-az (idüm) 48/11
unudul-: Unutulmak
 u.-ur 41/30
unut-: Unutmak
 u.-dı 40/23
ur-: Vurmak; koymak; takmak
 u.-mayalum 37/21
uşak: Çocuk
 u.-lar 45/19
 u.-larımız 43/8
 u.-larını 46/5
 u.-larıjuza 47/24
uyan-: Uyanmak
 u.-dı 41/4; 41/7
 u.-dum 41/21
uyandır-: Uyandırmak
 u.-ur 49/9
uyu-: Uyumak
 u.-yup 41/5
uzak: Uzak, mesafeye çok olan 44/4
üç: Üç sayısı 38/24; 40/10; 40/12;
 40/12; 40/13; 40/16; 40/18; 40/18;
 40/19
 ü. (gün) 42/17
uzat-: Uzatmak
 u.-up 48/14
 u.-mağ 37/22
üç yüz: Ü yüz sayısı
 ü. (sıkl) 45/22
üçünci: Üçüncü 40/20; 50/23
 ü. (günde) 42/18
üleşdür-: Paylaştırmak
 ü.-e 49/27
ümmet: (Ar.) Bir peygambere inanan
 cemaat, taife
 46/3; 48/19; 48/4

ü.ler 48/19; 49/10
üst: Üst, yukarı
 ü.-ündeki 40/17
üz(e)re: Üzere, üzerine, üstüne krş.
üzeri, üzerü 40/13; 43/7; 49/6
üzeri: Üzere, üzerine, üstüne krş.
üzere, üzerü
 ü.-müze 37/8; 43/18
 ü.-nde 37/23; 40/17; 48/2; 49/17; 50/1
 ü.-ndeki 49/17
 ü.-ne 38/28; 39/5; 41/33; 41/34; 41/40;
 41/41; 41/43; 44/18; 44/21; 45/14;
 46/29; 49/22
 ü.-ne 38/29; 40/19
 ü.-lerine 45/15; 47/20
üzeri: Üzere, üzerine, üstüne krş. **üze-**
re, üzeri
 ü.-nden 40/19
üzüm: Üzüm
 ü.-leri 40/10; 40/11
 ü.-leruğ 49/11
vâfir: (Ar.) Bol, çok mal 46/29
vâki: (Ar.) Vuku bulan, olan 48/3
 v. ol-: Olmak
 v.-acağımı 49/1
 v.-acağ 44/34
 v.-an 42/29
 v.-dı 38/1; 40/1; 43/21
 v.-ursa 42/38
vak(i)t: (Ar.) Vakit, zaman
 v.-de 42/35; 45/1; 46/33
 v.-i 43/25
 v.-inde 43/16
vaktâ: (Ar.) Olduğu vakit, o vakit
 46/30
vâli: (Ar.) Vilayeti idare eden 45/8
 v.-si (idi) 42/6
 v.-sidür 45/26
var: Var 37/14; 38/30; 39/5; 39/8;
 40/9; 43/6; 44/20; 44/20; 45/6; 46/1;
 47/22
 v. (idi) 38/27; 39/22; 40/10; 40/17;
 41/54; 42/23; 43/1; 48/14
 v. (iken) 41/56
 v. (mı) 43/7
 v. (midur) 44/19
var-: Varmak 42/2; 50/6
 v.-acağum 48/7
 v.-acağunuz 42/38
 v.-alum 43/8
 v.-ayım 37/30; 45/28; 46/31; 50/5
 v.-dı 37/14
 v.-duğum 44/30
 v.-duğumuz 43/21
 v.-duğumuzda 44/24
 v.-ırız 44/26
 v.-maz 42/38
 v.-mazız 43/5; 44/26
 v.-uğ 41/55; 42/19; 43/2; 44/17; 44/25;
 45/17
 v.-up 43/4; 45/9
vasıl: (Ar.) Erişen, ulaşan
 v. ol-: Kavuşmak

v.-dî 43/23	43/14; 43/14; 43/15; 43/15; 43/15;	50/9; 50/10; 50/10; 50/11; 50/12;
vaşîyyet: (Ar.) Vasiyet, tenbih	43/15; 43/16; 43/16; 43/18; 43/20;	50/13; 50/14; 50/14; 50/15; 50/17;
v.-i 49/33	43/21; 43/21; 43/21; 43/23; 43/24;	50/17; 50/21; 50/22; 50/22; 50/23;
v.êt-: Tenbihlemek	43/24; 43/25; 43/26; 43/28; 43/29;	50/24; 50/24; 50/24; 50/24; 50/25;
v.ûp 49/29; 50/16	43/29; 43/29; 43/30; 43/30; 43/30;	50/26; 50/26
v.eyle-: Tenbih etmek	43/31; 43/32; 43/32; 43/32; 43/33;	vefât: (Ar.) Ölüm, ölme
v.-miş 50/12	43/33; 43/33; 43/34; 43/34; 43/34;	v.êt-: Ölmek
vaz': (Ar.) Koyma, konulma	43/34; 44/1; 44/2; 44/2; 44/3; 44/4;	v.-dî 49/33
v.êt-: bırakmak	44/4; 44/5; 44/9; 44/10; 44/12; 44/12;	v.eyle-: Ölmek
v.-ecekdür 46/4	44/13; 44/14; 44/14; 44/14; 44/16;	v.-dî 48/7; 50/26
ve: (Ar.) Ve edatı 37/1; 37/2; 37/2;	44/18; 44/21; 44/21; 44/22; 44/24;	vér-: Vermek 38/17; 38/18; 42/37;
37/2; 37/3; 37/3; 37/4; 37/4; 37/5;	44/25; 44/27; 44/28; 44/28; 44/29;	47/15; 47/19
37/5; 37/7; 37/8; 37/9; 37/9; 37/9;	44/29; 44/30; 44/31; 44/32; 44/33;	v.-dî 37/16; 38/17; 39/5; 40/21; 41/45;
37/10; 37/10; 37/10; 37/12; 37/13;	44/34; 45/1; 45/1; 45/2; 45/2; 45/3;	43/24; 43/24; 44/17; 45/21; 45/22;
37/14; 37/14; 37/14; 37/14; 37/15;	45/3; 45/4; 45/5; 45/5; 45/6; 45/7;	45/22; 47/11
37/19; 37/20; 37/21; 37/21; 37/22;	45/7; 45/8; 45/8; 45/9; 45/10; 45/10;	v.-diler 42/13; 43/7; 47/3
37/22; 37/22; 37/24; 37/24; 37/25;	45/10; 45/10; 45/10; 45/11; 45/11;	v.-dügi 46/18; 46/25; 47/22; 48/9
37/25; 37/25; 37/25; 37/26; 37/26;	45/11; 45/12; 45/12; 45/13; 45/16;	v.-dügümden 48/22
37/27; 37/28; 37/28; 37/29; 37/30;	45/16; 45/17; 45/17; 45/18; 45/18;	v.-e 46/28; 49/25
37/31; 37/32; 37/34; 37/35; 37/35;	45/18; 45/19; 45/19; 45/19; 45/20;	v.-e cevâb 41/16
37/35; 38/2; 38/2; 38/3; 38/4; 38/4;	45/21; 45/21; 45/21; 45/22; 45/22;	v.-ecegim 42/34; 47/16
38/5; 38/7; 38/7; 38/8; 38/8; 38/8;	45/23; 45/23; 45/23; 45/24; 45/24;	v.-ecekdür 49/20
38/10; 38/12; 38/12; 38/13; 38/18;	45/25; 45/26; 45/26; 45/27; 45/27;	v.-eceansin 40/13
38/18; 38/18; 38/19; 38/21; 38/22;	45/28; 45/28; 46/1; 46/1; 46/2; 46/3;	v.-eler 42/25
38/22; 38/24; 38/24; 38/24; 38/25;	46/4; 46/5; 46/5; 46/5; 46/6; 46/6;	v.-em 45/7
38/25; 38/26; 38/27; 38/28; 38/28;	46/6; 46/7; 46/7; 46/8; 46/8; 46/9;	v.-emediler 45/3
38/29; 38/30; 39/1; 39/2; 39/3; 39/3;	46/9; 46/9; 46/9; 46/10; 46/10; 46/10;	v.-esiz 47/24
39/5; 39/5; 39/5; 39/6; 39/6; 39/9;	46/10; 46/10; 46/10; 46/11; 46/11;	v.-eyim 38/18; 45/18; 48/22; 48/4;
39/10; 39/10; 39/11; 39/11; 39/12;	46/11; 46/12; 46/12; 46/12; 46/12;	50/24
39/14; 39/14; 39/14; 39/15; 39/15;	46/12; 46/12; 46/13; 46/13; 46/13;	v.-ir 49/21
39/17; 39/18; 39/19; 39/19; 39/20;	46/14; 46/14; 46/14; 46/15; 46/15;	v.-irdüm 40/11
39/20; 39/21; 39/21; 39/21; 39/22;	46/15; 46/16; 46/16; 46/16; 46/16;	v.-irsin 38/16
39/23; 40/1; 40/2; 40/2; 40/4; 40/4;	46/16; 46/16; 46/16; 46/17; 46/17;	v.-medügüm 38/26
40/5; 40/6; 40/7; 40/8; 40/10; 40/10;	46/17; 46/17; 46/17; 46/17; 46/19;	v.-mege 37/35
40/10; 40/11; 40/11; 40/13; 40/14;	46/20; 46/20; 46/21; 46/21; 46/21;	v.-megi 47/26
40/15; 40/16; 40/17; 40/17; 40/19;	46/2; 46/21; 46/21; 46/21; 46/21;	v.-mek 42/27
40/20; 40/21; 40/21; 40/23; 41/1; 41/2;	46/21; 46/21; 46/23; 46/24; 46/24;	v.-ûp 47/16
41/2; 41/3; 41/3; 41/4; 41/4; 41/4;	46/24; 46/27; 46/28; 46/28; 46/29;	v.-ûp 38/18; 40/18; 42/22; 45/26;
41/5; 41/5; 41/6; 41/6; 41/7; 41/7;	46/31; 46/31; 46/32; 46/32; 46/32;	46/31; 47/1; 47/17; 50/5; 50/25
41/7; 41/8; 41/8; 41/8; 41/8; 41/10;	46/32; 46/33; 46/34; 47/1; 47/1; 47/1;	v.-ûp (cevâb) 41/16
41/11; 41/12; 41/13; 41/13; 41/14;	47/1; 47/1; 47/2; 47/3; 47/5; 47/6;	v.-ûp (filis) 40/10
41/14; 41/14; 41/15; 41/15; 41/16;	47/6; 47/7; 47/9; 47/10; 47/11; 47/12;	v.-ûp (tesellî) 50/21
41/18; 41/18; 41/19; 41/19; 41/20;	47/12; 47/12; 47/13; 47/13; 47/13;	vêril-: Verilmek
41/21; 41/21; 41/22; 41/22; 41/23;	47/14; 47/15; 47/15; 47/16; 47/17;	v.-dî 42/28
41/23; 41/24; 41/26; 41/27; 41/27;	47/17; 47/18; 47/18; 47/18; 47/19;	v.-en 40/5; 41/11
41/27; 41/27; 41/30; 41/30; 41/30;	47/19; 47/19; 47/19; 47/20; 47/21;	v.-medi 38/14
41/31; 41/32; 41/33; 41/34; 41/35;	47/22; 47/23; 47/24; 47/24; 47/24;	v.-ûp 48/2
41/35; 41/36; 41/37; 41/37; 41/38;	47/25; 47/26; 47/27; 47/27; 47/27;	veya: (Ar.+Far.) Veya, bağlama edatı
41/39; 41/39; 41/41; 41/43; 41/43;	47/28; 47/28; 47/29; 47/30; 47/31;	37/8
41/45; 41/45; 41/46; 41/47; 41/49;	48/1; 48/2; 48/3; 48/4; 48/5; 48/5;	vezn: (Ar.) Tartma, tartılma
41/50; 41/51; 41/51; 41/52; 41/54;	48/6; 48/7; 48/7; 48/8; 48/9; 48/10;	v.-ile 43/21
41/55; 41/56; 41/57; 42/2; 42/2; 42/2;	48/10; 48/10; 48/11; 48/12; 48/12;	vilâyet: (Ar.) İl 41/34; 41/36; 42/30
42/6; 42/6; 42/7; 42/8; 42/9; 42/13;	48/13; 48/13; 48/13; 48/13; 48/13;	v.-de 41/31; 41/36; 43/1; 47/4; 47/13
42/13; 42/16; 42/18; 42/18; 42/20;	48/14; 48/14; 48/15; 48/15; 48/16;	v.-i 41/30; 47/6; 47/13
42/20; 42/21; 42/21; 42/22; 42/23;	48/16; 48/16; 48/17; 48/17; 48/18;	v.-inde 41/52; 42/5; 42/13; 45/10;
42/24; 42/24; 42/25; 42/25; 42/26;	48/20; 48/21; 48/21; 48/22; 49/1; 49/3;	46/12; 46/31; 46/34; 46/6; 47/4; 47/6;
42/27; 42/28; 42/28; 42/28; 42/30;	49/3; 49/4; 49/5; 49/6; 49/7; 49/11;	47/11; 47/14; 47/27; 48/3; 48/7;
42/31; 42/32; 42/33; 42/33; 42/33;	49/11; 49/12; 49/13; 49/13; 49/15;	49/30; 50/5; 50/8
42/34; 42/34; 42/34; 42/35; 42/35;	49/15; 49/17; 49/20; 49/23; 49/23;	v.-indedür 42/32; 47/1
42/36; 42/37; 42/37; 42/38; 43/2; 43/3;	49/24; 49/25; 49/25; 49/26; 49/28;	v.-inden 40/15; 42/7; 44/8 ; 47/1
43/3; 43/7; 43/8; 43/8; 43/8; 43/9;	49/29; 49/31; 49/31; 49/32; 49/32;	v.-ine 42/29; 45/17; 45/25; 46/28;
43/11; 43/11; 43/11; 43/11; 43/11;	49/33; 50/2; 50/3; 50/4; 50/7; 50/7;	47/26; 48/21; 50/13
43/12; 43/12; 43/13; 43/13; 43/14;	50/8; 50/8; 50/8; 50/8; 50/9; 50/9;	v.-lerde 41/54; 41/57

- v.-ünün 42/12; 47/15
v.-ün 42/6; 42/9; 42/30; 42/33; 47/6; 49/15; 50/11
virân: (Ar.) Viran, yıkık, yaralı gönül
v. ol-: Yıklamak
v.-maya 47/19
yâ: (Ar.) Hey, ya 37/30; 39/9; 41/44; 44/19; 44/8; 44/8; 49/9
yağ: Yağ
y.-yla 50/2
yağla-: Yağlamak, yağ sürmek
y.-dılar 50/26
y.-yalar 50/2
yağlı: Yağlı
y. (etmek) 49/20
yağın: Şemun'un çocuğu
46/10
yağleyel: Zâbulun'un oğlu
46/14 ; 46/24
yahûda: (Ar.) Hz. Yakup'un oğlu
37/26; 38/1; 38/2; 38/6; 38/8; 38/11; 38/12; 38/15; 38/17; 38/18; 38/20; 38/23; 38/24; 38/26; 43/3; 43/8; 44/14; 44/16; 44/18; 49/8; 49/9
y.-da 49/10
y.-nuş 38/7; 38/12; 46/12
y.-ya 38/22; 38/24
y.-y1 46/28
yakıl-: Yakılmak
y.-sun 38/24
yakın: Uzak olmayan, yakın
37/18; 45/10
yakınlık: Yakınlık
y. et-: Yaklaşmak
y.-medi 38/26
yaklaşdur-: Yaklaştırmak 48/9
y.-dı 48/10; 48/13
yaklaş-: Yaklaşmak
y.-dükde 47/29
yalınız: Yalnız
42/38; 44/20; 47/26
yalvar-: Yalvarmak
y.-duğı 42/21
yâmin: Şemun'un oğlu
46/10
yamuyel: Şemun'un oğlu
46/10
yanaş-: Yaklaşmak
y.-duklarında 45/4
y.-uş 45/4
y.-up 43/19; 44/18; 50/18
yan-: Kavrulmak; içi boşalmak
y.-miş 41/6; 41/23; 41/27
yan: Yan, etraf, kenar
y.-ında 38/1; 39/16; 41/1; 45/1; 49/22
y.-uma 45/9
y.-umda 39/15; 39/18; 48/7
y.-umdan 44/29; 45/1
y.-unda 41/3
yañıl-: Yanılmak, hata etmek
y.-miş 37/15
ya' kub: 37/1; 37/34; 42/1; 42/4; 42/6; 42/36; 42/38; 46/5; 46/6; 46/8; 47/10; 46/26; 46/26; 46/28; 47/28; 47/7; 47/9; 48/3; 48/9; 49/1; 49/2; 49/33
y.-a 42/29; 45/25; 46/15; 46/18; 46/22; 46/25; 47/8; 48/2; 50/24
y.-da 49/7
y.-ı 46/5; 47/7
y.-uş 37/2; 45/27; 46/19 ; 46/8; 47/28; 49/24
ya' ni: (Ar.) Yani
37/23; 40/2; 47/2; 48/7
yap-: Yapmak, meydana getirmek
y.-dı 37/3
yârab: (Ar.) Ey Allah'ım 49/18
yaramaz: Akli başında olmayan;
Arsız 37/33
y. (cânvar) 37/20; 37/33
y. (idi) 38/7
yardım: Yardım
y. et-: Yardımcı olmak
y.-üp 49/25
yas: Yas, üzüntü 37/35; 50/4
y. eyle-: Üzülmek
y.-di 50/10
y. tüt-: Üzülmek
y.-dı 37/34
y.-dur 50/11
y.-ı 50/11
yassağ: Yasak 39/9
yaşa-: Yaşamak
y.-dı 50/22
y.-yüş 42/18
y.-yup 47/19
yaş: Yaş, geçirilen yıl
y.-ma 43/33
y.-ında 37/2; 41/46; 49/26
y.-ındasın 47/8
y.-ları 47/28
y.-larının 47/9
yaşmak: Örtü 38/14
y.-ını 38/19
yat-: Bereber olmak
y. (dédi) 39/12; 39/7
y.-mağ (içün) 39/14
y.-mağ 39/10
yat-: Yatmak; defin edilmek
y.-an 49/25
y.-ayım 47/30
y.-duğı 49/9
y.-ur 49/14
yavru: Yavru
y.-sıdur 49/9
yavuz: Kötü
y. (idi) 49/7
yağca-: Çalkalamak
y.-mağ 43/24
y.-yup 43/31
yay: Yay
y.-um 48/22
ye-: Yemek
y.-düğü 39/6
y.-dükden 43/2
y.-mege 37/25
y.-mek 43/16; 43/32; 47/24
y.-rler 47/22
y.-rlerdı 40/17
y.-seler 43/25
y.-seler (gerek) 43/16
y.-yeceğı 47/24
y.-yeceklerdür 40/19
y.-yen 43/32
y.-yesiz 45/18
y.-yüp 49/27
yedi: 37/20; 37/33; 41/18; 41/19; 41/2; 41/20; 41/22; 41/23; 41/24; 41/26; 41/26; 41/26; 41/26; 41/27; 41/27; 41/27; 41/27; 41/29; 41/3; 41/30; 41/34; 41/36; 41/4; 41/47; 41/48; 41/5; 41/53; 41/54; 41/6; 41/7; 50/10
y. (cân) 46/25
yel: Yel, rüzgar
y.-inden 41/23; 41/27; 41/6
yem: Hayvan yiyeceğı
42/27; 43/24; 47/17
yemin: (Ar.) Ant
43/3; 47/31; 50/24
y. eyle-: Yemin etmek 47/31
y. vèr-: Yemin söylemek
y.-di 50/6
y.-üp 50/5; 50/25
yemiş: Meyve, ürün
y.-lerinden 43/11
yeñi: Yeni, taze 45/27
yer: Zemin; toprak 41/47; 48/7
y.-de 37/1; 40/3; 45/7
y.-den 50/24
y.-e 37/10; 38/9; 39/20; 42/6; 43/26; 44/11; 47/23; 48/12; 50/24
y.-e (sürüp) 42/6
y.-i 48/4
y.-inde (miyim) 50/19
y.-ine 42/30; 44/33; 44/4
y.-lerün 41/57
y.-ün 38/21; 38/22; 43/11; 45/18; 45/6; 48/16
yeryüzü: Yeryüzü, dünya
y.-nde 41/56
yesar: Neftâli'nin oğlu 46/24
yet-: Yetişmek, erişmek; yakalamak
y.-er 45/28
yetiş-: Erişmek, yaklamak
y.-dügün 44/4
y.-mediler 47/9
y.-üp 44/6
yetişdür-: Eriştirmek
y.-di 40/10
yetmiş: Yetmiş sayısı 50/3
y. (idi) 46/27
yığın yığın: Çok çok 41/47
yığ-: Toplamak, bir araya getirmek
y.-up 41/35
yık-: Yıkamak, devirmek
y.-dılar 49/6
yıka-: Yıkamak
y.-yacağdur 49/11
yılan: Yılan 49/17
yıldız: Yıldız 37/9

yıl: Sene, yıl 40/4; 41/1; 45/11; 45/6; 47/17; 47/18; 47/28; 47/28
y.-da 47/18
y.-dur 41/26; 41/26; 41/27
y.-ı 41/53; 41/54; 45/6
y.-ında 41/47
y.-ları 41/50
y.-laruñ 41/35
y.-uñ 41/48
yıllık: Senelik, yıllık 41/27; 41/29; 41/30; 41/34; 41/36
yurt-: Yırtmak, parçalamak
y.-dı 37/29; 37/34
y.-up 44/13
yurtıcı: Parçalayıcı
y. (kurd) 49/27
yurtık: Parçalanmış 38/29
y. ét-: Parçalamak
y.-dünj 38/29
yigirmi: Yirmi sayısı 37/28
yimna: Aşir'in oğlu 46/17
yine: Yine, gene, tekrar
40/13; 44/1; 49/24
y.-de 39/10
yişüvi: Aşir'in oğlu 46/17
yişvâ: Aşir'in oğlu 46/17
yok: Yok 40/8; 42/10; 44/31
y. (idi) 37/24
y. (iken) 37/29; 39/11
y.-dur 37/30; 38/21; 38/22; 39/9; 41/8; 41/15; 41/24; 41/39; 42/36; 42/36; 47/4; 47/13
yoğalan-: Asarak öldürmek, yukarı kaldırarak öldürmek
d.-up 40/20
yoğla-: Yoklamak, kontrol etmek
y.-sa 50/24
y.-yacağdur 50/25
yol: Yol 45/23; 49/17
y.-da 38/16; 42/38; 45/24; 48/7
y.-ında 38/14; 48/7
y.-uñ 38/14; 38/21
y.-ı yañıl-: Yolunu şaşırarak
y.-miş 37/15
yol azığı: Yol yiyeceği
y.-mı 42/25; 45/21
yub: İsa'haron'un oğlu
46/13
yukaru: Yukarı, yukarıda
y.-dan 49/25
yûsuf: (Ar.) Hazret-i Yûsuf 37/2; 37/5; 37/17; 37/23; 37/29; 37/33; 39/1; 39/2; 39/4; 39/5; 39/6; 39/21; 40/3; 40/6; 40/8; 40/12; 40/18; 40/22; 41/16; 41/25; 41/45; 41/46; 41/46; 41/48; 41/49; 41/51; 41/54; 41/56; 42/6; 42/7; 42/842/9; 42/14; 42/18; 42/23; 42/24; 42/25; 42/36; 43/16; 43/17; 43/26;

43/29; 43/30; 44/15; 44/4; 45/1; 45/1; 45/3; 45/4; 45/21; 45/26; 45/28; 46/4; 46/19; 46/29; 46/31; 47/1; 47/11; 47/12; 47/14; 47/16; 47/17; 47/20; 47/21; 47/23; 47/26; 47/30; 47/7; 48/2; 48/12; 48/13; 48/17; 48/18; 49/22; 50/1; 50/2; 50/4; 50/7; 50/8; 50/10; 50/14; 50/15; 50/17; 50/19; 50/22; 50/22; 50/23; 50/24; 50/25; 50/26
y.-a 37/13; 39/7; 39/10; 40/4; 40/9; 41/15; 41/17; 41/39; 41/41; 41/44; 41/50; 41/55; 43/25; 45/17; 46/20; 46/28; 46/30; 47/15; 47/17; 47/5; 48/1; 48/3; 48/11; 48/15; 48/21; 50/16; 50/17
y.-dan 41/57
y.-ı 37/3; 37/28; 37/28; 39/4; 39/20; 40/23; 41/14; 47/29
y.-uñ 37/31; 39/6; 39/22; 40/16; 41/42; 41/45; 42/3; 42/4; 42/6; 43/15; 43/17; 43/18; 43/19; 43/24; 44/2; 44/14; 45/16; 45/27; 45/27; 46/27; 48/8; 49/26; 50/15; 50/23
yut-: Yutmak
y.-dılar 41/24
yükle-: Yüklemek
y.-düp 45/17
y.-yüp 42/26
yüklen-: Yüklenmek
y.-miş (eşek) 45/23
y.-üp 44/12
yüket-: Yükleme
y.-di 44/13
yüklü: Yüklü 37/25; 45/23
yürek: Kalp
y.-i (bayıldı)
y. bayıl-: Yüreği acımak
y.- 45/26
yüz: Yüz, çehre
y.-i 48/12
y.-imi 43/3; 43/544/23
y.-ine 44/26; 50/1
y.-ini 42/24; 43/31
y.-lerini 42/6
y.-üni 38/15
y.-ünji 46/30; 48/11
yüz kırk yedi: Yüz kırk yedi
y. (yıl) 47/28
yüz on: Yüz on sayısı
y. (yıl) 50/22
y. (yaşında)
yüz otuz: Yüz otuz sayısı
y. (yıldur) 47/9
yüzden: Sebep 50/21
zâbulun: Liya'nın (Lea) oğlu 49/13
z.-uñ 46/14
zâhire: (Ar.) Hububat; buğday 47/14
z.-si 41/35

zamân: (Ar.) Vakit, zaman, devir
37/31; 37/20; 37/34; 38/1; 38/5; 38/25; 38/28; 40/13; 40/14; 41/41/9; 41/46; 42/21; 42/28; 42/37; 44/18; 44/23; 44/29; 44/30; 44/31; 44/4; 45/26; 49/9; 50/10
z.-da 38/27; 43/21; 48/15
zan: (Ar.) Şüphe
z. eyle-: Şüphelenmek
z.-di 38/15
za'f: (Ar.) Eksiklik, zayıflık
z.-mı 42/12; 42/9
zârah: Yahûda'nın oğlu
46/12
z.- ço-: Zarah diye ad vermek
z.-dılar 38/30
zebûn: (Ar.) Zayıf, güçsüz
41/19
zıkr: (Ar.) Anma, hatıra getirme
z. ét-: Söylemek, hatırlatmak
z.-üp 40/14
zilfa: (Ar.) Hz. ya' kubun çocuklarından biri 37/2
z.-nuñ 46/18
zinâ: (Ar.) Zina 38/24
z.-lardan 38/24
z.- eyle-: Zina yapmak
z.-di 38/24
zindân: (Ar.) Zindan 39/21
z.-a 39/20
z.-da 39/20; 39/22; 40/4; 40/5
z.-ında 40/3; 40/7
z.-uñ 39/22; 39/23
zîrâ: (Ar.) Çünkü 37/3; 37/6; 37/17; 37/27; 38/11; 38/15; 38/16; 39/23; 39/9; 40/15; 41/21; 41/31; 41/51; 41/52; 41/56; 42/21; 42/23; 42/38; 42/4; 42/5; 43/16; 43/30; 43/32; 43/5; 44/14; 44/18; 44/22; 44/26; 44/34; 45/11; 45/20; 45/5; 45/6; 46/3; 45/26; 46/34; 47/13; 47/20; 47/22; 47/4; 48/18; 49/4; 49/6; 49/7; 49/7; 50/19
ziyâde: (Ar.) Fazla, çok miktarda 37/3; 37/4; 37/5; 37/8; 48/19; 48/22
z.-siyle 39/19; 47/27; 48/16
ziyâfet: (Ar.) Misafir kabul etme
z. eyle-: Toy eylemek
z.-di 40/20
zorlu: (Far.+T.) Zor olan
z. (idi) 49/7
zulm: (Ar.) Zulüm, işkence 49/5
zürriyet: (Ar.) kuşak, soy, döl
z.-i 46/6
z.-ini 46/7

سفر تکوین المخلوقات (۱۴۳)

آفته آلت حواللرئكز آفریده كړو فوئان آفتهي لئكر ايله كړو كوروك بلكه پر خطا اوليس ايدى
 ۳۳ فوئدائشكړي آلوب وقلوب اول آتمه دوشك ۳۳ وعل كل هي كادر اولان الله سره اول آدمك
 حضورده عنایت اېكسون وپهغه اول پر فوئدائشكړي تم بو نېمايې كړو كوندرسون ويجه كه بې
 اولدېز اسم اولدېز كالبر ۳۳ بس اول آدمك بېشكې واكلرېنه ايك اولدېر آفتهي ونيمايې آلوب
 وقلوب مصره كېدلېر وپسوك حضورده لورديلر ۳۳ يوسف دې نېمايې انكر ايله كوردكده كندو
 اولوك كشفداينه دېدېكه بو آتملري اوه كور وپروغې نوغارك وخابرېلر زيرا بو آتملر اوبله وغمنده
 تم ايله مك نسلركك ۳۳ اول آدم دې يوسف ۴۱ دېدوې كېي اېلئوب اول كېمبلرې پوسلك اوبسده
 كوروي ۳۳ اول كېمبلر پوسلك اوبنه كورلديلر اېچون قوروب دېدېلر كه اولكي كره جواللرغره
 كړو فوئان آفتهك حضورې اېچون كورلوك كه اوزرعه مجبور اېدوب برې اشكروغره ايله قوللر
 اېله ۳۳ اېدې پوسلك اوبنك كشفداينه بانسېب انگه قيو اوكنده سولېدېلر ۳۳ وديدلر كېه اې
 آندم اولكي كره غلې سانو آتمه كندوكره ۳۳ وايغ اولدېك فوئاعه واروفاغر و جواللرغري
 آجدوگر زمانده اشته هر پوړك آفتهي جواللك آفریده ايدى آفتهم تم عام وريده ايدى وان اولده
 كره كوروك ۳۳ غله سانو لئق اېچون لئره عبري آفته كوروك جواللرغره آفتهموري فوئان كم
 ايدوكې پلتر ۳۳ اول دې دېدېكه خالوگرخي خوس طونك قوراك اللهكز وناكرك اللهي سزه
 دېدېه جواللرغره فوئې آفتهگر بكا واصل اولدى نعه اولره سمعون جفازي ۳۳ بس اول كشي اول
 آتملري پوسلك اوبنه كوروي اوكله ايانلرې بائق اېچون سو وېدې و اشكروغه دې تم وېدې
 ۳۳ اوبله وني كېمبلك نوسه بېشكې خالوگرخي جون ولديلر كه اوزاده آتمك نسلرك كرك
 ايدى ۳۳ اېدې يوسف اوه لخدو كېي اولره اولان بېشكې اوبنه كورولر ۴۱ تودك طابنديلر
 اول دې اولرك ضالغېي ضرور دېدېكه اول بكا سوليدوكز فوجه بائكر ابو خوسه دېر دې ضالغېر
 ۳۳ اولر دې فوئك بائكر ابو خوسه دېر دې ضالغېر و دې ضالغېر دېلر تم اېلوب طابنديلر ۳۳ يوسف كورلوي
 نالذروب ولسيك اوغې فوئداي نېمايې كوروب دېدېكه بكا سوليدوكز كوشك قريدائشكز
 بويدر والله سكا مرتبته ايله اې ارفع وېدې ۳۳ يوسف مير قلوب كندې زيرا فوئداينه باغې
 خوس ايلدي و اشق ايشوي وېر اولهغه كېرېب اوزاده آغلدي ۳۳ نعه نورېي باغوب نلغره
 چيدې و نجل ايدوب سغوي فوئك وېدې ۳۳ ۴۱ باشقه وائلره باشقه وائله بس ميرلورنه باشقه
 نورديلر زيرا ميرلورنه ميرلر ايله آتمك بكا خابر دكل ايدى جون بو ميرلورنه مضره ايسې
 ۳۳ بس اوكنده اولورديلر اول طويش كندو اول طويشه كوره وكوچك اولان كوچك باشقه كوره
 اول آتملر دې نكس ايدوب بو پرينه باغيدلر ۳۳ وار اوكنده كورون يابلر آلوب اولره كوردي
 ونيمايېك باغې او برك باغيدلر بس باي اربق ايلدي و اجدېلر وائله كتملر اولدېر ۳

سفر تكوین المخلوقات (۱۴۴)

قِرْق دُرُغِي فَصَل

۳۳ مَعْدَه اومك كشفداينه امر ايلوب دېدېكه بو آتمك جواللرې غله ايله نغدر ضرور
 بلورنه طولدر وهر كشا آفتهي جواللك آفریده بته فو ۳۳ وكم كشي كويس كشي كوشك
 جواللك آفریده نو تم معداينك آفتهي دې وپسوك سوليدوك سوريه كوره ايلدي ۳۳ وضاع
 اولدنده اول آتملر مالبولرې انكر تم آتسكزي دې ۳۳ انكر شهرېن جندندن مضره دې اوران
 اولدېن يوسف اوبنك كشفداينه دېدېكه لئق اول آدمك آرخه سركت وائلره بصدووك زمان
 دې كه بچون اولوك بويه ملك ايلدكز ۳۳ آندم اېچون اجدوگر وائله نغله ايدوكې كاشه بو
 دكهدر هر تم ايدكز ايسه كم ايدكز ۳۳ بس اولره بعبوب بو سوروي سولدي ۳۳ انكر دې
 دېدېلر كه آندم بو سوروي بچون سولر خالصه فوئلك بو ايله لور ۳۳ اشته جواللرغره آفریده
 اولدوگر آفتهي سكا كغمان ولديندن كره كوروك ما بجه آندك ايدن كويس با انون اوغرلار
 ۳۳ فوئلرئدن هر كجده كه فوئورسه قتل اولته وېر آندمزه فوئلر اولور ۳۳ اول دې دېدېكه
 سورويكزه كوره اولسون كجده كه فوئور ايسه بكا قول اوله سوز سوچيز اولاسكز ۳۳ اچې غله
 ايله هر كس كندو جواللي به ايدروب هر يو جواللي آفتهي ۳۳ كغشا دې بولئوب وپوړك
 مالبول كوشكده تم ايدې و كاشه نېمايېك جوالله بولدي ۳۳ انكر دې انواللرېن پوئې هر كس
 اشكي بولندي و شهره دويديلر ۳۳ وپهوا و فوئدايلرې پوسلك اوبنه كديلر زيرا او دې نده ايدې
 و حضورده خاكباينه دويديلر ۳۳ يوسف دې اولره دېدېكه تم دز بو ايدوكز ايش پلرېسكز
 تم كېي آدم نغله ايله كوشدر ۳۳ پهوا دې دېدېكه آندمزه تم ديهلم تم سولېك و نه ايله مئزر
 اولم الله فوئلرئك ماصي بولدي ايشه يز آندمزه فوئلرې ايرم بو تم ايله كاشه بوليس ايسه
 دې ۳۳ اول دې جواب وېدېكه خاشا نندن كه بو ايددم ايله كاشه بولان كشي بكا قول اولسون
 يز ايسه سلامت ايله بانظره وارك ۳۳ او زمان پهوا ۴۱ بانسېب دېدېكه آندمزه لطف ايله فوئك
 آندمك فوئاعه پر سوز سولسون فوئك اوزرعه غمك طومشامون زيرا سن وروس ندر پس
 ۳۳ آندم فوئلرئكه سوال ايدوب بانسز با فوئداشكز و ايريدر دېدې ۳۳ بو دې آندمزه دېك كه
 يزير بو فوجه بائكر و تم فوجه ليدنه طويش صوچك آغلدي وار كه الك فوئداي ايلكه اناييه
 بائكر قلدې موي بائې بكا سور ۳۳ وني فوئلرئكه دېك كه اې بكا كوروك و نظير اوزرعه اولسون
 ۳۳ وېر آندمزه دېك كه آغلان بائېي برافتر زيرا نجلق اولورسه بائې اولور ۳۳ او زمان فوئلرئكه
 دېك كه آصر كوچك فوئداشكز سزكده بته كورسه بو دې بويي كورويكز ۳۳ بس اولدېك فوئك
 بائيه واروفاغره ۴۱ آندمك سورويي نغله ايدوكره ۳۳ بائو دېدېكه انكر وارك وپه برديدار

سفر تكوین المخلوقات (۱۴۵)

نېمايې فوئدايلرې ايله كورديلرې زيرا در ايدېك طريده پر بلايه اوغرامنه ۳۳ بس ايراييل اوغلي
 ساير ملكك ايرايينه نغداي سانو الكه كديلر زيرا كغمان ولدينده مطلق ايدې ۳۳ يوسف ولديك
 و ايسې ايدې نجله ولديك خالغې او صابر ايدې اچېي پوسلك فوئدايلرې كلوب وپورلرېن بزه سورون
 ۴۱ طابنديلر ۳۳ يوسف دې فوئدايلرېن كوروكې كېي انلري بلدي وائلره نغري ايلئوب انكر ايله سرت
 سوليدلر تم اولره نودن نكدر دېدې اولر دې كغمان ولديندن غله سانو الكه كلك دېدېلر
 ۳۳ يوسف فوئدايلرېن بلدي انكر ايسه اې بلديلر ۳۳ يوسف انلرك حضورده كوروكې دوشلرې
 خالوگره كورولر اولره دېدېكه سز جاسوسلر بېكر ولديك ضلعي كورمكه كندكز ۳۳ انكر بوق سلطانم
 آخې فوئلك غله سانو الكه كلك دېدېلر ۳۳ جلمم پر آتمك اوغلي اير صادق كيمبلر ايز فوئلك
 جاسوس كلكدر ۳۳ اول دې انلره دېدېكه خبر ولديك ضلعي كورمكه كندكز ۳۳ انكر جواب وېدېلر
 كه فوئلك اې ايك فوئداي و كغمان ولدينده و ادمك آغلرې ايز و اشته اك كوچكې حال بائو ايله
 در برې ايسه غايب اولدي ۳۳ يوسف دې انلره دېدېكه بو در سزه ديدوكم كه سز جاسوسلر بېكر
 ۳۳ بونكده اېچان اولور بېكر فوئلك باي اچون تا كوچك فوئداشكز نورانه كلبه نغورادن چغز بېكر
 سوزن بركرې فوئداشكري الكه كوروك و سز مضمون اولك كه حق سزدهي در ديو سورويكز
 اېچان اولنه سرده كلك ايسه وپوئك بائېچون سز جاسوسلر بېكر ۳۳ بس انلري اوج كسون خشمده
 فوي ۳۳ و اوچكېي كورده يوسف انلره دېدېكه بوې ايلنك و ماشانك نېن لاهدن فورقم ۳۳ اكر صادق
 كيمبلر ايسكز فوئدايلرېن بوي حس خاندكزه مضمون نالسون سز ايسه وارك اولر بركز مطلقه
 اير اولان غلې كوروك ۳۳ و بكا كوچك فوئداشكري كوروك و سورويكز نغغ ايلنه اولته سز بس
 بويه ايدېلر ۳۳ وېر پرينه دېدېلر كه حقيقتا فوئداشكز حضورده صوجلو ايز زيرا او بزه بالورادي
 زمان جايك بئلمې كوروك و اې دكشك الك اچون يوه بو مله كدي ۳۳ روييل دې انلره جواب
 وپهز دېدېكه بې سوه بچدمې اوغلانك كلبه نغورمك و سز دكشك بېكر ناك بجه الك قې بيون
 طلب اولور ۳۳ و بېدېلر كه يوسف انلري آصر ايدې زيرا نغله نغده نغمان وار ايدې ۳۳ يوسف
 انلرون بويي چورب آغلدي نعه دروب انكر ايله سولېدې و انلرون مضمون آلرې اې كورلرې
 اوكنده باغلدي ۳۳ يوسف بويديكه جواللرېن نغداي ايله طولوزوب وهر بركنك آفتهلرېي كندو
 جوالله كړو فوئوب انلره اولر ايشې وېدولر بس انلره بويه ايلدي ۳۳ انلر نغداي اشكروغه بولدو
 اوران كېدلر ۳۳ وېر كندو اشكې تم وپوئك اچون فوئده جواللي اجدنده جواللك آفریده
 كندو آفتهي كورې ۳۳ فوئدايلرېن دېدېكه تم آفتهم بكا كره وپولدي و اشته جوالله در او زمان
 بائېي وېدېدې پر پرينه دېدېلر كه تم در نو اهللك بزه ايسدوې ۳۳ بس كغمان ولدينه بائېي
 نغونه كندكز و ايع اولان زدهلرې ۴۱ سولئوب دېدېلر كه ۳۳ اول ولديك سلطان اولان

سفر تكوین المخلوقات (۱۴۶)

قِرْق اَوْجِي فَصَل

آدم يزير ايله سرت سوليدې وېرې ولديت جاسوسلرې نريته طولدي ۳۳ ۴۱ دېك كه صاد
 كيمبلر ايز و جاسوسلر كلك ايز ۳۳ بائو ارك اې ايك اوغلي فوئداشكز اير برې غايب اولدي وان كوشكې
 حال بائو ايله كغمان ولدينده در ۳۳ اول ولديك سلطان اولان آدم بوه دېدېكه صادق اولدوگرې
 بولن يلهم پر فوئداشكري تم ايله فوئك و ايتوك مطلقه نريم اولان نغداي الك وديك ۳۳ و بكا
 اك كوچك فوئداشكري كوروك و ياديم كه جاسوسلر كلك ايز صادق كيمبلر بېكر نعه فوئداشكري
 سزه وپوچكم و بو يازده تجارت ايلدك كيمبلر ۳۳ و انلر جواللرېن سوليدلرې و اشته اولدېك
 اشته هر پوړك آفتهي كېدې كندو جوالله طوزر و انلر تم انلرك بائېي كندو آفتهلرېنك
 كېدېلرې كورمكه فوئديلر ۳۳ بس انلرك بائېي نغوب انلره دېدېكه بې اولدېز فوئكز يوسف
 بولدر سمعون بولدر نېمايې دې آفتهلرې نجله بو خالكر بائيه دوسر ۳۳ او زمان روييل بائيه
 سولوب دېدېكه اكر اې سكا كره كوروم سزكده اير اوغلي اولدر انك تم الكه وپروون اې سكا كره
 كوروم ۳۳ نغوب دېدېكه اوغلم سزكده وارمز زيرا فوئداي ايلدېر او بائېر قلدې و اراشكز
 نولده ۴۱ بلا وايغ اولورسه تم فوجه لئق اتم ايله مزاره ايدورويكز ۳

۳۳ بو اناكده اول ولدينده قې آخې مطلق وار ايدې ۳۳ اولدېكې مضرن كوروكلرې نغداي نغام
 نكدن كنه اولرك بائېي انلره دېدېكه پر دې وارك بكا بو مقدار غله سانو الك ۳۳ وپهوا ۴۱
 سولوب دېدېكه اول آدم بزه بچن و اشته ايله دېدېكه فوئداشكز سزكده بله ايلان بجه تم بويي
 كوروم بېكر ۳۳ اكر فوئداشكري بزه ايله كورديسك واروب سكا غلې سانو لهجه بوه انا اكر
 كوروم بېكر ۳۳ وارولرېن زيرا اول آدم بزه دېدېكه فوئداشكز سزكده بله اولان بجه تم بويي
 كوروم بېكر ۳۳ ايراييل دې دېدېكه بچون بكا بو ملك ايسدوگر كه اول آتمه سرك پر فوئداشكز
 وار اولدوېي دېدېلر ۳۳ جواب وېدېلر كه اول آدم بزر اچون و جسم آفاسر اچون بزه نغيد
 اوزره ضرور دېدېكه بائوگر دې صافدر فوئداشكز وارې پر دې اضا بو سوروك كوره بويديك پر
 فوئداشكري بكا كوروك نېبكي ته بلوروك ۳۳ وپهوا بائېي ايراييله دېدېكه اوقان تم ايسه
 كوروك وقلوب و ازالم كه دېدېهوز و تم پر هم ستم ايشالرغره اولتهور ۳۳ بس الك اچون كندل
 اكروم اې تم الكن طلب ايله بې سكا اې كوروم سزكده و اوكنده اجمار ايرتم سكا جمع اناكده
 صوجلو اولدم ۳۳ اكر آفتهي اولنديت صيدنك ايك كره دوتوك ۳۳ انلرك بائېي ايراييل دې
 انلره دېدېكه چوبكه بويه در نو ايلنك بو نوك الك ايو مچلرېن جواللرېنك سوسره آلوب اول آتمه
 پمشك كوروك پر اكر نكسان وېر ازال و مهار و سز ساك و جام ميسي و نالم ۳۳ و ايتوك بزه اولدوگر دې

سفر تکوین الخلووات (۴۱)

تَصَابُ لَيْسَمَكَ اَبَدَه حَسَنُ اَبِيهِ اِيْدِي ۱۱ وَرَكِبِيَهَدَه مَمْنَنٌ مَن اَوْ يَرُدُّوْهُ كُوْرَه كَرِيْمٌ يَرْوِيْهُ وَرَبُّوْهُ
 تَعِيْمُوْهُ مُمَاسِيْبُ دُوْهُ كُوْرَه ۱۲ وَارَاَهَدَه تَصَابُ بَاشِيْكَ كُوْرِيْهِ يَرْوِيْهُ اَوْ اَعْلَاجِيْهِ يَرْوِيْهُ اَبِيْهِ بُوَا
 تَقْرِوْبِ اَبِيْهِ وَرَكِبِيَهَدَه وَرَه دُوْشَلُوْغِيْهِ تَعِيْمِ اَبِيْهِ شَرُّ يَرْوِيْهُ كَنْدُوْهُ دُوْشِيَه كُوْرَه تَعِيْمِ اَبِيْهِ ۱۳ وَعَيْنِيَه
 يَبِيْصِيَه يَرْوِيْهُ تَعِيْمِ اَبِيْهِ اِسْمَ بُوَا اَبِيْهِ بِنَا مَنِيْجِيْهِ مَعْرِ اَبِيْهِ وَآلِ اَسَدُوْرِيْهِ ۱۴ بَسْ يَرْوِيْهُ
 كُوْرِيْهِ يَرْوِيْهُ بُوَا جَاغِرِيْهِ وَآلِ جَهْلَه اَبِيْهِ مُوْبُوْدُوْهُ جَاغِرِيْهِ وَرَبُّوْهُ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ
 كَلِيْ ۱۵ يَرْوِيْهُ دُوْهُ بُوَا اَبِيْهِ يَرْوِيْهُ كُوْرِيْهِ وَآلِ تَعِيْمِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ
 دِيْهَلُوْغِيْهِ حَمْرُ اَلَمِّ كِه اَبِيْهِ دُوْشَلُوْغِيْهِ دُوْشِيَه تَعِيْمِ اَبِيْهِ ۱۶ وَبُوَا يَرْوِيْهُ جَوَابُ يَرْوِيْهُ دِيْهَلُوْغِيْهِ
 بِنِ دُكَلِ اَللّٰهِ يَرْوِيْهُ جَوَابُ يَرْوِيْهُ بَسْ يَرْوِيْهُ بُوَا اَبِيْهِ يَرْوِيْهُ دُوْشِيَه كُوْرِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ
 كَتَاْبِيَه طُوْرُوْمِ ۱۷ وَاِسْمَه بِنِي سَبُوْا اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ
 اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ
 اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ
 اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a

سفر تکوین الخلووات (۴۲)

۱۱ وَرَبُّوْهُ بُوَا اَبِيْهِ جُوْنِيَه بُوَا جَهْلَه اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ
 ۱۲ اَبِيْهِ مَن اَوْ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۱۳ وَدُوْجِ يَرْوِيْهُ بُوَا اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۱۴ مَهْرِيْ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۱۵ طَاوِيْ ۱۶ وَآلِ كُنْدُوْغِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۱۷ وَآلِ تَعِيْمِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۱۸ وَآلِ تَعِيْمِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۱۹ وَآلِ تَعِيْمِ اَبِيْهِ a
 ۲۰ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۲۱ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۲۲ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۲۳ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۲۴ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۲۵ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۲۶ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۲۷ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۲۸ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۲۹ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۰ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۱ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۲ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۳ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۴ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۵ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۶ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۷ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۸ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۳۹ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۰ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۱ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۲ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۳ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۴ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۵ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۶ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۷ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۸ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۴۹ وَآلِ تَعِيْمِ a
 ۵۰ وَآلِ تَعِيْمِ a

قِرْقَ اَبِيْهِ تَصَل

۱ تَكَرُّمٌ مَعْرُوْبٌ مَعْدَايِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۲ اِسْمَه اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۳ بَسْ يَرْوِيْهُ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a

سفر تکوین الخلووات (۴۰)

اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۱۱ وَرَبُّوْهُ بُوَا اَبِيْهِ جُوْنِيَه بُوَا جَهْلَه اَبِيْهِ a
 ۱۲ اَبِيْهِ مَن اَوْ اَبِيْهِ a
 ۱۳ وَدُوْجِ يَرْوِيْهُ B
 ۱۴ مَهْرِيْ a
 ۱۵ طَاوِيْ ۱۶ وَآلِ K
 ۱۷ وَآلِ T
 ۱۸ وَآلِ T
 ۱۹ وَآلِ T
 ۲۰ وَآلِ T
 ۲۱ وَآلِ T
 ۲۲ وَآلِ T
 ۲۳ وَآلِ T
 ۲۴ وَآلِ T
 ۲۵ وَآلِ T
 ۲۶ وَآلِ T
 ۲۷ وَآلِ T
 ۲۸ وَآلِ T
 ۲۹ وَآلِ T
 ۳۰ وَآلِ T
 ۳۱ وَآلِ T
 ۳۲ وَآلِ T
 ۳۳ وَآلِ T
 ۳۴ وَآلِ T
 ۳۵ وَآلِ T
 ۳۶ وَآلِ T
 ۳۷ وَآلِ T
 ۳۸ وَآلِ T
 ۳۹ وَآلِ T
 ۴۰ وَآلِ T
 ۴۱ وَآلِ T
 ۴۲ وَآلِ T
 ۴۳ وَآلِ T
 ۴۴ وَآلِ T
 ۴۵ وَآلِ T
 ۴۶ وَآلِ T
 ۴۷ وَآلِ T
 ۴۸ وَآلِ T
 ۴۹ وَآلِ T
 ۵۰ وَآلِ T

سفر تکوین الخلووات (۴۱)

سُوْبُوْكَ ۱ اَبِيْهِ سَايِ اَبِيْهِ بُوَا اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۲ اَبِيْهِ اَبِيْهِ a
 ۳ اَبِيْهِ a
 ۴ اَبِيْهِ a
 ۵ اَبِيْهِ a
 ۶ اَبِيْهِ a
 ۷ اَبِيْهِ a
 ۸ اَبِيْهِ a
 ۹ اَبِيْهِ a
 ۱۰ اَبِيْهِ a
 ۱۱ اَبِيْهِ a
 ۱۲ اَبِيْهِ a
 ۱۳ اَبِيْهِ a
 ۱۴ اَبِيْهِ a
 ۱۵ اَبِيْهِ a
 ۱۶ اَبِيْهِ a
 ۱۷ اَبِيْهِ a
 ۱۸ اَبِيْهِ a
 ۱۹ اَبِيْهِ a
 ۲۰ اَبِيْهِ a
 ۲۱ اَبِيْهِ a
 ۲۲ اَبِيْهِ a
 ۲۳ اَبِيْهِ a
 ۲۴ اَبِيْهِ a
 ۲۵ اَبِيْهِ a
 ۲۶ اَبِيْهِ a
 ۲۷ اَبِيْهِ a
 ۲۸ اَبِيْهِ a
 ۲۹ اَبِيْهِ a
 ۳۰ اَبِيْهِ a
 ۳۱ اَبِيْهِ a
 ۳۲ اَبِيْهِ a
 ۳۳ اَبِيْهِ a
 ۳۴ اَبِيْهِ a
 ۳۵ اَبِيْهِ a
 ۳۶ اَبِيْهِ a
 ۳۷ اَبِيْهِ a
 ۳۸ اَبِيْهِ a
 ۳۹ اَبِيْهِ a
 ۴۰ اَبِيْهِ a
 ۴۱ اَبِيْهِ a
 ۴۲ اَبِيْهِ a
 ۴۳ اَبِيْهِ a
 ۴۴ اَبِيْهِ a
 ۴۵ اَبِيْهِ a
 ۴۶ اَبِيْهِ a
 ۴۷ اَبِيْهِ a
 ۴۸ اَبِيْهِ a
 ۴۹ اَبِيْهِ a
 ۵۰ اَبِيْهِ a

قِرْقَ اَبِيْهِ تَصَل

۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۰ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۰ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۰ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۰ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۵۰ وَرَبُّوْهُ B

قِرْقَ اَبِيْهِ تَصَل

۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۰ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۱۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۰ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۲۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۰ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۳۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۰ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۱ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۲ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۳ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۴ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۵ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۶ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۷ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۸ وَرَبُّوْهُ B
 ۴۹ وَرَبُّوْهُ B
 ۵۰ وَرَبُّوْهُ B

